

Elements referencials a la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat

Memòria de la Beca d'Investigació

Beques L'Hospitalet,

Ajuntament de l'Hospitalet

– Universitat de Barcelona

Any 2000 - 2001

Xènia Aguarón Escalona

Octubre, 2001

	
Registret amb:	2570
Donació:	
Transf. municipal:	
Àrea:	Museo H ^a L'H. Aguarón
Servei:	2000

H: 3.1.2 A60 (I)

Sumari

Presentació	4
1. INTRODUCCIÓ	6
Revisió teòrica	7
La perspectiva de l'art i l'espai públic	7
La perspectiva de l'Apropiació, el Simbolisme de l'espai i la Identitat Social	7
Mètode	13
2. ANÀLISI HISTÒRICA	17
Què és l'Hospitalet de Llobregat?	18
Evolució històrica (des del punt de vista urbanístic)	20
Trets característics de l'Hospitalet	27
L'H 2010. 21 projectes per al segle XXI	31
El "Pla d'Eixample i Sanejament Interior" de 1926	31
El Pla Comarcal de 1953	31
El Pla Metropolità de 1976	32
L'H 2010. 21 projectes per al segle XXI	32
3. REVISIÓ DE LES PUBLICACIONS QUE S'HAN FET SOBRE L'HOSPITALET	39
Resum dels elements apareguts a la Base de Dades	49
Conjunts a la Base de Dades	62
Característiques generals dels elements apareguts als documents revisats	64
4. ELEMENTS REFERENCIALS A LA CIUTAT DE L'HOSPITALET	65
Disseny del qüestionari	66
Mostra	71
Tècniques de mostreig	71
Característiques de la mostra	73
Diferències entre les Categoritzacions "Per Barri" i "Per Adreça"	77
Les dimensions de la Identitat Social Urbana estudiades	81
Situació dels llocs d'oci	82
Qualitat de Vida	92
Pertinença al barri – ciutat	99
Adhesió a Barcelona	105
Elements en blanc	113
Resum	123
Anàlisi general per Sectors de Població	123
Anàlisi general per barris	124
Conclusió sobre les dimensions de la Identitat Social analitzades	125
L'Espai Simbòlic Urbà de l'Hospitalet	126
Elements referencials per barris	127
Elements referencials per ciutat	137
Zones compartides	142
5. CONCLUSIONS	144
Pautes per a l'actuació	145
BIBLIOGRAFIA	147
Revisió teòrica	148
Anàlisi històrica	149

Presentació

En un moment històric on els anomenat Plans Estratègics municipals es troben en plena vigència, amb els seus defensors i els seus detractors, amb els seus avantatges i els seus inconvenients al cap i a la fi, no es pot negar la importància que està adquirint allò que es diu “la imatge de la ciutat”, tant la dels seus ciutadans com per qui no ho són.

En aquest sentit, quan l'objecte d'estudi el trobem dins l'espai públic, la qüestió adquireix incomputables matisos, i intervenen una gran quantitat de factors. La imatge d'una ciutat ve determinada per la seva història i la seva evolució en el temps i, des d'una perspectiva holística, hem d'acceptar que el seu conjunt és diferent que la suma de les parts que la componen. Ara bé, sempre hi hauran determinats elements que sobresurtin de la resta, donat el seu valor artístic, els seus usos socials o per altres raons.

Així, què podem entendre per ‘element referencial’? En els ja clàssics estudis de Kevin Lynch (1960), es defineixen cinc elements que conformen el mapa mental que cadascú ens formem de l'ambient que ens envolta. Entre aquests, trobem allò que denomina fites, que són els punts que s'observen des d'un lloc llunyà o des d'una àrea més local. És a dir, que destaquen o sobresurten, són visibles. Ara bé, aquests no cal que siguin visibles únicament des d'una perspectiva física o estimular, ja que hi ha elements amb tal càrrega simbòlica que es poden evocar fàcilment.

I quines són les funcions d'aquests elements referencials en un context urbà? A més de potenciar la identitat individual i social i el sentiment de pertinença a la ciutat com ja s'ha explicat, serveixen per crear una base per a la comunicació social, al proporcionar uns símbols compartits. Tanmateix, serveixen per orientar l'activitat dins aquest espai, al reduir la complexitat del mateix, i proporcionen unes pautes per al comportament social i individual.

He preferit anomenar-los ‘elements referencials’ en comptes d’ ‘elements simbòlics’ per que és un terme més neutre, i no té les connotacions afectives i de complexitat de significats socialment elaborats que conté el terme de ‘simbòlics’, connotacions que encara estan per demostrar en el context d'estudi, la ciutat de l'Hospitalet, i si més no, aquest treball pretén aportar una mica més de claredat sobre el tema en qüestió.

L'Hospitalet ha sigut l'exemple paradigmàtic de las anomenades "ciutats dormitori", amb el territori esquarterat per les infraestructures de comunicació de Barcelona amb la resta del país. La seva formació com ciutat no te res a veure amb les "ciutats modernes" o les "ciutats madures o tradicionals", sinó més aviat ve determinada per l'arribada de una gran quantitat de població vinguda de altres punts del país en períodes de temps molt concentrats. Aquest fet, junt amb la inevitable especulació immobiliària i la passivitat dels ajuntaments pre-democràtics, han configurat un paisatge dominat per una elevada densitat de població, falta de espais oberts, amb una dotació de serveis relativament recent, i molt dependent de Barcelona en quant a aspectes culturals, econòmics, polítics, etc.

Ara bé, també es pot dir que, 25 anys després dels darrers processos migratoris i amb l'arribada de la democràcia al poder municipal, ja ha perdut l'etiqueta de 'ciutat dormitori' i s'ha guanyat la de 'ciutat jove però consolidada', amb un futur donades les actuals dinàmiques metropolitanes, més globalitzadores.

Així doncs, l'objectiu general d'aquest informe és el d'identificar els elements referencials percebuts per la població de l'Hospitalet de Llobregat, per tal d'identificar els espais més rellevants. A aquest efecte, s'ha de tenir en compte els processos d'Identitat Social per aconseguir un diagnòstic social en el qual basar-se. A més, es farà un repàs al desenvolupament de l'Hospitalet com a ciutat i a aquells elements que la literatura sobre la ciutat ha anat tenint en compte al llarg dels anys. Per últim, es farà un especial èmfasi sobre la diferenciació entre els nivells barri i ciutat, ja que es consideren fonamentals per determinar el què és l'Hospitalet ara per ara.

1. Introducció

Revisió teòrica

La perspectiva de l'art i l'espai públic

Des de determinades vessants artístiques es destaca el paper de l'art en a gestió de l'espai i com a facilitador i regenerador de processos de vertebració i estructuració social. Així, entenent com a **Art Públic** *aquella gestió (acció) social que comporta una sèrie d'actuacions jurídico – polítiques de caràcter públic, democràtic i participatiu capaces de generar la producció d'agents estètics en l' "Espai Públic" amb la finalitat de co-produir l'Apropiació de l'espai* (Remesar, 1999), es pot afirmar que el complex concepte d'Espai Públic i les seves implicacions tenen el seu paper a l'hora de configurar la imatge d'una ciutat per part dels seus ciutadans i pels que no ho són.

Aquesta perspectiva no defensa una "monumentalització" de la ciutat, sinó l'adequació de les intervenció al context i la població sobre els quals s'intervé, i comptant amb processos participatius que mediatitzin l'actuació. Per tant, no cal construir grans monuments per a facilitar processos d'identitat social, simplement depèn del moment històric i social en concret.

I com es dona aquesta "co-producció"? Aquests ja són temes més propis de la Psicologia Ambiental.

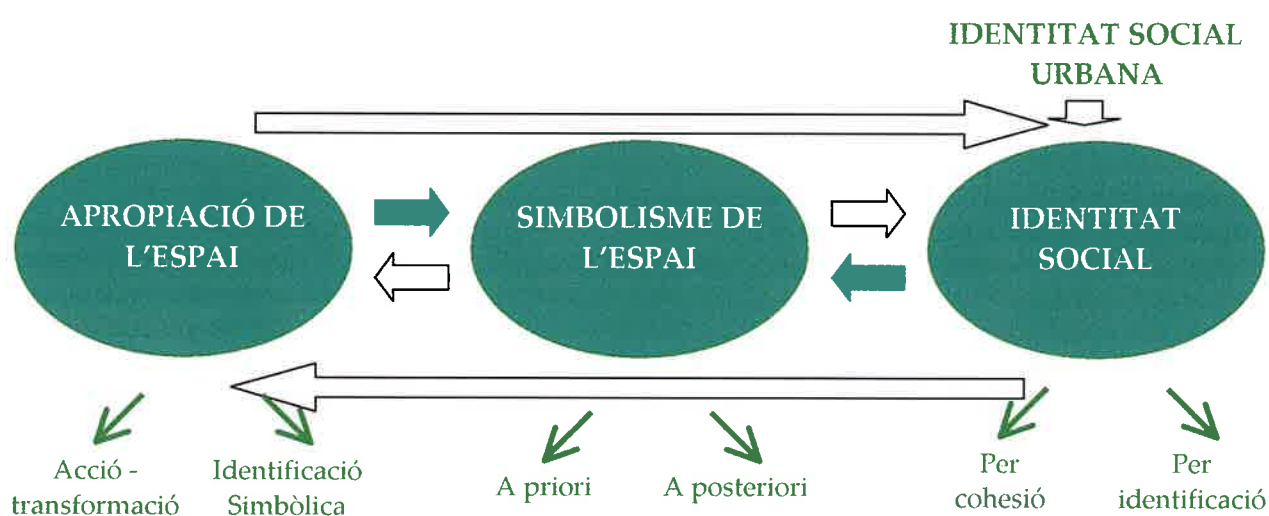
La perspectiva de l'Apropiació, el Simbolisme de l'espai i la Identitat Social

Des de determinades branques de la Psicologia Ambiental s'ha considerat que l'entorn, el lloc on transcorre la vida quotidiana d'una persona o un grup social són uns elements indissolubles, que formen part d'un mateix sistema i que no es poden analitzar per separat. El mateix es pot afirmar sobre el temps i la memòria històrica. Així, en la seva dimensió social i simbòlica, és aquesta relació, anomenada *intersubjectivitat*, que s'estableix entre el grup social i el seu entorn (o la seva memòria històrica) el que li dona un caràcter compartit per un grup social, que pot arribar a ser diferent al significat que té l'objecte en si (Vázquez, 2000).

Dit d'altre manera, el que això vol dir és que un espai o un record no té un significat en si mateix, sinó que és la persona i el grup social en la que aquesta s'inscriu qui li donen un valor, en més alt o en més baix grau. Donat això, s'ha de tenir en compte que la rellevància d'aquests aspectes i els factors que els mediatitzen per a la gestió i la intervenció ambiental ve donada pel supòsit que bona part dels impactes socials potencials d'un projecte es donen en l'esfera d'allò

que és simbòlic i de la seva valorització d'un entorn, de vegada d'una transcendència més gran als canvis funcionals que es poden derivar de la intervenció (Moreno i Pol, 1999). Per exemple, quin gestor s'atreviria de proposar avui en dia de convertir la Rambla barcelonina en una autopista urbana? O de substituir la Sagrada Família per construir una zona verda, encara que sigui reclamada pels veïns?

Des d'aquest enfoc, el Simbolisme de l'espai apareix lligat de forma inexorable al sentiment d'Apropiació de l'Espai (Korosec, 1976; Pol, 1996) i a la construcció de la Identitat Social, de la manera que s'exposa a continuació:

D'aquesta manera, en la mesura en que un sent com "a seu" un determinat espai (**Apropiació**), li troba un nombre més gran de significats, i més complexos (**Simbolisme**) i se sent més identificat amb el grup social i amb els valor que aquell espai representa (**Identitat Social**).

Aquest no és un procés unidireccional, ni es tracta de conceptes perfectament separats els uns dels altres, si no que es troben en un continu interdependent i s'influeixen i es solapen entre ells. Així, en la mesura en que un se sent part d'un grup i d'un espai també s'apropriarà d'aquest espai i li donarà un simbolisme més ric.

Evidentment, aquesta és un enfoc molt teòric i conceptual, però es tracta d'una perspectiva (no la única ni la més completa) perfectament vàlida a l'hora d'analitzar la realitat social, en aquest cas, de la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat.

A continuació, es passa a detallar aquests conceptes de manera més detallada.

L'Apropiació de l'espai

Aquest concepte ha estat definit com *el sentiment de posseir i gestionar un espai – independentment de la propietat legal – per ús habitual o per identificació* (Korosec, 1976)

Segons alguns autors (Pol, 1987,1996), influeixen en aquest procés dues dimensions:

- La comportamental, que implica una *acció – transformació* d'aquest espai, ja que la possibilitat d'interaccionar amb ell i de modificar-lo fa que passi a formar part de l'esquema mental d'una persona.
- I la dimensió afectiva o d'*Identificació simbòlica*, que influeix en processos que sobrepassen allò merament funcional d'orientació dins l'espai, tals com l'autoestima, la pròpia valoració positiva, la identificació i identitat, etc.

Els Simbolisme de l'espai

Des dels ja clàssics estudis de Kevin Lynch (1960) sobre la Imatge de la Ciutat, es ve reclamant la importància que té la imatge associada a un espai urbà, ja que connecta al ciutadà amb aquest i millora el significat de la vida quotidiana i reforcen la identitat del grup i el self (la identitat individual), és a dir, la seva qualitat de vida. Aquesta *Imatgeabilitat Ambiental* es pot analitzar mitjançant les categories de 'sendes', 'bordes', 'nodes' i 'fites', és a dir, les seves característiques físiques i estructurals.

Altres autors, com ara Stokols i Shumaker (1981), parlen del Simbolisme com *el conjunt de significats socioculturals associats a un espai, que esdevenen l'element que uneix individus i grups a un lloc particular*. Així, parlen de la *Imatgeabilitat Social* com *la capacitat dels llocs per elicitar significats compartits entre els seus usuaris*, i s'analitza en bases al seu contingut, complexitat, claredat, discrepàncies entre significats socialment elaborats i les contradiccions entre els significats associats a un lloc i les preferències dels seus ocupants.

Tanmateix, així com l'espai té el seu significat simbòlic, també ho té la dimensió temporal. Així, podem trobar individus o grups socials que estiguin més orientats cap al passat, cap al present o cap al futur, i que valorin de diferent manera els fets històrics en funció d'aquesta orientació (Stokols i Jacobi, 1984). Així, podem trobar grups que prefereixin els carrers estrets d'una ciutat medieval mentre d'altres prefereixin els espais més oberts o els gratacels.

Per últim dins aquest apartat, m'agradaria explicar la diferència entre allò anomenat Simbolisme a priori i Simbolisme a posteriori (Pol, 1988; 1997). Es parla de *Simbolisme a priori* quan hi ha una recerca intencional d'una significació ja preestablerta, que pot ser integrada o no com a element referencial i vertebrador d'una comunitat. En canvi, el *Simbolisme a posteriori* fa referència a aquells espais o objectes que ja juguen un paper actiu per a la població, ja que ha anat adquirint un significat propi a través del temps i de l'ús. Aquesta és una diferenciació important de conèixer per aquells que treballen en la gestió de l'espai, ja que cadascuna funciona a través d'uns mecanismes completament diferents.

Identitat Social Urbana

Es defineix com a Identitat Social *aquella part de l'autoconcepte d'un individu que se'n deriva del coneixement de la seva pertinença a un grup o grups socials junt amb el significat valoratiu i emocional associats a aquesta pertinença* (Tajfel, 1981). Això vol dir que s'accentuaran les semblances amb el propi grup o categoria i les diferències amb la resta. Dins aquesta relació, hi ha alguns autors (Stokols, 1990; Valera, 1993) que afirmen que l'espai no és un simple escenari sinó un element actiu més en la interacció, i que transmet una sèrie de significats ja elaborats socialment.

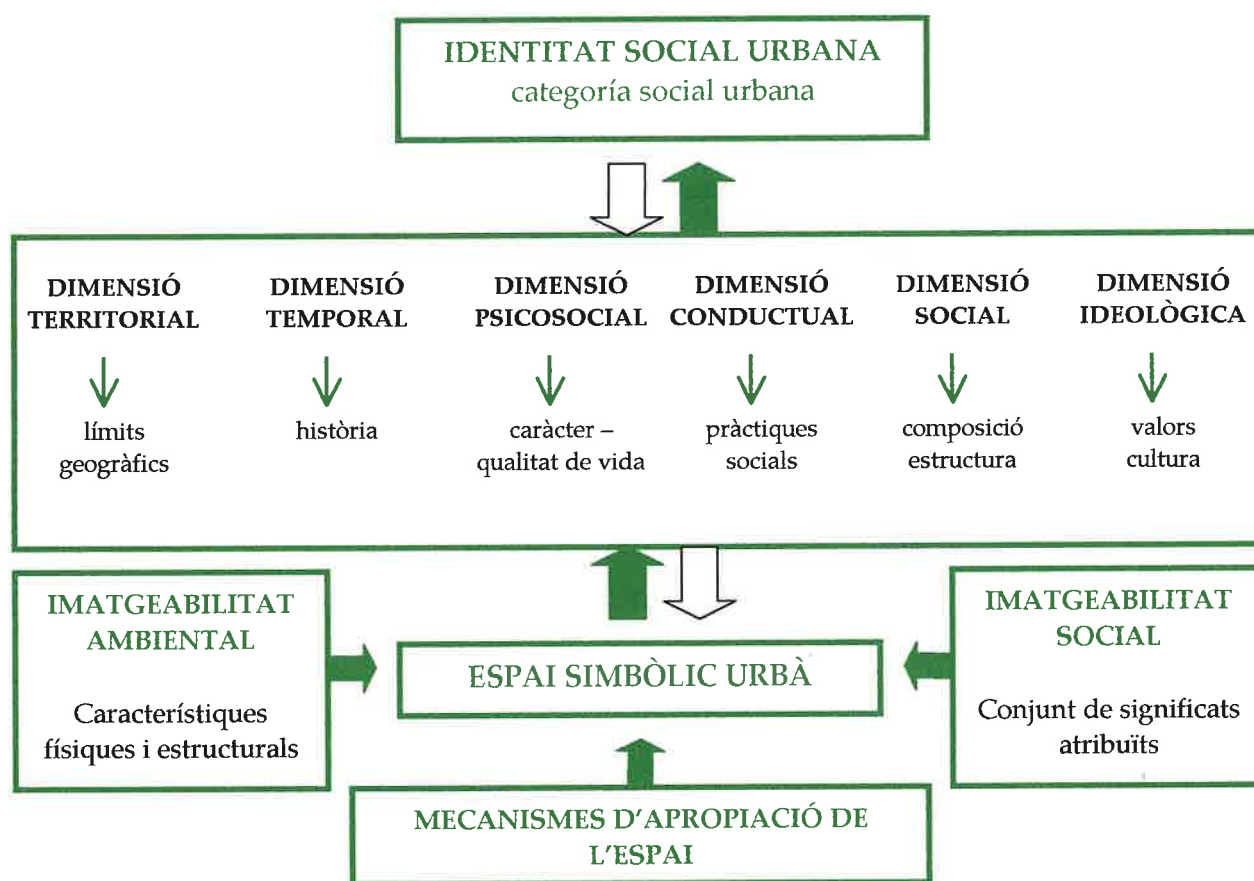
A més, hi ha d'altres que sostenen que *ser resident d'un poble particular confereix un nombre de qualitats quasi-psicològiques a les persones associades amb aquest poble* (Lalli, 1988). És a dir, mitjançant els significats que els altres i un mateix atribueixen a un espai s'internalitza el caràcter d'un poble i es dota d'avaluacions positiva o negatives a la pròpia autoestima.

La perspectiva que s'ha adoptat en aquest informe segueix les passes del model proposat per Valera (1993) que considera que l'entorn urbà com una categoria social més dins la Identitat Social, i és el que ell anomena **Identitat Social Urbana**. Així, les persones o grups poden definir-se a si mateixos en base a un determinat entorn urbà, accentuant les similituds intracategorials i les diferències amb els habitants d'un altre entorn urbà.

Aquestes similituds intra i diferències intercategoriales es formen en base a una sèrie de dimensions:

- *Dimensió Territorial*: es tracta dels límits geogràfics definits per les persones que s'identifiquen amb un determinat entorn urbà, que no han de coincidir totalment amb els límits establerts administrativament.
- *Dimensió Temporal*: la història del grup i de l'entorn en que es troba són dos elements molt relacionats, ja que els processos pels quals un grup arriba a identificar-se amb un entorn concret depenen en gran mesura de l'evolució històrica de l'entorn i de la pròpia comunitat dins d'ell.
- *Dimensió PsicoSocial*: en base a allò anteriorment esmentat segons Lalli (1988), el conjunt de característiques atribuïdes als habitants d'un entorn els hi proporcionarien un caràcter distintiu, caracterització que està en funció de la Qualitat de Vida que representa.
- *Dimensió Conductual*: hi ha determinades pràctiques socials que estan associades a un entorn urbà concret o al grup que s'hi adscriu, i que per tant esdevindran elements actius dins la configuració de la Identitat Social Urbana.
- *Dimensió Social*: aquesta dimensió està composta per les característiques sociològiques clàssiques tals com composició, estructura, etc. d'un grup associat a un determinat entorn.
- *Dimensió Ideològica*: les formes espacials també poden passar a ser formes culturals en quant són expressió de les ideologies socials (Castells, 1972)

En base a aquests plantejaments, Valera defineix un *Espai Simbòlic Urbà* com *aquell element d'una determinada estructura urbana entesa com una categoria social que identifica a un determinat grup associat a aquest entorn, capaç de simbolitzar alguna o algunes de les dimensions rellevants d'aquesta categoria, i que permeti als individus que configuren el grup percebre's com a iguals en tant en quant s'identifiquen amb aquest espai i diferents dels altres grups en base al propi espai o a les dimensions categorials simbolitzades per aquest.*

Per concloure amb la part teòrica, només esmentar l'existència de dos models o explicacions possibles del procés de construcció de la identitat social (Turner, 1987, 1990). Per una banda, el model de la *Identitat per Cohesió Social*, es basa en els models tradicionals, i sosté que la identitat social és subsidiària de processos de cohesió social, d'accions conjuntes o cooperatives, de necessitats de pertinença. Aquest seria un model vàlid per explicar per exemple els alts nivells de cohesió que es donen en barris sorgits als anys 60 i que van veure un alt grau de lluites veïnals. I per una altra banda, es troba el model de la *Identitat Social per Identificació*, defensat per Tajfel (1978, 1981) i Tajfel i Turner (1986), segons el qual la base de la identitat social es troba en la identificació que els membres d'un grup realitzen amb allò més característic i rellevant del grup (o entorn urbà), atribuint-se aquestes característiques com a trets propis que l'igualen amb la resta de membres del col·lectiu (o entorn) al que vol pertànyer.

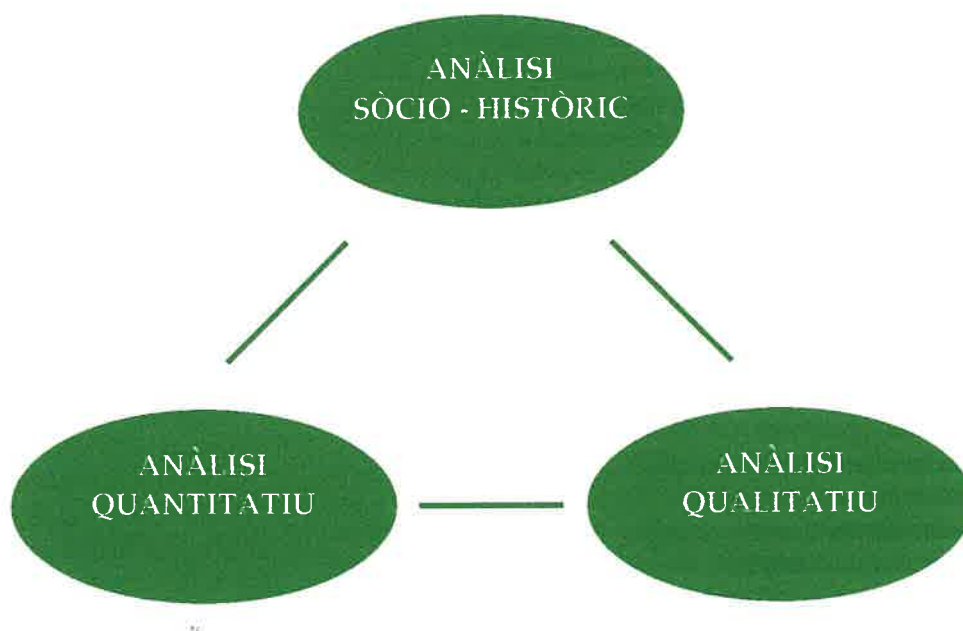
Segons els estudis duts a terme per la xarxa Ciutat – Identitat – Sostenibilitat, als assentaments humans mitjans i humils, sense característiques urbanístiques rellevants, apareix clarament com la Identitat es forma a partir de processos de cohesió, mentre que als assentaments amb unes característiques urbanístiques destacades guanya pes la identificació.

Mètode

Partint de la premissa que l'ésser humà no és un ésser ahistòric, i que hem de tenir en compte la percepció social de la població així com el criteri d'experts, el mètode pel que s'ha optat consta de la triangulació dels tres puntals formats per:

- anàlisi sòcio - històric (fent referència als projectes a curt - mig termini),
- anàlisi qualitatiu (entrevistes no directives a tècnics municipals, gestors d'associacions i a diversos ciutadans), així com tècniques observacionals de camp i tècniques quasi-etnogràfiques i
- anàlisi quantitatiu (mitjançant un qüestionari aplicat a la població de l'Hospitalet)

La triangulació d'aquestes informacions sobre una mateixa realitat social suposarà una interpretació més complerta d'un objecte d'estudi tant complex com és l'espai simbòlic d'una ciutat, i aporta una riquesa interpretativa més gran de la que s'obtindria amb cadascun d'ells per separat.

El procediment que s'ha dut a terme consta de dues parts clarament diferenciades. Per una banda, s'ha fet un repàs al que ha estat l'evolució de l'Hospitalet com a ciutat, per entendre el que és en aquests moments. A més, s'ha creat una base de dades on s'inclouen gran part de les referències a les fites destacades per diverses publicacions sobre la ciutat, amb la fi d'elaborar un check-list amb els elements que més han estat esmentat pels experts. Dins aquesta llista de

publicacions en trobem de diverses naturaleses, tals com les guies urbanes disponibles, el catàleg de patrimoni artístic de la ciutat, el llibre de protocol de la ciutat o diversos estudis de caire més artístic o més social. I per l'altre, s'ha elaborat un qüestionari, el qual va ser administrat a 1.068 ciutadans i ciutadanes de l'Hospitalet, en el que es demanava per diferents qüestions en base al model teòric abans explicat. Les tècniques d'anàlisi d'aquests instruments han estat bàsicament descriptives.

La base teòrica sobre la que es basa aquest procediment es fonamenta en la diferenciació entre el que és el Patrimoni Arquitectònic i el Patrimoni Social (Pol i Valera, sense publicar). S'entén per **Patrimoni Arquitectònic** *tot aquell conjunt d'edificis i elements urbans amb un valor artístic – històric reconegut per un col·lectiu, que és enquadrable en el que són corrents artístiques més o menys homologades*. Així, sovint aconsegueix adquirir valor patrimonial tot allò que ha aconseguit assolir un nivell d'antiguitat suficient. Aquesta concepció de patrimoni és la que trobem dins la revisió de les diverses publicacions i la bases de dades.

Però aquests autors afegeixen la concepció de **Patrimoni Social**, ja que diuen que la consideració de patrimoni o no d'un edifici, d'un espai o d'un objecte, depèn de la consideració social, de la pressió social que es doni per aquesta consideració. Aquests serien els elements que es recullen en el qüestionari. No es tracta de confrontar les dues concepcions de patrimoni, sinó del reconeixement de la seva respectiva importància, ja que si bé una té la funció de respectar i protegir aquells edificis o espais amb més valor artístic – històric, l'altre ens aporta la significació social de determinats espais, que pot coincidir o no amb el seu valor històric.

Així, aquests dos apartats es corresponen directament amb dos dels tres puntals abans apuntats: l'anàlisi històric es basa en el repàs de l'evolució de l'Hospitalet i la revisió de les publicacions sobre els elements de la ciutat destacats al llarg del temps, el que correspondria al concepte tradicional de Patrimoni Arquitectònic de la ciutat. i l'anàlisi quantitatiu ho fa en l'estudi dels resultats obtinguts en el qüestionari, i aquesta seria una part de la qual s'obtidria allò que s'ha anomenat "Patrimoni Social". Els detalls més exhaustius en relació a la forma de procedir s'expliquen en cadascun dels apartats corresponents.

I per últim, l'altra part del "Patrimoni Social" es treu de l'anàlisi qualitatiu, que està plantejada com un procés transversal a través de tota la investigació. Així, es troben elements d'aquest caire a l'anàlisi històrica però, especialment, com a complement de l'anàlisi quantitatiu de les respostes. No té un apartat propi per què aquestes apreciacions més qualitatives estan presents al llarg de tot l'informe.

Dins aquest tipus de mètode, s'han anat prenent altres informacions de diversa naturalesa, que han configurat una perspectiva més rica que el pur anàlisi numèric. Des del repàs a diferents estudis sobre les condicions de vida a la ciutat i altres qüestionaris sobre aquesta temàtica, a l'anuari de l'Hospitalet, així com articles diversos sobre arquitectura i urbanisme, art, història social de la ciutat i dels seus barris, seguiment de notícies de premsa local i no local, entre d'altres. Tanmateix, s'han realitzat diverses entrevistes no directives tant a persones implicades en la gestió de la ciutat, dins de l'administració (els regidors de l'ajuntament de Cultura, Participació i del Departament d'Estudis) o d'associacions de diversos barris, així com a ciutadans "de carrer". També s'han fet servir tècniques observacionals de camp i tècniques quasi-etnològiques d' "experimentació de la ciutat".

Les fonts documentals que s'han utilitzat a aquest respecte han estat, especialment:

Botey, J. (1986): Aspectes socioculturals de l'Hospitalet. En **XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos**. L'Hospitalet, 24 a 25/5/1986. Centre d'Estudis L'Hospitalet. Vol. 2.

Casas, J. et al. (1986): **Com es fa una ciutat? Rutes urbanes. Descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet**. L'Hospitalet Mil·lenari. Museu de l'Hospitalet. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports.

Catot, N. (1999) : **Estudi sobre els joves de l'Hospitalet : Ús del català i coneixements de la ciutat**. Sense publicar

Domínguez, M. (1991) : **Taller barri de Bellvitge. Associacionisme, participació**. Quaderns d'Estudi, nº 10, setembre 1991. Centre d'Estudis l'Hospitalet.

Ibáñez, J. (1990) : **Informe el Polígono Gornal**. Fundació Família i Benestar Social. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

VVAA (2001): **Jornades L'Hospitalet, 75 anys de ciutat**. L'Hospitalet, 24 a 26/1/2001. Centre d'Estudis L'Hospitalet – Ajuntament de l'Hospitalet

2. Anàlisi històrica

Què és l'Hospitalet de Llobregat?

L'Hospitalet en xifres

L'Hospitalet de Llobregat, municipi del Barcelonès. 244.874 habitants l'any 1999, amb una densitat de 19.590 habitants per km². Dividit en sis districtes:

<i>Districte I</i>	<i>nombre d'habitants</i>	<i>densitat</i>
Centre:	24.091 habitants (9.84%)	28.342 hab./ km ²
Sant Josep:	20.601 habitants (8.09%)	31.643 hab./ km ²
Sanfeliu:	6.674 habitants (2.72%)	12.359 hab./ km ²
Carretera del Mig:	-	-
<i>Districte II</i>	<i>nombre d'habitants</i>	<i>densitat</i>
Collblanc:	21.250 habitants (8.71%)	42.500 hab./ km ²
La Torrassa:	21.928 habitants (8.91%)	46.655 hab./ km ²
<i>Districte III</i>	<i>nombre d'habitants</i>	<i>densitat</i>
Santa Eulàlia:	37.217 habitants (14.77%)	28.850 hab./ km ²
<i>Districte IV</i>	<i>nombre d'habitants</i>	<i>densitat</i>
La Florida:	25.479 habitants (10.53%)	60.664 hab./ km ²
Les Planes:	14.313 habitants (5.39%)	36.700 hab./ km ²
<i>Districte V</i>	<i>nombre d'habitants</i>	<i>densitat</i>
Pubilla Cases:	26.003 habitants (10.73%)	35.621 hab./ km ²
Can Serra:	11.628 habitants (4.79%)	36.338 hab./ km ²
<i>Districte VI</i>	<i>nombre d'habitants</i>	<i>densitat</i>
Bellvitge:	28.019 habitants (11.74%)	43.780 hab./ km ²
El Gornal:	8.337 habitants (3.25%)	17.738 hab./ km ²
Pedrosa:	-	-
Granvia Sud:	-	-
La Marina:	-	-

Evolució de la població

	1900	1950	1970	1981	1991	1996	1999
Població	4.891	69.748	240.630	295.072	272.578	255.050	244.874
Densitat	391	5.580	19.250	23.606	21.806	20.404	19.590

Origen de la població

Nascuts a	Nombre d'habitants	%
Catalunya	133.823	54.65
Andalusia	42.706	17.44
Extremadura	10.945	4.66
Castella - Lleó	10.260	4.28
Castella - la Manxa	8.815	3.79
Galícia	8.350	3.45
Aragó	5.730	2.41
Múrcia	3.501	1.56
País Valencià	1.855	1.42
Altres	9.371	1.85
Estranger	9.158	2.29
Total	244.874	

(Anuari Estadístic de la Ciutat de l'Hospitalet 1999,

Ajuntament de l'Hospitalet)

Evolució històrica (des del punt de vista urbanístic)

Com s'ha pogut veure a través de les xifres anteriors, aquest segle ha estat determinant per la història de l'Hospitalet, fins al punt de canviar radicalment la seva fesomia i la seva condició primer com a vil·la i després com a ciutat en menys de 100 anys.

Malgrat existir vestigis ibèrics i romans on ara està situada la ermita de Santa Eulàlia de Provençana, no és fins l'any 986 que hi ha constància d'assentament humans a aquest mateix emplaçament. Precisament l'ermita està documentada des de l'any 1101, i tot sembla indicar que era aquesta la única zona poblada de l'Hospitalet.

Hem d'imaginar-nos el context geogràfic de principis del primer mil·leni. Trobem Barcelona, com a ciutat cabdal, i tota la xarxa de camins que ens van deixar com a llegat els romans. Pel que ateny a l'Hospitalet, ens interessen dues d'aquestes vies: una, la formada per l'actual carretera de la Bordeta - c/ Santa Eulàlia - c/ Enric Prat de la Riba - c/ Major fins a Cornellà; i l'altra, la que continua de la Travessera de les Corts barcelonina per la carretera de Collblanc. Aquestes continuen sent, avui en dia, de les entrades més importants a l'Hospitalet, juntament amb la Granvia de Cerdà i les actuals rondes. Com es veu, les principals vies d'entrada a la ciutat vénen de Barcelona, i no és fins recentment que s'ha construït el nus del Llobregat, que comunica millor l'Hospitalet amb la resta de municipis del Baix Llobregat i Catalunya.

A principis de segle, el que existia era una població estructurada a partir d'aquests eixos en tres nuclis: Santa Eulàlia, a la zona més propera a Barcelona per la línia del ferrocarril; Collblanc, a la carretera de Collblanc també per la part més pròxima a Barcelona; el centre, bastant allunyat d'aquest altres dos nuclis; i per últim, una sèrie de masies disperses pel terme municipal, localitzades majoritàriament pel llarg de la carretera del Mig i a la Marina.

El poblament de **Santa Eulàlia** de Provençana és el primer documentat de l'Hospitalet, però durant molt de temps va estar pràcticament despoblat. Per exemple, l'any 1857 tan sols contava amb 196 habitants, sent als anys trenta quan la seva població es comença a multiplicar.

Dels barris tradicionals de l'Hospitalet, Santa Eulàlia és el més industrial. A l'inici de la industrialització, quan Barcelona no pot absorbir la instal·lació de fàbriques dins les seves muralles i la resta de poblats (Sants, Hostafrancs, Sant Andreu de Palomar, etc.) comencen a quedar també saturats, és al carrer de l'Aprestadora (que continua en la carretera del Mig) de

Santa Eulàlia on s'instal·len. El carrer de Santa Eulàlia queda reservat per habitatges. Més endavant, la millora en les infraestructures serà el que determinarà els seus límits actuals: la línia de tren Barcelona - Martorell (1854), la de Barcelona - Vilafranca, la Riera Blanca i la Granvia. La construcció de la via dels Ferrocarrils Catalans va partir el barri durant molts anys, fins al seu soterrament a mitjans dels anys 80. La proximitat amb Barcelona i l'existència de bons mitjans de comunicació per fer-ho (el metro arriba des del 1932, 50 anys abans que al Centre), fan que s'estigui més en contacte amb la capital que amb la resta de l'Hospitalet.

És a l'Edat Mitjana, quan es comença a desenvolupar al voltant d'un petit hospital de camí (d'on li ve el nom) el que avui coneixem com a Centre. Els límits de la vila vella eren: el carrer de Sant Joan, la Riera de la Creu, la Riera de l'Escorxador i el carrer Major. Al segle XVI es construí l'antiga església de Santa Eulàlia de Mérida, destruïda per una bomba de la guerra civil l'any 1936. Avui en dia aquest emplaçament l'ocupa la nova església, amb el mateix nom, construïda ja al franquisme (1939).

La construcció del Canal de la Infanta al 1819, bàsic per a un espai agrícola però mancat de suficient aigua, fa créixer notablement la població de l'Hospitalet. Al darrer terç del segle XIX el casc antic comença a perdre la seva primacia enfront els successius eixamples del mercat i la Rambla Just Oliveres.

Amb la millora del poder adquisitiu dels pagesos per la construcció del Canal, molts se'n volen anar a viure al nucli urbà. Això, junt amb la manca de locals per a serveis socials i el trasllat per raons sanitàries del cementiri del davant de l'església, provoca la necessitat d'ampliar el nucli. Per una banda, apareix la trama ortogonal estructurada en voltant al Mercat, i per l'altra, la construcció de la Rambla permet l'accés a l'estació del ferrocarril el 1907 des del nucli antic. És aquí on s'instal·la la classe més benestant de l'Hospitalet.

Sant Josep és el resultat del creixement estructurat a partir de l'eix que marca el carrer d'Enric Prat de la Riba, que uneix els barris de Santa Eulàlia i Centre. Neix entre aquesta carretera i el que és avui l'avinguda de Josep Tarradellas (antic Canal de la Infanta) i les vies del tren de la línia cap a Vilafranca, com a raval industrial i residencial de cases d'obriers del Centre.

Després de la guerra civil, a l'igual que a la resta de barris, es van anar omplint els buits que quedaven amb la construcció de blocs d'edificis amb una gran capacitat d'absorció d'habitants. Capacitat cada cop més gran degut a les successives normes urbanístiques que posaven els

límits de densitat i alçada dels edificis, i límits que els inversors immobiliaris no van deixar d'aprofitar, degut a la incessant onada d'immigrants que venien majoritàriament del sud d'Espanya per treballar a Barcelona als anys 50 i 60.

El poblament de Collblanc i La Torrassa (que oficialment no és a la parada de metro de La Torrassa) ve determinat per la construcció de la carretera nacional i l'arribada de la fil·loxera a Catalunya, que va aniquilar les plantacions de vinyes existents. La proximitat, i en part continuació, de Sants fa que aquests nuclis estiguin molt lligats, fins al fet que van estar a punt d'annexionar-se a principis de segle. Per una altra banda, serveixen bàsicament de residència d'oberss vinguts del llevant espanyol que anaven a treballar a la indústria de Sants, raó per la qual trobem molt poca indústria aquí. El seu poblament, a l'igual que a Santa Eulàlia, va passar de tres-cents habitants a principis de segle a 21.185 a l'any 1930.

La Torrassa neix com una continuació de Collblanc, i s'estructura al voltant de la plaça Espanyola. Degut a la seva intensa vida social, i a les seves relacions amb l'anarquisme durant els anys trenta, va gaudir de molt mala imatge tant per la resta d'hospitalencs com per gent de fóra.

Fins aquí, s'ha vist l'evolució de la trama urbana de l'Hospitalet deguda sobretot pel pas d'una economia basada en l'agricultura a una industrial, i la primera onada immigratòria dels anys vint. Però encara queda la segona onada, la dels anys seixanta, que és la que més ha marcat la fesomia actual de l'Hospitalet, i que es traduí en la construcció dels barris que encara no s'han esmentat. Com a fet significatiu, es pot veure com la toponímia d'aquests barris correspon directament a antics edificis que marcaven la zona on es van instal·lar els nous barris: Pubilla Cases, Can Serra, La Torrassa, (ermita de) Bellvitge.

Pubilla Cases, situada al Samontà o part més elevada del municipi, és el que queda de la ciutat - jardí que va plantejar Ramon Puig i Gairalt, arquitecte municipal de principis de segle, avui plena d'alts blocs de pisos, encara que d'alguna manera conserva la trama urbanística radial que va realitzar Puig i Gairalt.

La Florida i Les Planes és la barriada més poblada i més densa, i fa poc s'han soterrat les línies d'alta tensió que creuaven el barri. Situats al cantó muntanya de la línia del tren cap a Vilafranca, els primers indicis que es troben d'aquests assentaments són l'antiga indústria sobre la que avui s'ha urbanitzat el Parc de Les Planes, i ja més endavant, a l'any 1957, la construcció

dels Blocs de La Florida (abans Blocs d'Onésimo Redondo). A partir d'aquesta dècada és quan es comencen a configurar aquests barris tal i com els coneixem ara, amb un panorama dominat per l'arribada d'un allau d'immigrants del sud del país i per l'especulació immobiliària. L'abans esmentada urbanització del Parc de Les Planes a principis dels noranta va suposar una recuperació d'espai obert molt important per al barri.

Durant els primers seixanta, van aparèixer els polígons residencials de Bellvitge i Can Serra, i el Polígon Gornal als 70, sobrepasant els límits de densitat, una dolenta qualitat en les construccions i la manca de serveis i equipaments. Ara bé, des d'un punt de vista més positiu, es pot afirmar que totes aquestes condicions van aconseguir unes fortes reivindicacions veïnals, i una gran sentiment d'identitat per cohesió, tal i com s'explica a la revisió teòrica.

El desenvolupament de **Can Serra**, situat al cantó muntanya per sobre de les vies del tren i en un ple Samontà amb una pendent molt aguditzada, ve determinat per les successives modificacions del Pla Comarcal, on estava projectat un parc urbà al 50% del territori i la resta com a zona urbana semiintensiva, i que va acabar en polígon residencial, amb l'aprofitament del sòl al màxim. Ara bé, com a zona es troba situada entre dos grans parcs urbans (Can Boixeres i Les Planes) i està en contacte amb el Centre per una banda i amb Pubilla Cases per l'altre.

El barri de **Bellvitge** va ser construït als finals dels 60 i principis dels 70, és reconeixible per la seva peculiar morfologia. Construït en plena marina i sobrepasant els límits de densitat definits pel Pla Comarcal, va ser objecte de fortes reivindicacions veïnals durant els 70, ja que es van atorgar els habitatges sense les condicions mínimes d'habitabilitat, tals com clavegueram, enllumenat de la via pública, etc. sense completar. El cas del **Gornal**, que ja ha perdut l'adjectiu de Polígon, és molt similar, però amb la diferència que la població arribada era en gran part d'ètnia gitana, i això junt amb els alts graus de delinqüència que va tenir durant els anys vuitanta van provocar que fos un barri marginal, i marginalitzat.

Cas apart són el del barri de **Sanfeliu**, que donades les seves característiques, es manté aïllat de la resta del continu que és avui l'Hospitalet, i encara manté una baixa densitat de població i una tipologia constructiva que permet l'existència de habitatges unifamiliars.

I per últim, queden els barris no residencials: la Zona Industrial al voltant de la carretera del Mig, el també polígon industrial de Pedrosa i Granvia Sud, i la Marina, que és la part de la ciutat que dóna al riu Llobregat, dominada per les infraestructures viàries d'entrada a Barcelona.

A principis de segle, l'Hospitalet contava amb més territori: són els actuals sectors de la Zona Franca (fins al 1920, la connexió de l'Hospitalet amb el mar) i la Zona Universitària de Pedralbes (1933), necessària per Barcelona per continuar amb les obres de la Diagonal de Cerdà. Si a aquesta pèrdua de territori li afegim la massiva arribada de població i la conseqüent construcció d'habitatges van deixar molt poc espai lliure per serveis i equipaments.

La raó per la qual s'ha explicat l'evolució de l'Hospitalet a través del naixement i desenvolupament dels seus barris és per demostrar una de les característiques de l'Hospitalet actual, i és que no hi ha només un, sinó diversos l'Hospitalets. La principal causa és l'existència de **barreres arquitectòniques** molt potents que fragmenten tot el territori, a saber: carretera N-II, la línia de Vilafranca - Barcelona i la de Vilanova - Barcelona de RENFE, l'antic traçat de les vies del Carrilet, i la Granvia - Autovia de Castelldefels. De forma menys exagerada, també trobem els carrers d'Isabel La Catòlica i Torrent Gornal, de trànsit fluid, que actuen de separació vertical. Però a més trobem un enorme desequilibri en el poblament del territori, tal com s'ha vist. La diferència temporal en el poblament del barris, i les diferències culturals d'origen de les persones arribades també actuen com a unes vertaderes **barreres socials** entre els habitants dels diferents barris.

- Les àrees en les que ha quedat fragmentada la ciutat, segons l'Ajuntament de l'Hospitalet (1999), són:
- **El Samontà:** Correspon a la franja delimitada pel traçat de la línia de Vilafranca de RENFE i la carretera N-II. Aquesta zona està situada en els contraforts de la serra de Collserola i queda elevada en relació a les antigues terres de regadiu, que limitaven pel nord amb el canal de la Infanta. El traçat de la RENFE es va fer passant tot seguint aquest canal. Com eren terres de secà es va urbanitzar abans que les fèrtils terres del Llobregat. Aquesta zona comprèn els barris de Pubilla Cases, la Florida, Collblanc, la Torrassa, Can Serra i Sanfeliu. Tanmateix, són els carrers d' Isabel La Catòlica i el Torrent Gornal els que fan de separació entre barris.

- **Centre històric de l'Hospitalet amb l' eixample i el barri de Sant Josep:** Aquesta zona de forma rectangular i molt allargada estava encotillada per tres línies fèrries. L'estructura viària es basava en l'eix del carrer Major - Enric Prat de la Riba, que es desdobra en el Centre en el carrer de Barcelona. Aquest eix viari ha constituït el cordó umbilical únic de connexió del corredor Santa Eulàlia - Barcelona durant molts d'anys.
- **Santa Eulàlia Nord:** Territori limitat a l'oest i al nord per les vies de la RENFE. Pel costat sud estava limitat pel Carrilet, que sempre havia estat una frontera molt més dèbil. El soterrament d'aquesta línia ha possibilitat la unió d'aquest barri amb el de Santa Eulàlia sud.
- **Carretera del Mig - Bellvitge:** Territori emmarcat per l'antic traçat de la via del Carrilet, les vies de la RENFE i l'autovia de Castelldefels, amb dues funcions ben diferenciades: zona industrial a la carretera del Mig i residencial a Bellvitge.
- **Santa Eulàlia Sud - Gornal:** Territori limitat per les vies de la RENFE de Vilanova, l'antic traçat de la via del Carrilet, la Riera Blanca i l'autovia de Castelldefels. Cal destacar tres zones ben diferenciades: Santa Eulàlia sud (entre la Riera Blanca i el carrer d'Amadeu Torner), la zona industrial (entre el carrer d'Amadeu Torner i el carrer de Can Tries) i el Gornal.
- **Triangle de la Marina:** Territori delimitat per l'autovia de Castelldefels, el Llobregat i les vies de RENFE. Antiga zona agrícola, actualment maltractada per un traçat viari de disseny poc racional. Conté equipaments sanitaris d'escala supramunicipal.
- **Granvia Sud – Pedrosa:** Extensa àrea agrícola, fins al principi dels anys vuitanta, delimitada per l'autovia de Castelldefels, l'estació de mercaderies de Can Tunis i les vies fèrries corresponents. Actualment està totalment urbanitzada amb la finalitat de convertir-se en una nova àrea d'activitat econòmica.

Aquest esquarterament territorial ha estat alleugerit, parcialment, pel soterrament de les vies dels Ferrocarrils de la Generalitat.

(Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1999): 21 projectes per al segle XXI. Document 2.

Ed. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea d'Alcaldia - Presidència)

Trets característics de l'Hospitalet

Malgrat tot, també hi ha similituds en el desenvolupament de l'Hospitalet com un "tot". Com s'ha vist, el pas d'una economia agrícola a una industrial es veu en l'existència de nombroses masies, a la zona de la Marina i Granvia Sud i a diversos punts del barri del Centre. La majoria d'elles es troben en un estat de gran degradació, malgrat hi ha algunes que s'han recuperat per altres usos, com la masia de Can Sumarro, que avui és una biblioteca pública.

D'una altra banda, aquest fet també ens ha deixat una abundant arquitectura industrial, que es podria resumir en el següent esquema cronològic (Casas, 1986):

- **Etapa pre-industrial** (fins a 1854): es defineix com una activitat manufacturera, feta a casa i complementària de l'activitat rural. D'aquesta etapa no queda rastre a cap edifici, tan sols a la toponímia i en documentació.
- **Primera industrialització** (1854-1898): d'aquesta etapa destaca el fet de que aquestes indústries es van començar a situar al barri de Santa Eulàlia, especialment al carrer de l'Aprestadora ("La Aprestadora Española, S.A., 1854), malgrat d'aquests edificis només quedi actualment les restes de "La Auxiliar Textil Algodonera", degut als successius incendis i catàstrofes ocorreguts. A més, al barri de Sant Josep i aprofitant els salts d'aigua del Canal de la Infanta, es va edificar la nau de tints de l'antiga fàbrica Tecla Sala, que és probablement l'edifici del molí paperer que va funcionar entre els anys 1855 i 1880. D'aquesta època també trobem, al barri de Sant Josep (la continuació de la carretera de Santa Eulàlia) el conjunt que formen les fàbriques de ceràmica de la Cosme Toda, Can Llopis i la de Can Batllori.
- **Arrencada, consolidació i crisi d'un esquema industrial** (1898-1939): és la que ens ha deixat un llegat d'edificis més interessant: són les fàbriques tèxtils de Can Godó i Tries, de Can Trinxet, de la Tecla Sala - recuperada com a Biblioteca Central de l'Hospitalet-, de Can Albert Germans, de Can Vilumara i de Can Gomar, el forn de vidre Cooperatiu al carrer del Llobregat, les centrals receptores d'energia elèctrica de la Torrassa i de la carretera de Collblanc, la fàbrica d'olis Can Gasull, etc.
- **Etapa de transició i economia de postguerra** (1939-1957): es tracta d'una etapa bàsica en el desenvolupament posterior de l'Hospitalet, més per les conseqüències indirectes en la

segona onada immigratòria que en si mateixa. Evidentment, no trobem cap element rellevant.

- **Crisi i desmantellament de l'antic esquema industrial. S'instal·len noves indústries en nous emplaçaments (1957-1975):** donats els actuals esquemes urbans, difícilment podien conviure trames mixtes, de població altament densificada. El procés de desaparició o de desplaçament va funcionar inexorablement. Desplaçament cap als voltants de l'ermita de Santa Eulàlia (Indo, Vanguard, Philips, etc.) i a la franja compresa entre els Ferrocarrils Catalans i la carretera del Mig, a l'actual Zona Industrial, en forma d'allò que ell anomena "barraquisme industrial", amb l'aparició de polígons industrials paral·lelament als polígons residencials.
- **Crisi econòmica. Expectatives de reactivació? (1975-1986):** després de la crisi econòmica mundial del 1973, es veu una redinamització de la Zona Industrial, amb l'aparició d'un nou sector industrial per sota de la Granvia, a Pedrosa, també utilitzat com a ampliació de la Fira de Barcelona, i actualment una de les grans apostes de l'Ajuntament pel 2010.

Això en quant al desenvolupament industrial fins a mitjans de la dècada dels vuitanta. En quant al poblament agrupat, cal senyalar la supervivència d'edificis que podríem anomenar senyorials dels segles XV-XVIII, localitzats als barris "tradicionals". És el cas de Casa Espanya, La Talaia, L'Harmonia, la biblioteca Can Sumarro, Pubilla Cases, Can Rigalt, L'Escorça, la Casa Bellmunt, moltes d'elles magníficament recuperades (o en procés de recuperació) i dedicades ara a serveis municipals.

Una altra tipologia que es dona és l'aparició d'allò que s'anomena cases d'obrers en filera, al carrer de Santa Bàrbara i al carrer de Parral al segle XIX, i que responen a les noves necessitats de la classe obrera que està sorgint. Un cas extrem d'aquesta tipologia constructiva és el cas dels Passadissos, idea de Ramon Puig i Gairalt que en principi volia recuperar l'esperit de "poble" i el fet de conviure aplegats, però que després va ser també aprofitat pels interessos especulatius per aprofitar al màxim, aquest cop en horitzontal, l'espai urbà. Una altra construcció seva que després no va destacar precisament pels mateixos interessos va ser el que es va designar el Gratacels de l'Hospitalet, a la carretera de Collblanc, i que en el seu moment va ser el primer gratacels de Catalunya. Avui en dia no és un edifici que sobresurti de la resta que els envolta.

L'obra de Puig i Gairalt ha estat molt significativa dins de l'Hospitalet, fins al punt que se li dediquen unes jornades en nom seu.

Ja hem vist part de les seves obres de l'etapa més racionalista, però primer va passar pel Modernisme, tal i com dictaven les normes arquitectòniques del moment. És a aquesta època que trobem edificis per a la classe mitjana més benestant a tota la geografia de l'Hospitalet de principis de segle, especialment a la Rambla Just Oliveres, que era quan s'estava urbanitzant: la Casa Sanfeliu, la Casa Sabadell, Can Gajo (avui enderrocat), les Cases Barates (denominació avui inconcebible per aquestes edificacions, però amb tot el sentit a l'època), etc. La seva idea de convertir l'Hospitalet en ciutat - jardí mai va arribar a ser realitzada, malgrat avui trobem vestigis en el traçat dels carrers al barri de Pubilla Cases, l'emplaçament més "saludable" de l'època, donada la vegetació existent i la seva elevada alçada per sobre el nivell del mar.

Però amb la successiva arribada d'immigrants i els pocs escrúpols de molts constructors, es va trencar de forma molt exagerada qualsevol possibilitat de desenvolupament equilibrat de la recent nomenada ciutat a l'any 1925, quedant molt diferent a l'estructura de ciutat tradicional o de ciutat moderna. És en aquesta època quan apareixen els ben anomenats adjectius de "ciutat sostre", "ciutat fong" o "ciutat dormitori". Perquè no és el més greu la poca qualitat constructiva, artística, o inclòs el trencat del desenvolupament que hi havia hagut fins aleshores, ja que en certa manera responia a les necessitats socials del moment, si no l'aprofitament del sòl per a usos residencials fins al límit, sense deixar cap espai lliure per a equipaments, espais lliures i zones verdes, i per una planificació urbanística equilibrada de carrers i vials. Fenomen que es va posar de manifest en les dures lluites veïnals de principis dels anys setanta per aconseguir uns barris mínimament habitables.

La conseqüència directe de tot això ha estat el desenvolupament d'una enorme dependència de Barcelona, la gran metròpoli que oferia tots aquests serveis, a més de la necessària capacitat simbòlica. A més, em de tenir en compte que l'Hospitalet està travessat per les vies d'entrada a Barcelona des del Baix Llobregat i el sud de Catalunya i Espanya, i que per tant, és més fàcil l'accedir a aquesta que a determinades zones de l'Hospitalet entre si (és a dir, una alta accessibilitat intermunicipal vs. una baixa accessibilitat intramunicipal)

Què és el que trobem amb l'arribada dels Ajuntaments democràtics? S'ha hagut d'invertir un gran esforç en temps, recursos materials i recursos tècnics, i malgrat això, la ciutat encara no està acabada. De moment, s'han obert una gran quantitat de zones verdes i ajardinades i s'han creat gran quantitat d'equipaments socials, culturals, educatius, esportius, etc. Per una altra banda, estan desapareixent espais que creaven sensació de falta de seguretat, per estar sense urbanitzar o per trobar-se abandonats (cas del "Campillo", avui entrada a l'Hospitalet per les Rondes de Barcelona, o de Can Gajo, edifici notable a la Rambla Just Oliveres empleat com a clínica però que al estar tancada i en estat de gran degradació, no oferia cap condició de seguretat i higiene, o els recuperats Parc de les Planes o Parc Ecològic de Bellvitge).

Per una altra banda, per tal de dotar d'identitat a la ciutat, s'està fent una gran labor de recuperació d'edificis històrics ja obsolets, tant residencials com industrials, per a serveis municipals i públics. En aquest sentit, també trobem tota una sèrie de campanyes municipals per a crear la idea de ciutat unitària: la campanya de 1986 de L'Hospitalet mil·lenari, que feia referència als 1000 anys que tenia el primer document trobat a l'Hospitalet, i ja les més recents dels 75 anys de ciutat, "L'Hospitalet millor que millor", "L'Hospitalet pel civisme" o el propi pla estratègic "L'Hospitalet 2010" utilitzat també com a campanya per a reforçar la imatge de l'Hospitalet a dintre i a fóra de la ciutat, a més de les funcions pròpies d'ordenació urbanística. A més també trobem l'ampla difusió del símbol "L'H" i la "logotització" de l'escut de l'Ajuntament. Ara bé, com a crítica es pot objectar en contra de la poca protecció dels edificis del segle XIX del carrer Major, que suposaven una mena de continuació entre l'Hospitalet de principis de segle i el de finals, i per tant, significatius per a la memòria històrica d'un sector de la població més orientats cap al passat (com s'explica al revisió teòrica)

L'H 2010. 21 projectes per al segle XXI

Fins a aquest punt s'ha explicat el desenvolupament urbanístic de l'Hospitalet durant el segle XX, per això ara seria convenient parlar dels projectes a curt i mig termini que actualment estan en marxa per a la ciutat. I no seria possible explicar el Pla L'H 2010 sense tenir en compte la resta de plans que ha tingut l'Hospitalet, ja que *la relació entre ciutat i el plànol que regula el seu creixement ha estat sempre un signe fonamental d'identitat de la ciutat*, en paraules de Ferran Navarro (1986), i és d'alguna manera una altra forma de relacionar el desenvolupament explicat en els apartats anteriors.

El "Pla d'Eixample i Sanejament Interior" de 1926

Aquest és el primer Pla urbanístic per a l'Hospitalet, i va ser realitzat per l'arquitecte municipal més important que ha tingut la ciutat, Ramon Puig i Gairalt.

El principal objectiu és completar els enllaços amb Barcelona, sense renunciar a la creació i formalització d'una estructura urbana pròpia per al territori de l'Hospitalet, malgrat reconèixer que està destinada a servir a Barcelona. És aquí d'on sorgeix la idea de fer de l'Hospitalet una ciutat – jardí a l'àrea del Samontà i de fer de la perllongació de la Granvia i la desembocadura del riu Llobregat una àrea per passejar. Amb els nuclis ja habitats és més prudent, proposant l'obertura de noves places i mercats al Centre i a Collblanc i l'allargament de la Rambla fins a la Marina.

Però l'arribada de la guerra civil i amb el franquisme al poder, així com la sobtada i enorme arribada de població immigrada van provocar que els objectius i la voluntat equilibradora del Pla no es portés mai a terme.

El Pla Comarcal de 1953

Aquest Pla va estar confeccionat per la Comissió d'Ordenació Provincial de Barcelona, i per tant, és un pla que està al servei de Barcelona.

Així, els objectius d'aquest pla metropolità són: centralitat i creixement de Barcelona, zones de reserva del creixement, comunicacions, etc. En aquest context, és lògic que l'ordenació que aquest Pla proposa per a l'Hospitalet no tingui cap consideració a l'estructura pròpia de

l'Hospitalet. És aleshores que l'Hospitalet queda enquadrat dins les vies d'accés a Barcelona i es comencen a densificar notablement zones com Bellvitge (de manera separada del nucli, no com a una perllongació de la Rambla), Santa Eulàlia (sense respectar el nucli històric) o el Samontà (sense tenir en compte les dificultats físiques de comunicació interna).

El Pla Metropolità de 1976

Creat per l'Entitat metropolitana de Barcelona, aquest Pla parteix del reconeixement de la crisi del model de creixement que s'havia seguit i de la necessitat de corregir els desequilibris que la gestió urbana del franquisme havia creat.

Els seus principals objectius cara a la ciutat de l'Hospitalet es resumeixen doncs en la recerca d'equilibri a través de la proposta d'un pla viari ortogonal, basats en el transport privat. Ara bé, s'acaba posant tot els esforços en aquests elements i deixant de banda la resta, i per exemple, la localització dels grans equipaments per a la ciutat es manté excessivament perifèrica i poc connectada amb la resta de la ciutat.

L'H 2010. 21 projectes per al segle XXI

Aquest és el Pla Estratègic que l'Ajuntament de l'Hospitalet ha proposat per assolir a l'any 2010, a través de 21 projectes, com a elements estratègics pel desenvolupament comunitari, plans que s'estan difonent especialment a Espanya, Holanda, França i a part del Regne Unit. L'objectiu d'aquest és acabar d'ordenar urbanísticament l'Hospitalet, a partir d'una sèrie d'actuacions en base a unes estratègies globals que afecten a tota la idea de ciutat.

L'Hospitalet ja va crear, a l'any 1987, un pla d'aquestes característiques. Va ser la primera "proposta per ordenar i millorar la ciutat", i els primers intents més globals de condicionar la ciutat per part dels ajuntaments democràtics, un cop la situació d'arribada de nous habitants ja s'havia estabilitzat. Explicat de manera molt breu, el projecte es centra especialment en la creació de noves zones verdes i equipaments esportius i de lleure (els educatius, l'altra gran mancança de dècades anteriors, ja s'havia solucionat relativament). A més, també es proposa el reequipament dels barris ja consolidats, així com acabar els barris més recents: Bellvitge i el Gornal, reordenar la xarxa interna (amb la urbanització de les recents soterrades vies del Carrilet, i la creació de la Rambla Marina) i la creació dels nous sectors industrials de Granvia Sud i Pedrosa. Amb la perspectiva dels anys, podem afirmar que si bé, a grans línies, s'han

complert en bona part els objectius, especialment el de reequipament i creació de noves zones verdes, ha sigut un pla no del tot complert. Feia falta un de nou.

A partir de l'impuls del pla estratègic per les olimpíades de Barcelona'92, i el nou impuls que està intentant prendre amb el Fòrum 2004 (amb no tant d'èxit), l'Ajuntament de l'Hospitalet va treure a la llum el seu propi pla per a la ciutat, i el va anomenar *L'H 2010. 21 projectes per al segle XXI*.

Així, a partir d'un estudi previ, es van detectar que els principals punts sobre els que calia actuar eren:

- Eliminació de barreres arquitectòniques per crear un concepte de ciutat unitària
- Potenciar la millora en la qualitat del parc residencial, les zones verdes i els serveis i equipaments
- Estímul de l'activitat econòmica, en base als nous marcs que ha presentat la globalització i l'entrada de les noves tecnologies, per tal de situar l'Hospitalet més enllà del plànol intramunicipal.

En resum, el principal objectiu del pla és *convertir l'Hospitalet en una ciutat territorialment unitària i urbanísticament equilibrada, generadora de riquesa material i cultural, amb una personalitat consolidada i pròpia i que exerciti en tots els Fòrums la seva vocació de segona ciutat de Catalunya*. És a dir, actuar sobre els principals punts febles encara persistents a la ciutat.

Per aquesta raó es van plantejar dos organismes, per a què actuessin conjuntament amb el govern de la ciutat. Per una banda, està l'Agència de Desenvolupament Urbà (ADU), que es dedica únicament a temes d'urbanisme. I per l'altra, trobem el Fòrum 21 de l'Hospitalet, un espai per a la participació ciutadana i la reflexió i debat entre tècnics i ciutadania, a la manera dels Fòrums Ambientals de les Agendes 21, però amb una temàtica més ampliada i que no parli únicament de Sostenibilitat.

Ara bé, quins són aquests 21 projectes per al segle XXI? La última proposta segons l'ADU (2000) són:

1. **Anells viaris: per una mobilitat sostenible.** La proposta d'una xarxa viària coherent passa per la conformació de dos anells viaris que vertebrin i comuniquin tots els barris de la ciutat. No es tracta de cinturons o vies ràpides, sinó de vies cíviques en les quals

sigui possible també fer els trajectes a peu amb comoditat i seguretat, configurant un Quadrat Central format pels barris de Sant Josep i part del de Santa Eulàlia. El primer anell viari permetrà una adequada connexió dels barris del Samontà, el Centre - Sant Josep i Santa Eulàlia. Passarà per l'avinguda d'Isabel La Catòlica, el carrer del Doctor Ramon Solanich i Riera, la travessera de Collblanc, la carretera de Collblanc, el carrer de la Riera Blanca, el carrer de l'Aprestadora, la Travessia Industrial i l'avinguda de la Fabregada. El segon anell viari permetrà enllaçar tota la part sud de la ciutat (Granvia i Pedrosa) amb Bellvitge, Centre, Sant Josep i Santa Eulàlia. Passarà per l'avinguda de Josep Tarradellas, el carrer d'Amadeu Torner (Pedrosa A), el carrer dels Motors, la Rambla de la Marina, la Rambla de Just Oliveres i el carrer de Riera de la Creu.

2. **Soterrament de RENFE.** Com ja s'ha assenyalat, el soterrament és imprescindible per poder transformar el quadrat central i dotar-lo de les qualitats urbanes que ha de tenir un centre de ciutat, així com configuraria uns eixos viaris més equilibrats.
3. **Noves places. Patrimoni arquitectònic.** Dins d'aquest quadrat central, s'ha de definir una sèrie d'actuacions que el dotin de singularitat i de qualitat urbana. Es tracta de la recuperació per a l'ús públic de tres antics edificis industrials catalogats com a patrimoni de la ciutat: la Cosme Toda, Albert Germans, així com la ja recuperada Tecla Sala (a Sant Josep) i Trinxet (A Santa Eulàlia), donada la conveniència de la instal·lació de grans equipaments i de la creació d'espais urbans de caràcter emblemàtic que donin, a més d'un servei a la col·lectivitat, prestigi formal a la ciutat. A això se li afegeix la conveniència de la construcció d'un nou teixit residencial que assegura la renovació dels sectors per la desaparició d'altres usos marginals i que aporta la viabilitat econòmica de les transformacions.
4. **Les noves façanes: Porta Nord. Carretera de Collblanc.** Consisteix en la implantació del PERI del Mercat Nord, amb la creació d'una façana lineal compacta, i el PERI nº1 de Creu Roja - Vallparda, per a l'obertura de la Travessera de Collblanc mitjançant la creació d'equipaments, residència i espai verd.
5. **Les noves façanes: Porta Carrilet. Riera Blanca.** Inclou la transformació de l'Avinguda Carrilet en l'eix transversal que comuniqui la ciutat amb Barcelona, la reordenació de la plaça de Cerdà i la creació de la futura Ciutat Judicial a l'antiga caserna de Llephant.

6. **Les noves façanes: Porta Sanfeliu. Estronci.** Aquesta es sumará a les operacions contigües a les rondes que altres municipis estan desenvolupant i que estan integrant a la ciutat central el que abans es consideraven perifèries.
7. **Les noves façanes: Porta Pedrosa. Granvia.** Estan previstes tota una sèrie d'actuacions a la Granvia, que bastiran una nova façana urbana amb una combinació d'usos: residencial, comercial, terciari, firal, judicial, etc.
8. **La transformació de la Granvia: Granvia Nord.** Es tracta, per una banda, de donar continuïtat al teixit residencial del barri de Santa Eulàlia fins a la Granvia i al Gornal, i per l'altra, de la ja esmentada creació de la Ciutat Judicial, d'abast supralocal (de 56.000 m²)
9. **La transformació de la Granvia: Granvia Sud.** Al cantó mar, es vol instal·lar un centre comercial a Pedrosa, a la primera línia de façana de la Granvia i ocupará uns 75.500 m², i ampliar el recinte firal Montjuïc-2 fins als 80.000 m² més.
10. **Les transformacions residencials: Mercat Central.** Suposa un alliberament d'un espai de 111.924,50 m² per a dedicar-lo a zones verdes i equipaments, així com a racionalització de la xarxa viària i l'obertura de la continuació de la Travessera de Collblanc, així com la construcció d'un nou parc residencial.
11. **Les transformacions residencials: Creu Roja – Vallparda,** amb l'ampliació del Parc de la Marquesa i la construcció d'un nou CAP i nous habitatges.
12. **Les transformacions residencials: Remonta,** amb la construcció de 154 habitatges de protecció oficial.
13. **Les transformacions residencials: Martí i Codolar.** Inclou la transformació de la masia de Can Colom (catalogada com a patrimoni) en futur equipament d'ús públic.
14. **Les transformacions residencials: Tecla Sala.** El trasllat del Camp Municipal de Futbol al parc esportiu de la Feixa Llarga permet disposar de sòl per a la construcció de 160 nous habitatges i d'una nova zona verda de 10.183 m²
15. **Les transformacions residencials: Saurí,** en plena Avinguda del Carrilet, suposa la creació de nous habitatges i una nova zona verda, al costat del Pla de les Rambles.

- 16. Les transformacions residencials: Sanfeliu.** Sanfeliu és l'únic barri que per la seva baixa densitat, permet un nou creixement de la ciutat amb la construcció d'habitatges, d'una nova àrea esportiva i d'espais verds, així com l'obertura de l'avinguda Electricitat i del carrer Estronci.
- 17. Els futurs equipaments: La Cornisa Verda.** Cal trobar una estructura del verd urbà que s'integri en el nou model de ciutat com, a element estructural i no únicament com a peça aïllada. Es tracta d'aprofitar l'existència dels parcs existents (Can Boixeres i Les Planes) per crear nous parcs i zones ajardinades fins a l'alçada de l'estació de metro de Santa Eulàlia, pel costat muntanya de les vies del tren.
- 18. Els futurs equipaments: Parc Esportiu de la Feixa Llarga.** Aquesta peça reforça el sector sud - sud-oest de la ciutat com a escenari de grans equipaments de caràcter local i supramunicipal, junt amb l'Hospital de la Feixa Llarga.
- 19. Els futurs equipaments: Fira.** Amb l'ampliació del recinte firal de Montjuïc-2 a Pedrosa dota a la ciutat d'un espai supramunicipal de gran projecció a nivell nacional i internacional.
- 20. Els futurs equipaments: Nous CAP.** Dins el pla d'adequació de la infraestructura sanitària de l'atenció primària a l'Hospitalet es construirà un cou CAP a Collblanc, un altre a Can Serra, s'ampliarà el de Just Oliveres i es remodelarà el de la Torrassa.
- 21. Els futurs equipaments: Pla d'hotels.** La implantació d'hotels a la Granvia tracta de superar el dèficit pràcticament total que té de places. Així, el caràcter urbà de la nova Granvia i la seva situació estratègica es veuran reforçades amb la construcció de cinc hotels.

(Agència de Desenvolupament Urbà (2000): L'H 2010. Ajuntament de l'Hospitalet)

Així com aquest tipus de plans tenen els seus partidaris i els seus detractors, i per a grans ciutats solen aportar artificialitat i competència entre ciutats, considero que són adequats per una ciutat de les característiques de l'Hospitalet, que durant molt de temps ha restat desequilibrada, ja que permeten estructurar-la i la doten d'un pla de reordenació i reestructuració des d'un punt de vista global i coherent.

Ara bé, si tenim en compte l'evolució en el temps de l'Hospitalet, veurem que aquest és un projecte ahistòric, ja que no considera les especificitats evolutives de cada barri, i que no es poden integrar entre si només a base de planificar-ho (el que és necessari, però no suficient). Per exemple, no es pot deixar de banda un eix històric com el dels carrers de Santa Eulàlia – carrer Enric Prat de la Riba, així com tampoc es pot fer recaure tot el pes simbòlic en el Quadrat Central sense tenir en compte al Centre, que és qui el té ara per ara, ja que si no es cau en els perills del Simbolisme a priori, abans explicat.

Malgrat que s'hagi planificat una oficina per al desenvolupament de la participació ciutadana, la seva implantació és encara massa recent. A més, valora més la creació de nous centres comercials que l'impuls al petit comerç, que és el que dona vida i personalitat als carrers d'una ciutat.

Per últim, comentar que un pla d'aquestes característiques no serveix únicament per a donar una estructura a una ciutat de forma global, sinó que gran part del seu objectiu és fomentar una campanya de comunicació de la ciutat, tant a nivell inter com intramunicipal. Campanya de comunicació que, donada la mala imatge que té l'Hospitalet a dins i a fóra, sembla convenient per atreure inversions i guanyar en identitat i prestigi, un prestigi que actualment està bastant malmès. A més, s'ha de considerar el fet que gran part de les ciutats de l'Àrea Metropolitana de Barcelona estan encetant, cadascuna i per separat, plans d'aquestes característiques, i que per tant hi ha un cert risc de solapament entre ells si no hi ha una entitat que els aglutini i els coordini.

En tot cas, aquest és un bon pla, ja que proposa un pla global de ciutat, destacant les comunicacions verticals entre els barris, els dota de nous equipaments i noves habitatges, i recupera edificis que podrien arribar a ser emblemàtics. Tots els esforços en aquesta direcció no estan mal gastats.

3. Revisió de les publicacions que s'han fet sobre l'Hospitalet

Aquest és l'anàlisi de la majoria de les publicacions, estudis, etc. que parlen sobre els edificis, zones verdes, avingudes, etc. (els "elements") que diferents experts han anat destacant al llarg dels anys (des de finals del segle XIX fins als nostres dies) de la ciutat de l'Hospitalet. El concepte de Patrimoni que es fa servir aquí és el que s'ha explicat anteriorment com a Patrimoni Arquitectònic, és a dir, *tot aquell conjunt d'edificis i elements urbans amb un valor artístic – històric reconegut per un col·lectiu, que és enquadrable en el que són corrents artístiques més o menys homologades.*

Així, en aquest apartat apareixeran aquells elements amb més grau d'antiguitat per dues raons. En primer lloc pel propi concepte de Patrimoni, que protegeix aquells elements més antics. I en segon lloc, per què es tracta d'una relació d'elements acumulativa, és a dir, els resultats estan en funció del nombre de vegades que algú els ha esmentat dins aquests documents. Aleshores, lògicament tenen més presència aquells elements més antics per què han estat presents en més edicions.

La forma de comptabilitzar aquestes mencions ha estat prenent com a menció tant una menció explícita, com l'aparició dins una ruta urbana, com la inclusió d'una fotografia, ja que s'ha considerat que qualsevol forma de destacar un element ja és suficient per a tenir-lo en compte. A més, aquesta revisió no té l'objectiu de ser exhaustiva ni exacte, només és una guia per visualitzar aquells elements que més s'han destacat al llarg del temps, com s'ha dit abans. Es considera que per a revisions completes i exhaustives ja existeix el Pla Especial de Protecció del Patrimoni Urbanístic municipal.

Tanmateix, s'ha procedit a agrupar aquests elements en Conjunts en base a la seva proximitat, a la situació dins un mateix carrer o avinguda, i a la similitud tipològica dins aquests. Donat el caràcter holístic i aglutinador del l'Espai Públic, es considera que no té sentit examinar aquests elements de manera aïllada, sinó tenir la possibilitat d'incloure'ls dins de conjunts en base a aquestes característiques, ja que formen part d'un sistema on tots els elements es relacionen de forma que uns poden sobresortir més o menys agosarada, però percebuts com un tot.

Les categories que s'han considerat dins la base de dades han estat les següents:

- **Conjunt:** Conjunt al que pertany l'element
- **nn:** Nombre de vegades que apareix el Conjunt
- **Nom :** Nom de l'element, en cas que el tingui. Si no en té, s'ha registrat l'adreça
- **nn:** Nombre de vegades que apareix l'element
- **Patrimonial:** Condició si l'element en qüestió està inclòs (o ho ha estat en algun moment) al Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic municipal, és la categoria que dona un criteri de qualitat artística a l'element
- **Data:** Data de construcció de l'element, en cas de disponible
- **Situació:** En cas d'aquells elements que no tinguin una adreça concreta, ja que estan a l'espai públic, s'ha referenciat aquesta situació. És el cas predominant de les escultures a la via pública.
- **Adreça:** Adreça de l'element. En el cas que es tracti de carrers o avingudes, són aquests els que consten.
- **Barri:** Barri en el que està emplaçat l'element, segons la divisió administrativa
- **Districte:** Districte del Barri, segons la divisió administrativa
- **Categorització:** Categorització usada per la mateixa font
- **Ús i Ús Secundari:** Usos actuals i passats de l'element
- **Tipus:** categorització global per a tots els elements. Cal distingir:
 - **Residencial**
 - **Industrial**
 - **Agrícola:** masies, terrenys agrícoles o no urbanitzats
 - **Religió**
 - **Serveis:** equipaments escolars, mèdics, esportius, etc. .
 - **Infraestructures:** carreteres, ponts, etc.
 - **Art Públic:** en la seva accepció d' "art en l'espai públic". Es tracta fonamentalment d'escultures
 - **Espai Públic:** igualment, es considera en el sentit de contrari a espai privat. Correspondria a places, parcs, carrers o avingudes, etc.
 - **Transport**
 - **Diversos**

Com que s'entén que no és necessari l'estudi detallat de les taules que es troben als annexes, sinó els resultats globals del conjunt de totes les taules, a continuació s'exposen les principals característiques de les publicacions analitzades. Són conclusions de manera global, no s'entra en el detall de diferenciar exactament entre quin element en concret està en una publicació i no en l'altra.

Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de l'Hospitalet de Llobregat (Revisió 1997)

Aquest és el catàleg patrimonial que cada ajuntament té del seu municipi. Per aquesta raó, hi trobem els criteris més tècnics. És a dir, el que prima són els aspectes més arquitectònics i artístics, per això apareixen principalment edificis dedicats a habitatge, predominantment del barri Centre i amb una certa antiguitat (al menys de més de 50 anys). És la guia oficial, el que s'ha decidit localment i marca quines construccions seran protegides per sobre d'altres.

L'Hospitalet i el seu patrimoni arquitectònic.

Exposició. Patrimoni Històric Artístic de l'Hospitalet. Mira la teva ciutat

Aquestes dues s'han agrupat per què són molt semblants. Es tracta de dues exposicions que van fer els primers anys de l'Ajuntament durant la democràcia. A tal efecte, tenen un caràcter molt didàctic i senzill (que no planer) i com es veurà, contenen els elements que més s'han destacat al llarg del temps. Són exposicions que estan incloses dins de campanyes que s'han realitzat des de l'Ajuntament (per exemple, una d'elles està inclosa dins la campanya de "L'Hospitalet mil·lenari" de 1986) per millorar la imatge de ciutat i fomentar el sentiment d'identitat – identificació a través dels seus espais històrics després del període d'expansió desmesurada del període franquista. Així ho manifesten en la introducció:

És en aquest Patrimoni, modest, però alhora significatiu, el que constitueix les nostres senyes d'identitat, que l'Ajuntament ha rescatat d'entre la foscor i impersonalitat dels grans edificis que donen forma a la silueta de la nostra ciutat.

Estatuària de la via pública de l'Hospitalet

Aquest és un llistat amb totes les escultures que hi ha a la ciutat de l'Hospitalet. Com es pot veure, no es pot comparar ni en quantitat ni en qualitat amb la política d'art en l'espai públic de

l'Ajuntament de Barcelona, encara que això tingui els seus punts positius i els seus punts negatius. Evidentment, l'escala és completament diferent, no tant quanti (no hem d'oblidar que l'Hospitalet és la segona ciutat de Catalunya en quant a habitants) com qualitativament: l'Hospitalet no té el caràcter ni la força simbòlica (ni el pressupost) de Barcelona i per tant, no se la pot tractar de la mateixa manera. Com a característiques d'aquestes escultures, cal destacar que la majoria es troben igualment al barri Centre, als voltants de la plaça de l'Ajuntament, si bé estan més repartides per la resta dels barris. La temàtica de gran part d'elles és fer un homenatge a figures il·lustres com Lluís Companys o Federico Garcia Lorca, i són figuratives en la seva majoria.

Patrimoni contemporani. Descobrir L'Hospitalet de Llobregat

Aquest és un estudi realitzat per l'escola taller de patrimoni de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, i la seva principal característica és que és bastant incomplet, ja que només tracta el Districte I, és a dir, els barris del Centre, Sant Josep i Sanfeliu, i a més, es deixa elements significatius com l'església de Santa Eulàlia de Mérida. Amb els mateixos criteris que el catàleg patrimonial, però amb un lapse de temps més breu (són obres de partir del 1850), la diferència és que al ser l'àmbit territorial més reduït, el nivell de riquesa de detall però també d'anecdotes també és superior.

Rutes urbanes. Descoberta del patrimoni urbà i industrial de l'Hospitalet

Amb el mateix caràcter didàctic de les exposicions organitzades per l'Ajuntament, el que canvia és el format (no són fixes, i per tan permeten una major interacció amb l'element i el seu context) i que aporten una gran quantitat d'informació historiogràfica. Els recorreguts són per les diferents zones de l'Hospitalet i tenen totes un tractament més igualitari i una riquesa de detall major. La seva gran avantatge és que van estar organitzades per Joan Casas, historiador local, del qual és recomanable la lectura del seu "Com es fa una ciutat?" (1986) per aquell que vulgui entendre què és l'Hospitalet. A més, dedica un recorregut independent de la resta al ric patrimoni industrial amb el que compta l'Hospitalet.

Avui, Ahir, Demà

Aquest és el llibre de protocol de l'Ajuntament i per tant, la visió més institucionalitzada. El tractament per barris és per tant més igualitari i no destaca tant els elements del catàleg

patrimonial com les últimes actuacions urbanístiques, com són nous serveis i equipaments, parcs i places públiques, etc. malgrat tampoc es deixa aquells elements més destacables, com el conjunt format per L'Harmonia, La Talaia i Casa Riera o el carrer Xipreret. En corcondància amb els objectius del L'H 2010, es dona una gran importància al polígon de Pedrosa i l'ampliació de la Fira de Montjuïc.

L'H Mon Amour

Aquests són una sèrie de gravats que va realitzar el Taller Pubilla Kases, grup d'artistes de l'Hospitalet, i que per tant, dona el punt de vista més artístic i amb més simbolisme. Destaca pel fet que han triat al menys un element de cada barri, per demostrar que malgrat el patrimoni arquitectònic de L'Hospitalet no sigui fet de monuments espectaculars, potser pel seu pes com a testimonis de la vida quotidiana de la gent tenen un cert valor sentimental.

La percepció de la ciutat. Una experiència didàctica a l'Hospitalet de Llobregat.

Aquest treball ens aporta el punt de vista més social i menys institucional. Es tracta d'una experiència amb mapes cognitius i fites tal i com les definia Lynch, amb l'objectiu de crear una sèrie de tallers per conèixer la ciutat. El principal problema és metodològic i alhora és conseqüència del que s'ha explicat a la revisió històrica dels diferents Hospitalets, i és que es va agafar la mostra amb nens d'un col·legi de primària del barri de Bellvitge, i per tant, gran part de les fites que apareixen es troben precisament a aquest barri. Ara bé, això ens aporta un fet, i és que a més del propi barri, van fer referència sobretot a elements del barri del Centre. A més, el tipus al que més es van referir va ser a aquells que s'han anomenat serveis, és a dir, botigues, transports, i algun espai públic, mentre que no va aparèixer cap element residencial. Això posa de manifest les diferències que hi ha entre les perspectives més formals i les informals, aquest cas en qüestions de percepció de la ciutat. Ara bé, per a què fos vàlid, s'hauria de tornar a fer amb població de diferents barris, i de diferents edats i generacions.

Guies urbanes i dietaris

Aquesta és la taula més interessant, ja que ofereix les diferents perspectives sobre els elements significatius de la ciutat al llarg del temps. S'ha de tenir en compte els objectius d'aquestes guies urbanes, que és el de "promocionar" la ciutat a la gent que ve de fóra, a més d'informar sobre la

situació de carrers i serveis públics. I aquest és un objectiu que el trobem ja a les primeres guies de finals de segle passat i principis de l'actual, fins als nostres dies ("La guia útil QDQ" o la societat publicitària IPICSA). I no importa si l'autor és tant l'Ajuntament (que ensenyarà més els serveis i el patrimoni cultural), com empreses privades que busquen beneficis a través dels seus anunciants. Per tant, aquesta és una visió de la ciutat molt peculiar.

En el cas de l'Hospitalet, a les primeres guies que trobem, coincideixen significativament amb la data de les dues Exposicions Universals que es van fer a Barcelona (1888 i 1927), i trobem els mateixos elements que després s'aniran repetint: Ermita de Santa Eulàlia de Provençana, el Casino, Casa Espanya, etc. La particularitat que té la guia de 1927 (realitzada pels ajuntaments de l'aleshores cap de partit judicial San Feliu) és que els elements que destaca són les indústries que, segons la classificació de Cases (1986), es trobaven en l'etapa d'arrencada, consolidació i crisi d'un esquema industrial (1898-1939). També s'emfatitza la feina de l'Ajuntament i la creació de la Rambla Just Oliveres, que connectava la ciutat i l'eixample de Sant Josep amb l'estació de RENFE.

Un altre fet curiós que es presenta és que les primeres guies (fins als anys 50) estaven realitzades per gent que es coneixia molt bé la ciutat a base d'haver-la recorregut molt: carters, agents de la Guàrdia Urbana, excursionistes, etc.

Després de l'austeritat dels primers anys del franquisme, on els únics edificis que es destacaven eren aquells que complien un servei municipal, i fent especial èmfasi en els serveis de correus (serveis inaugurats l'any 1927), no és fins a l'any 1952 que comencen a fer-se "notes històriques de la ciutat". En aquestes s'esmenten, igualment, aquells edificis que més han sobresortit, junt amb d'altres que avui en dia estan enderrocats o en una gran estat de degradació, com Can Alós i la Torrassa. També es fa molta incidència en l'avinguda del Metro, que connecta la carretera de Santa Eulàlia amb la parada de Metro (la única a l'Hospitalet fins a fa molt poc). Ja al 1958 es comença a parlar de l'Hospitalet per barris, tot i que encara només es fan esment als barris tradicionals (Centre, Collblanc - La Torrassa i Santa Eulàlia), i es posa l'èmfasi en la creació de nous equipaments. Mercats, nous col·legis, la creació de l'Estadi Municipal, la supressió del pas a nivell de les vies del tren entre els barris de Sant Josep i Santa Eulàlia.

Aquesta és una pauta que es va seguint fins a principis dels anys seixanta, on es comença a parlar del Gratacels de Collblanc i les noves barriades i promocions de polígons residencials que van apareixent.

Un altre exemple curiós és l'Agenda Guia que es va fer l'any 68, quan l'Hospitalet ja havia desenvolupat totes aquestes barriades en la seva màxima expressió, i que es caracteritza per ser molt crítica. Per exemple, hi ha un punt en que parla de l'Hospitalet com a "ciutat fong", i diu:

... Se nota al tratar de localizar los escasísimos elementos que se conservan (masías, iglesias, calles de los barrios más antiguos, algún que otro monumento, etc.) algo de lo mucho interesante que Hospitalet puede ofrecer... En Hospitalet, aquellos que tienen un notable relieve, permanecen ignorados

En l'edició d'aquesta mateixa col·lecció de l'any següent, no apareix cap d'aquest comentaris.

Les guies dels anys setanta, a l'últim franquisme, inclouen més o menys els mateixos monuments que han vingut sortint i el Programa d'Actuació Municipal 1969-1972 sencer, el que ja és significatiu, per què està indicant a aquell qui agafi la guia que s'estan planificant els equipaments educatius, zones verdes, etc. que actualment no té la ciutat, per tal de millorar la seva imatge.

Les agendes de la dècada dels vuitanta i posteriors, són del mateix estil en general, ampliant el llistat de serveis i equipaments amb els que conta la ciutat, els monuments i edificis destacats, i diferenciant per barris. No són guies fetes per l'Ajuntament, si no per empreses privades que anuncien, i tenen un caràcter molt local, és a dir, són per la gent que hi viu i treballa, no per gent de fóra. Com a curiositat, comentar que la guia de l'any 94 destaca els elements significatius del Pla Estratègic de 1987: és a dir, Polígon Pedrosa, el Centre d'Art Alexandre Cirici i el Complex Esportiu de la Feixa Llarga.

Guia del patrimoni històric – artístic (CEDIP)

Aquesta és una altra revisió del patrimoni de la ciutat, a l'estil de les de 1981 i 1986, però en aquest cas qui la ha elaborat no han estat tècnics municipals, sinó tècnics d'una empresa externa. Els elements que apareixen són pràcticament els mateixos que a les dues abans esmentades.

Dibuixos de l'Hospitalet (Joan Soler - Jové)

Aquesta és una obra de l'any 1969, al tardo-franquisme, i, al igual que L'H Mon Amour, es tracta d'una visió personal de l'Hospitalet a través dels dibuixos d'un artista. Però a diferència d'aquella, els elements que es destaquen són espais més tradicionals, més "antics", i pertanyents sobre tot al barri Centre.

Imatges i Records

A l'igual que a la taula anterior, aquesta és una visió molt basada en el que és més tradicional, i està molt enfocada cap a masies (algunes ja enderrocades), edificis amb més de 100 anys, etc. i també especialment situats al barri Centre. La principal diferència és que l'any de publicació en aquest cas és al 1996.

Catàleg del patrimoni històric de l'Hospitalet (Marta Amat)

Aquest és un treball d'estudiant, i és una revisió als principals elements que són els que més es repeteixen durant totes les publicacions, tals com les cases senyorials, les masies, les ermites... A aquest efecte, els elements que apareixen són escassos en nombre, i la visió que hi predomina és la de "reivindicació" d'aquest tipus d'edifici amb una certa antiguitat en un panorama dominat pels grans edificis de l'època de l'especulació immobiliària.

Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de l'Hospitalet.

(Corporació Metropolitana de Barcelona)

Durant els primers anys d'existència, la Corporació Metropolitana va fer la primera proposta de protecció del patrimoni de la ciutat, proposta que és sobre la que es va basar les posteriors versions del catàleg de patrimoni municipal. Així, el que trobem és la primera referència rigorosa però dividit en capítols (el que no es torna a fer): dels orígens a finals del S.XVIII, el segle XIX, 1930-1939 i de 1940 als nostres dies.

Dones de l'Hospitalet

Aquesta és una mena de recorregut pel territori de l'Hospitalet, però basat en el criteri que havien de ser elements en el que les dones haguessin intervingut d'alguna manera. Donades les característiques de la història en quant al tractament de les dones, l'aportació principal d'aquest

document és a partir de la dècada dels cinquanta, i en quant a reivindicacions veïnals per part del barri "nou".

L'Hospitalet. Un passeig per la història

És la primera versió que va realitzar Joan Cases sobre les rutes urbanes i industrials a l'Hospitalet, amb una any de diferència amb la descrita anteriorment. Així, els elements que hi surten són molt similars, però canvia l'estructuració dels capítols i les rutes.

Resum dels elements apareguts a la Base de Dades

A continuació s'exposen tots aquells elements que han sigut més esmentats al llarg de totes aquestes publicacions. La relació de la totalitat dels elements i les taules on estan agrupats es troben als annexes.

En total, s'han recollit un total de 504 elements diferents, però s'han seleccionat els 76 que més vegades han estat contestats (el 13.3% sobre el total d'elements). Són els que han aparegut en més de cinc publicacions diferents.

D'aquest 67 elements, a l'hora s'han ressaltat com els més significatius aquells que han sobresortit de manera més prominent (els que han estat esmentats més de 18 vegades). En total són vuit elements els que han destacat més, i són els que tenen un promig sobre 18 (que és el nombre de taules consultades) més gran d'1, és a dir, els que han estat nomenats més d'una vegada als documents revisats. Són els següents:

Barri	Nom	SUMA	PROMIG sobre el total	PROMIG sobre 18
Sant Josep	Tecla Sala	28	1,99%	1,56
Centre	Casa Espanya	26	1,85%	1,44
Centre	Casa de la Vila	22	1,56%	1,22
Bellvitge	Ermita de Bellvitge	22	1,56%	1,22
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	21	1,49%	1,17
Centre	Can Sumarro	20	1,42%	1,11
Sant Josep - Centre	Can Vilumara	18	1,28%	1
Santa Eulàlia	Ermita de Santa Eulàlia	18	1,28%	1

– Tecla Sala (1892) av. Josep Tarradelles, 44 (Sant Josep)

És d'estructura de ferro, amb revoltos atirantats i les façanes d'obra de maó, molt ben feta. És una de les peces clau del pla L'H 2010, al passar a ser reutilitzada com a biblioteca i centre cultural, com a element emblemàtic d'una zona on es construiran nous habitatges i una zona verda. És de fàcil accés per a tres barris: Sant Josep, La Florida – Les Planes i La Torrassa.

– Casa Espanya (1563) c/ Joan Pallarès, 38 (Centre)

Fou la casa Lluell. Construïda el 1563 i modificada el 1735, ha estat restaurada el 1969. Des del 1972 és la seu del Museu d'Història de l'Hospitalet.

→ **Casa de la Vila** (1894) pl. Ajuntament, 10-22 (Centre).

És l'Ajuntament de la ciutat, construït després que el Sr. Baró de Maldà llegués aquest territori a la ciutat a finals del segle XIX

→ **Ermita de Bellvitge** (1372) c/ Ermita de Bellvitge, 6 (Bellvitge)

Amb un nom que potser vol dir Bon - Viatge, té un absis de caràcter romànic. Refeta el 1493, podem considerar que el campanar gòtic pertany a aquesta campanya constructiva. Va ésser saquejada el 1640 per l'exèrcit del comte - duc d'Olivares en la seva guerra contra Catalunya i reedificada el 1718, en estil barroc. Incendiada el 1936, va ésser restaurada el 1959, amb l'afegit dels porxos,. Avui dona nom al barri que l'envolta.

→ **Parc i Masoveria de Can Boixeres** (1906) ctra. d'Esplugues, s/n (Sanfeliu)

Té un templet cobert de ceràmica vidriada. Jardí públic des del 1968. La masoveria té acabats d'origen barroc. És una zona intermitja o comuna entre tres barris: Sanfeliu, Centre i Can Serra.

→ **Can Sumarro** (1580) c/ Barcelona, 138 (Centre)

Masia que conserva a la porta adovellada una inscripció que cita la seva construcció per Jesús M. Montserrat Serdanya. Actualment, recuperada com a biblioteca pública, de les primeres de la ciutat. Està situada en ple nucli històric.

→ **Can Vilumara** (1906) av. Josep Tarradelles, 153 (Centre)

Construcció típica de l'era industrial. Era la porteria d'una fàbrica, ornada amb maó vist i ceràmica vidriada. Actualment, institut de grau mig i superior. La zona on està situat pertany administrativament al Centre, però és una "interfase" entre aquest i el barri de Sant Josep.

→ **Ermita de Santa Eulàlia de Provençana** (1101) c/ Santa Eulàlia, 107 (Santa Eulàlia)

Aquesta església és el monument més antic de l'Hospitalet i l'origen del primer nucli urbà de la ciutat. És un edifici cobert amb volta de canó, que té una bonica portalada típicament romànica, amb relleus al timpà i les arquivoltes, però a l'igual que l'ermita de Bellvitge, ha sofert nombroses remodelacions.

En un segon terme, trobem un total de 68 elements més, que són els que han estat anomenats més d'un 0.30%, i amb un promig d'aparició a les taules de 0.25.

Nom		SUMA	PROMIG sobre el total	PROMIG sobre 18
Centre	La Talaia	16	1,14%	0,89
La Florida	L'Harmonia	15	1,07%	0,83
Centre	Mercat de Collblanc	14	0,99%	0,78
Collblanc	Can Rigalt	13	0,92%	0,72
Collblanc	Fàbrica Godó i Trias	13	0,92%	0,72
Centre	Església de Santa Eulàlia de Mèrida	13	0,92%	0,72
Sant Josep - Centre	La Farga	12	0,85%	0,67
Pubilla Cases	Pubilla Cases	12	0,85%	0,67
Centre	Casino del Centre	11	0,78%	0,61
Centre	Cases Barates	11	0,78%	0,61
Santa Eulàlia	Fàbrica Trinxet	11	0,78%	0,61
Sanfeliu - Centre - Ca	Palau de Can Boixeres	11	0,78%	0,61
Sant Josep	Albert Germans	11	0,78%	0,61
La Torrassa	Església Mare de Déu dels Desemparats	11	0,78%	0,61
Centre	Casa dels finestrals gòtics	10	0,71%	0,56
Santa Eulàlia	Església de Santa Eulàlia	10	0,71%	0,56
Centre	Correus i Telègrafs	10	0,71%	0,56
Centre	Mercat del Centre	10	0,71%	0,56
Sant Josep	Cosme Toda	10	0,71%	0,56
Centre	Botiga Nova	10	0,71%	0,56
Zona Industrial	Can Trabal	9	0,64%	0,5
Sant Josep	Can Llopis	9	0,64%	0,5
Sant Josep	Granja Font	9	0,64%	0,5
Centre	Casa Sanfeliu	8	0,57%	0,44
Santa Eulàlia	Al·legoria a l'escut de l'Hospitalet	8	0,57%	0,44
Santa Eulàlia	L'Escorça	8	0,57%	0,44
Zona Industrial	Ca l'Esquerrer	8	0,57%	0,44
Santa Eulàlia	Casa Alós	8	0,57%	0,44
Centre	Església antiga de Santa Eulàlia de Mèrida	8	0,57%	0,44
Pedrosa	Can Gotlla	8	0,57%	0,44

Nom		SUMA	PROMIG sobre el total	PROMIG sobre 18
Pedrosa	Can Gotlla	8	0,57%	0,44
Centre	Estanc-Can Golferichs	8	0,57%	0,44
Sant Josep	Can Batllori	8	0,57%	0,44
Centre	Carrer Xipreret	7	0,50%	0,39
Feixa Llarga	Hospital Prínceps d'Espanya	7	0,50%	0,39
Centre	Centre Catòlic	7	0,50%	0,39
Centre	Comissaria de policia. Xalet Isern	7	0,50%	0,39
Centre	Plaça de l'Ajuntament	7	0,50%	0,39
Centre	Casa Modernista	7	0,50%	0,39
Collblanc	Gratacels de l'Hospitalet	7	0,50%	0,39
La Torrassa	Casa dels Cargols	7	0,50%	0,39
Centre	Plaça del Repartidor	7	0,50%	0,39
Centre	Font del Repartidor	6	0,43%	0,33
Centre	Carrer Santa Bàrbara	6	0,43%	0,33
Centre	Can Riera	6	0,43%	0,33
Centre	Can Pau de l'Arna	6	0,43%	0,33
Santa Eulàlia	Mercat de Santa Eulàlia	6	0,43%	0,33
Centre	Carrer Parral	6	0,43%	0,33
Centre	Can Oliver	6	0,43%	0,33
Santa Eulàlia - L	Pont d'en Jordà	6	0,43%	0,33
Centre	Plaça Constitució	6	0,43%	0,33
La Torrassa	Plaça Espanyola	6	0,43%	0,33
Collblanc	Teatre Joventut	6	0,43%	0,33
La Torrassa	La Torrassa	5	0,36%	0,28
Centre	c/ Príncep de Bergara, 22-26	5	0,36%	0,28
Sanfeliu	Aqüeducte Canal de la Infanta	5	0,36%	0,28
Pedrosa	Montjuïc-2	5	0,36%	0,28
Collblanc	Parc de la Marquesa	5	0,36%	0,28
Centre	Casa Puig	5	0,36%	0,28
La Torrassa	E.T. Alta Tensió FECSA	5	0,36%	0,28
La Torrassa	E.T. Alta Tensió FECSA	5	0,36%	0,28
Collblanc	Carretera de Collblanc	5	0,36%	0,28
Santa Eulàlia	Institut de Santa Eulàlia	5	0,36%	0,28
Centre	Ca la Vidala	5	0,36%	0,28
Les Planes	Parc de les Planes	5	0,36%	0,28
Collblanc	Blocs del Caudillo	5	0,36%	0,28
Collblanc	Cementiri de Sants	5	0,36%	0,28
Centre	La Remunta	5	0,36%	0,28
Centre	Estació RENFE L'Hospitalet	5	0,36%	0,28
Sant Josep	Camp d'Esports de l'Hospitalet	5	0,36%	0,28

→ **La Talaia** (1587) pl. Josep Bordonau, s/n (Centre)

Antiga torre de vigilància de la vila vella, va ser construïda a un altre lloc al 1587, prop de l'escorxador. Fou traslladada el 1972 a l'emplaçament actual, i serveix per a funcions d'arxiu municipal.

→ **L'Harmonia** (1595) pl. Josep Bordonau, 6 (Centre)

És l'antiga Torre Blanca. Té façana de carreus, coronada amb arquets de rajola. Restaurada el 1974. Avui és espai per a diverses entitats culturals.

→ **Mercat de Collblanc** (1926) c/ Dr. Martí Julià, 6-22 (Collblanc)

Obra de Puig i Gairalt, és una variant sobre l'estructura de creu. Es caracteritza per la seva gran dinàmica i per la zona comercial que ha creat al voltant seu.

→ **Can Rigalt** (1741) ctra. de Collblanc, 46 (Collblanc).

Segurament fou edificat aprofitant parets medievals. És un palau barroc, amb un ordre de pilastres sobre mènsules a la façana i òculs al pis alt. Té una bella porta de jardí de pilastres encoixinades i airós ferratge. Actualment hi ha bastant polèmica, per què està cedida al FC Barcelona, que la conserva en un estat de bastant degradació.

→ **Fàbrica Godó i Trias** (1903) Granvia, 80-90. (Granvia Sud)

La fàbrica antiga és formada de pavellons separats, de maó vist. La nova, obra de Federico Correa i Alfons Milà, és d'un excel·lent disseny, el 1964. Actualment en estat de bastant degradació, la zona en la qual està situada, a l'entrada de Barcelona, està afectada per diversos projectes del Pla L'H 2010.

→ **Església de Santa Eulàlia de Mérida** (1939) pl. Ajuntament, 28 (Centre)

Substitució de l'antiga església, incendiada al 1936 per una bomba a la guerra civil. Es construeix durant el recentment iniciat règim franquista, amb l'arquitectura pròpia d'aquest.

→ **La Farga** (1902) c/ Barcelona, 2 (Centre)

Una de les grans fàbriques construïdes a principis de segle, va haver de tancar com a conseqüència de la incompatibilitat d'usos mixtos com residencial i industrial a la trama urbana. Avui s'ha transformat una part en un centre comercial i l'altre com a centre firal i dependències municipals, i només se'n conserva l'estructura de ferros.

→ **Pubilla Cases** (1772) ctra. Collblanc, 217-227 (Pubilla Cases)

Palau de gran noblesa de línies, que malgrat els detalls barrocs de les mènsules s'acosta al classicisme, amb el seu ordre colossal de pilastres jòniques. L'entrada i l'antic celler, ara adaptat per fer de capella, són els seus únics espais interiors conservats. Dóna nom al barri, i actualment és un centre educatiu privat

→ **Casino del Centre** (1874) c/ Enric Prat de la Riba, 337-339 (Centre)

Edifici eclèctic, amb ordre columnar jònic. El seu interior conté un cafè i una sala de teatre, ha estat històricament el centre de reunió de la petita èlit hospitalenca.

→ **Cases Barates** (1914) Rambla Just Oliveres, 77-79 (Centre)

Corresponen a la joventut de Ramon Puig i Gairalt, d'un formalisme influït per secessionisme del centre d'Europa. Situades en plena Rambla, avui formen part d'aquest paisatge on els edificis més senyorials de principis de segle conviuen amb els lats edificis de la dècada dels setanta.

→ **Fàbrica Trinxet** (1907) c/ Santa Eulàlia, 182-212 (Santa Eulàlia)

Obra de l'arquitecte Joan Alsina i Arús, combina a les façanes l'obra vista amb la maçoneria. A l'igual que d'altres edificis industrials, es troba en procés de recuperació i per a ús emblemàtic d'una zona concreta, en aquest cas a Santa Eulàlia.

→ **Palau de Can Boixeres** (1770) ctra. d'Esplugues, 3-5 (Sanfeliu)

En l'antiga Can Alemany, dels comtes d'Alemany, que existia el 1770, reformada entre el 1877 i el 1906. Durant el S.XX s'han afegit les galeries. Forma part del parc urbà amb el mateix nom.

→ **Albert Germans**, (1926). c/ Rodés, 46-60 (Sant Josep)

Fàbrica de Ramon Puig i Gairalt, en plena trama urbana residencial del barri de Sant Josep, actualment està desmantellada. Inclosa dins els projectes de L'H 2010

→ **Església de Mare de Déu dels Desemparats** (1942) c/ Mare de Déu dels Desemparats (La Torrassa)

Una de les principals dotacions al barri, va ser nucli d'intensa activitat política, es troba dins el conjunt de la Plaça Espanyola.

→ **Casa dels finestrals gòtics** (S.XV) c/ Xipreret, 75-77 (Centre)

És una masia que conserva tres finestrals gòtics flamígers, i una portalada de carreus, de mig punt, adovellada. Es troba en ple nucli històric.

→ **Església de Santa Eulàlia de Provençana**. c/ Santa Eulàlia, 107 (Santa Eulàlia)

Annex modern a l'ermita del mateix nom.

→ **Correus i Telègrafs** (1927) c/ Centre, 2 (Centre)

Inaugurat per la visita dels reis al donar el títol de ciutat a l'Hospitalet, està situat a la Plaça del Repartidor.

→ **Mercat del Centre** (1925) c/ Rossend Arús, 6B (Centre)

Va ser l'impuls i el quadrat Central de l'eixample del mercat, planejat al costat de la vila vella a principis del segle XX.

→ **Cosme Toda** (1923) c/ Enric Prat de la Riba, 54-62 (Sant Josep)

Fàbrica i magatzem de ceràmica, encara continua funcionant. Està inclosa dins el pla L'H 2010 com a element industrial a recuperar.

→ **Botiga Nova** (1912). Pl. Ajuntament, nº9 (Centre)

També obra de Ramon Puig i Gairalt, actualment és una cafeteria en franquícia a la Plaça de l'Ajuntament. Edifici construït sota la influència del secessionisme vienès, amb elements de ceràmica en façana. Marquesina i rètols constructivistes.

→ **Can Trabal** (1767) camí de la cadena, s/n (Zona Industrial)

Masia de portada i finestres de pedra picada. En una jàssera hi ha gravada la data de 1767, segurament la de construcció de la masia. Avui es troba en estat d'abandonament, i en plena zona industrial.

→ **Can Llopis** (1883) c/. Enric Prat de la Riba, 64 (Sant Josep)

Fàbrica modernista, junt a la també fàbrica Cosme Toda, avui encara en funcionament. Típica construcció d'obra vista i estuc, de principis de segle, que ha perdut la portalada modernista, recoberta de mosaic, que tenia. També està afectada per L'H 2010, dins el projecte de la Cosme Toda.

→ **Granja Font (1922)** c/ Prat de la Riba, 160 (Sant Josep)

Exemple característic de l'arquitectura de rajola de principis de segle, a l'Hospitalet, amb falsos arcs fets per voladís de les filades. Antiga vaqueria, avui és un bar musical. Està situada a l'eix històric format per la continuació del carrer Santa Eulàlia per Enric Prat de la Riba.

→ **Casa Sanfeliu (1928)** Rambla Just Oliveres, 49 (Centre)

Obra de Ramon Puig i Gairalt. Té la morfologia de la primera arquitectura de formigó i els elements decoratius Art Decó. Es troba en plena Rambla, al costat de les Cases Barates, del mateix autor.

→ **Al·legoria a l'escut de l'Hospitalet.** c/ Santa Eulàlia - c/ Riera Blanca (Santa Eulàlia)

Obra de J.M. Subirats, està emplaçada a l'entrada de l'Hospitalet, a una plaça que ha acabat rebent el nom popular de la "Plaça de la Pinça", pe la forma peculiar d'aquesta escultura.

→ **L'Escorça (1860).** c/ Santa Eulàlia, 2 (Santa Eulàlia)

Característica casa senyorial, neoclàssica, amb cos central d'acroteri escalonat sota cornisa de mútuls, i amb cossos flanquejats. La torratxa sembla dels volts del 1860, quan es posà de moda aquest tema. A l'inici del carrer Santa Eulàlia, a l' anteriorment descrita com a "Plaça de la Pinça".

→ **Ca l'Esquerrer (1572).** Ctra. del Mig, s/n (Zona Industrial)

És una antiga masia, de pedra picada, edificada al 1572 i reformada el 1796. Es troba en el que avui és una zona plenament industrial.

→ **Casa Alós (S.XVI)** c/ Santa Eulàlia, davant de Santa Eulàlia de Provençana (Santa Eulàlia)

Antiga casa pairal, que a principis de segle va ser utilitzada pels seus jardins. Avui enderrocada per ampliar la fàbrica Vanguard.

→ **Església antiga de Santa Eulàlia de Mérida.** pl. Ajuntament, 28 (Centre)

Església medieval de la vila vella, amb una torre octogonal. Va ser enderrocada per una bomba durant la Guerra Civil.

→ **Can Gotlla** (S.XVII). c/ Salvador Espriu, 54-58 (Pedrosa)

Masia que pertany al tipus anomenat basilical, típic del S.XVII. Continuava lliurada al treball agrícola fins fa molt poc. Està inclosa dins el sector de Pedrosa, bàsic per al projecte L'H 2010

→ **Estanc – Can Golferichs**. c/ Major, 54 (Centre)

En ple carrer Major, avui és seu de diverses associacions culturals, com el Centre d'Estudis L'Hospitalet.

→ **Can Batllori**. c/ Enric Prat de la Riba, 76-82 (Sant Josep)

Forma conjunt amb les fàbriques Cosme Toda i Can Llopis.

→ **El carrer Xipreret** (S.XVI-XVII) c/ Xipreret (Centre)

Aquest pot ser el carrer més representatiu, per què a més de contenir diversos edificis ja de per si molt importants, és un dels pocs carrers, junt amb el carrer Major, que encara conserven l'atmosfera de l'Hospitalet previ a aquest segle.

→ **Hospital Prínceps d'Espanya** ctra. Feixa Llarga, 22 (La Marina)

Una de les obres més importants del seu moment, deguda a la gran falta de llits en qüestió de sanitat que feia falta, tant a la ciutat com a la resta de l'àrea metropolitana.

→ **Centre Catòlic** (1924) Rambla Just Oliveres, 30-34 (Centre)

Construït sobre l'antiga masia de Cal Tres, actualment és un cafè, una sala de teatre i una pista esportiva. D'estil neoclàssic.

→ **Comissaria de policia. Xalet Isern** (1920) pl. del Repartidor, 8 (Centre).

Obra de Ramon Puig i Gairalt.

→ **Plaça de l'Ajuntament**. Plaça de l'Ajuntament (Centre)

Conté diversos edificis de rellevància històrica – arquitectònica i política, es va obrir a finals del segle XIX.

→ **Casa Modernista** (1910) Rambla Just Oliveres, 29 (Centre).

Hi dominen dues constants més típiques del modernisme: la línia sinuosa i el motiu floral. Concebuda per a ús residencial, avui alberga la comissaria de Policia Nacional de l'Hospitalet.

→ **El Gratacels de l'Hospitalet** (1931) ctra. de Collblanc, 43-45 (Collblanc)

Obra de Ramon Puig i Gairalt, és una de les primers obres del racionalisme arquitectònic al país. Si bé en el moment de la seva construcció va destacar per la innovació de la seva alçada en pisos, avui no és així.

→ **Casa dels Cargols** c/ Llobregat, 133-139 (Collblanc).

Casa modernista a La Torrassa en esta de certa degradació

→ **Plaça del Repartidor.** Plaça del Repartidor (Centre)

Dins els eixamples de finals del segle XIX, alberga la font primerenca de distribució d'aigües, l'oficina de correus i la comissaria de policia.

→ **Font del Repartidor** (1867) pl. del Repartidor, s/n (Centre)

Antiga font pel repartiment d'aigües, impulsada pel Canal de la Infanta. Reformada el 1927, junt amb l'edifici de Correus

→ **Els carrers de Santa Bàrbara i Parral** (S.XIX). c/ Santa Bàrbara i Parral(Centre)

Conserven l'aire de les cases populars, entre mitjaneres, de mitjans de segle XIX, que tenen planta baixa i pis. Han perdut el pou i l'hort al davant, però conserven l'eixida, al darrera.

→ **Can Riera.** c/ Xipreret, 91-93 (Centre)

Masia al carrer Xipreret

→ **Can Pau de l'Arna** (S.XVII) c/ Sant Roc, 7-9 (Centre).

Pertany al tipus basilical més característic de les masies de l'Hospitalet. Té cornisa sota les golfes. Avui en dia resta mig abandonada, està en ple anclau del nucli antic.

→ **Mercat de Santa Eulàlia** (1936) c/ Anselm Clavé, s/n (Santa Eulàlia).

També creat per Ramon Puig i Gairalt, comparteix les mateixes característiques arquitectòniques que el Mercat de Collblanc.

→ **Can Oliver.** Pl. Josep Bordonau, 7 (Centre).

És una antiga casa de pagès amb coberta a dos vessants, que conserva la porta de mig punt, adovellada. Avui en dia presta serveis municipals (Agència del Desenvolupament Urbà)

→ **Pont del Jordà** (1934) Ronda de la Via, s/n (La Torrassa)

Pont que connecta els barris de La Torrassa i Santa Eulàlia per sobre de les vies del tren, a l'alçada de la parada de metro de Santa Eulàlia.

→ **Plaça Constitució.** pl. Constitució (Centre)

Plaça avui reformada, està situada en ple carrer Major.

→ **Plaça Espanyola.** Plaça Espanyola (La Torrassa)

Plaça pública amb una font, d'intensa activitat social, política i comercial

→ **Teatre Joventut** (1931) c/ Joventut, 2-10 (Collblanc)

Teatre d'àmbit supramunicipal, amb programa durant tot l'any, però pel que és més popular és per les festes de les cases regionals que celebra

→ **La Torrassa.** Rda. Torrassa, 123-127 (La Torrassa)

Abans xalet senyorial, avui es troba en estat d'elevada degradació al barri al que dona nom.

→ **C/ Príncep de Bergara, 22-26.** c/ Príncep de Bergara, 22-26 (Centre)

Dins l'eixample del mercat, casa senyorial de principis de segle.

→ **Aqüeducte Canal de la Infanta.** camí de Can Nyac, s/n (Sanfeliu)

A mitjans del segle XIX va portar gran prosperitat a la ciutat, i va formar l'eix de les vies a Vilafranca i la posterior avinguda de Josep Tarradelles. Avui enderrocat en la seva major part, només en queda un tram situat al parc de Can Boixeres.

→ **Montjuïc-2. L'Hospitalet** (1995) c/ Botànica, 64 (Pedrosa)

Ampliació de la Fira de Barcelona de Montjuïc. Una de les grans apostes de l'Ajuntament, abans i després del projecte 2010

→ **Parc de la Marquesa** ctra. Collblanc, s/n (Collblanc)

Jardins públics al voltant d'un antic palauet

→ **Casa Puig** (1890) c/ Enric Prat de la Riba, 265 (Centre)

Construcció de línies clàssiques, a l'encreuament del carrer Major amb la Rambla.

→ **E.T. Alta Tensió FECSA.** Rda. Torrassa, s/n (La Torrassa)

Central transformadora d'energia a la ciutat. Va causar força polèmica a causa de les línies que arribaven a ella per l'avinguda Catalunya, fins que es van soterrar.

→ **Carretera de Collblanc.** Carretera de Collblanc (Collblanc)

Via històrica d'entrada a la ciutat pel Nord, junt amb l'eix format per la carretera de la Bordeta – carrer Santa Eulàlia – carrer Enric Prat de la Riba – carrer Major.

→ **Institut Oficial 2ª Ensenyança IES Santa Eulàlia** (1936) pl. Pius XII, 2 (Santa Eulàlia)

Una de les obres més importants al primer terç de segle, donada la manca d'instal·lacions escolars i educatives a la ciutat.

→ **Ca la Vidala** . c/ Xipreret, 73-77. (Centre)

Una altra masia al carrer Xipreret, possiblement en el seu estat actual és el resultat de la transformació d'una casa de pagès de teulat a dos vessants

→ **Parc de les Planes** av. Isabel La Catòlica, s/n (Les Planes)

Edificat sobre els terrenys d'una antiga fàbrica obsoleta, de la qual s'han conservat les xemeneies. Gran pulmó dels barris de les Planes, la Florida i Can Serra

→ **Blocs del Caudillo.** pl. Guernica, 4-12 (Collblanc)

Una de les primeres mostres del que seria els polígons residencials a la ciutat, construïts pel règim després de la Guerra Civil.

→ **Cementiri de Sants** (1878) c/ Terra Alta, 1 (Collblanc)

Ja hi hagués enterraments el 1873, però la construcció dels edificis començà més tard. El vestíbul és d'arquitectura clàssica. El nom li ve per què varen ser terrenys comprats pel poble de Sants, que havia patit tal creixement que no podia construir el nou cementiri.

→ **La Remunta** (S.XVI) c/ Major, 94 (Centre)

Antiga casa pairal, va passar a dependre de l'exèrcit com a dipòsit de sementals, i avui a la seva zona està previst construir pisos de protecció oficial. Fa de límit amb Cornellà.

→ **Estació RENFE L'Hospitalet.** av. Josep Tarradelles, s/n (Centre)

Construïda a la segona meitat del segle XIX, va suposar un fort incentiu econòmic per a la ciutat. Té la funció d'emmagatzament de trens a nivell metropolità.

→ **Camp d'Esports de l'Hospitalet.** Av. Josep Tarradelles, 55 (Sant Josep)

Antic Camp d'Esports de la ciutat, avui enderrocat per haver-se traslladat al Parc Esportiu de la Feixa Llarga. Inclòs dins L'H 2010, es veurà convertit en habitatges i espais públics.

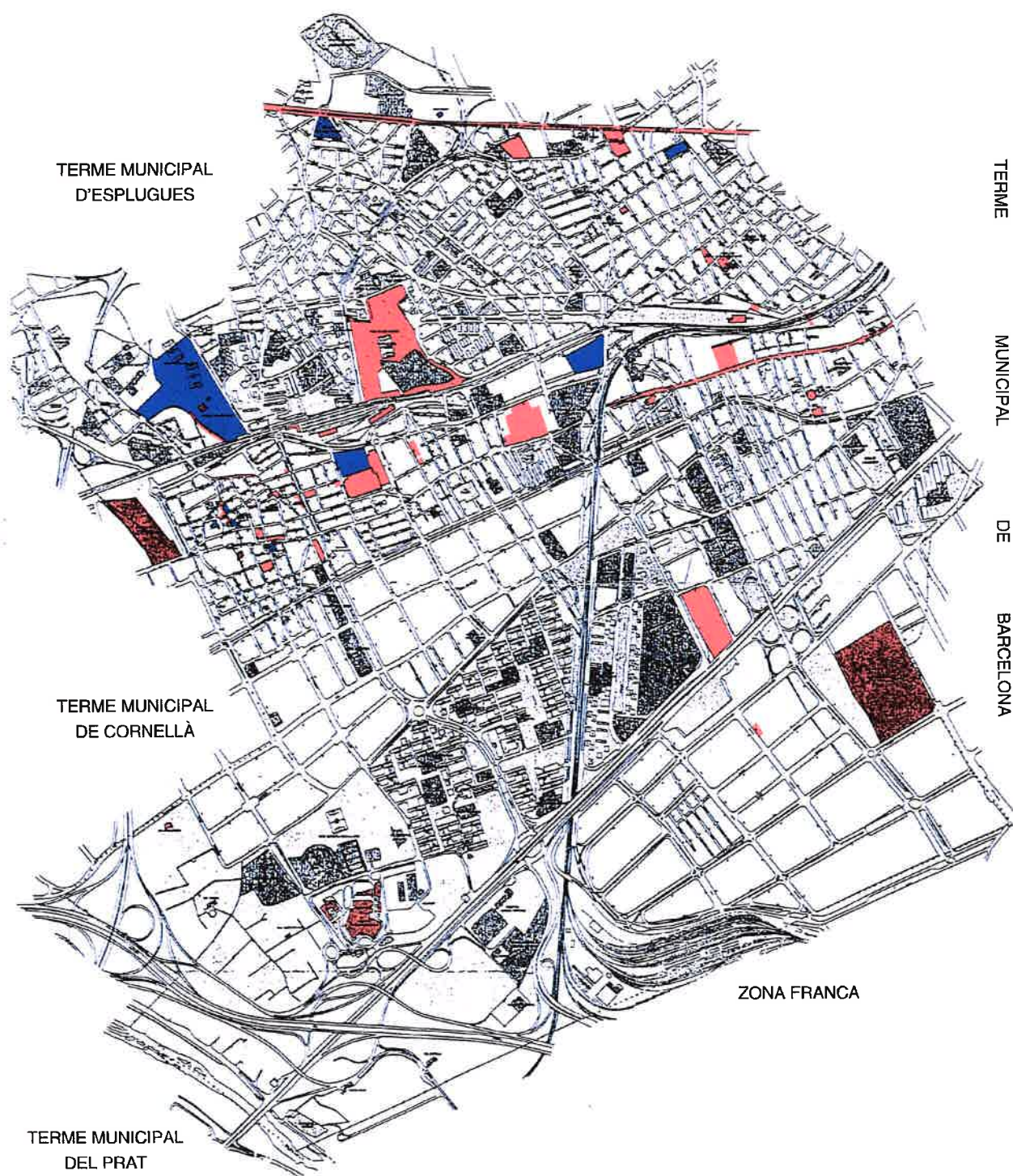
Elements a la Base de Dades. Per zones

Per zones, trobem que més d'un terç dels elements esmentats (el 35.71%) estan situats al bari del Centre, seguit després per Santa Eulàlia (11.31%) i Collblanc (8.33%). En segon terme trobem ja La Torrassa i Sant Josep. Aquest és un resultat evident, ja que estem analitzant elements que formen part d'allò que s'ha anomenat "Patrimoni Històric – Arquitectònic", aleshores és lògic que la majoria de fites destacades pertanyin als barris "tradicionals"

	nº ELEMENTS	PROMIG	SUMA	PROMIG
		<i>sobre 504</i>		<i>sobre 1408</i>
Centre	180	35,71%	548	38,92%
Sant Josep	37	7,34%	137	9,73%
Sanfeliu	9	1,79%	11	0,78%
Collblanc	42	8,33%	107	7,60%
La Torrassa	40	7,94%	100	7,10%
Santa Eulàlia	57	11,31%	161	11,43%
La Florida	9	1,79%	11	0,78%
Les Planes	7	1,39%	14	0,99%
Pubilla Cases	16	3,17%	34	2,41%
Can Serra	12	2,38%	16	1,14%
Bellvitge	20	3,97%	48	3,41%
Gornal	6	1,19%	6	0,43%
 Zona Industrial	19	3,77%	46	3,27%
Feixa Llarga	3	0,60%	10	0,71%
La Marina	18	3,57%	27	1,92%
Gran Via Sud	2	0,40%	15	1,07%
Pedrosa	10	1,98%	29	2,06%
 Sant Josep - Centre	3	0,60%	31	2,20%
Sanfeliu - Centre - Can Serra	12	2,38%	50	3,55%
Santa Eulàlia - La Torrassa	1	0,20%	6	0,43%
Bellvitge - Gornal	1	0,20%	1	0,07%
 TOTAL	504	100%	1.408	100%

Per una altra banda, també trobem una sèrie d'elements, en la seva majoria masies abandonades, a les zones de La Marina i la Zona Industrial que no tenen gaire correspondència amb els usos actuals d'aquests sectors.

LLISTAT DELS ELEMENTS QUE MÉS APAREIXEN EN LES PUBLICACIONS REVISADES

Conjunts a la Base de Dades

A més, si tenim en compte els Conjunts en els que s'engloben els elements, els resultats són més clars, ja que es destaca el conjunt global, més que els seus edificis aïllats. Així, els Conjunts analitzats que han estat més anomenats han estat els següents:

Conjunt	nº ELEMENT	PROMIG <i>sobre 504</i>	SUMA	PROMIG <i>sobre 1408</i>
Conjunt Carrer Xipreret	13	2,58%	97	6,89%
Conjunt Rambla Just Oliveres	27	5,36%	83	5,89%
Conjunt Plaça de l'Ajuntament	11	2,18%	68	4,83%
Conjunt Carrer Major	29	5,75%	57	4,05%
Conjunt Eixample del Mercat	25	4,96%	53	3,76%
Conjunt Carretera de Collblanc	13	2,58%	52	3,69%
Parc de Can Boixeres	13	2,58%	51	3,62%
	33			
TOTAL CONJUNTS	268	53,17%	973	69,11%
TOTAL Sense Conjunt	236	46,83%	435	30,89%

→ El Carrer Xipreret

A més d'edificis i masies prou rellevants, conté tres elements molt freqüents: Casa Espanya, La Talaia i l'Harmonia, i el mateix carrer també està inclòs com a element en si. És el carrer més representatiu del que havia estat el nucli històric.

→ Rambla Just Oliveres

Diversos dels seus edificis han estat esmentat freqüentment, així com la pròpia Rambla, ja que és on es va assentar la classe social més benestant de principis de segle, que és quan es va construir.

→ Conjunt Plaça de l'Ajuntament

A més de diversos elements, conté la Casa de la Vila, que és dels més comentats, i també la pròpia plaça en si.

→ El Carrer Major

Format per nombrosos edificis que han estat esmentats al llarg de la nostra revisió., sent el més destacat és Can Golferichs. Junt amb el carrer Xipreret, formen els eixos de la vila vella.

→ Conjunt Eixample del Mercat del Centre.

Format pels conjunts dels carrers que formen la trama ortogonal projectada per Ramon Puig i Gairalt (c/ Príncep de Bergara, c/ Rossend Arús, c/ Baró de Maldà i c/ Roselles) i el Mercat del Centre, de principis de segle.

→ Conjunt Carretera de Collblanc

La via en si és una de les entrades històriques a la ciutat pel Nord, així que conté elements com cases senyorials del segle XVIII (Can Rigalt, Pubilla Cases), altament referenciades, com d'altres més moderns, de principis de segle, que és quan es va començar a urbanitzar tal i com la coneixem ara (Gratacels, Cementiri de Sants)

→ Parc de Can Boixeres

A més de certs elements menors com l'Aqüeducte i la Bòbila de Can Nyac, el que és el Parc pròpiament (i el Palau, en segon terme), ja és de per si dels elements esmentats.

Conjunts a la Base de Dades. Per zones

La distribució per barris d'aquests conjunts és molt similar a la dels elements aïllats. És a dir, els barris del Centre i Santa Eulàlia són els que més conjunts contenen, no tenint cap els barris més nous, com La Florida, Pubilla Cases o Can Serra.

	nº ELEMENTS	PROMIG	SUMA	PROMIG
		sobre 33		sobre 973
Centre	11	33,33%	461	32,74%
Sant Josep	3	9,09%	83	5,89%
Collblanc	3	9,09%	76	5,40%
La Torrassa	2	6,06%	52	3,69%
Santa Eulàlia	6	18,18%	134	9,52%
Les Planes	1	3,03%	8	0,57%
Bellvitge	2	6,06%	28	1,99%
	1	3,03%	3	0,21%
Zona Industrial	1	3,03%	15	1,07%
La Marina	1	3,03%	3	0,21%
Pedrosa				
	1	3,03%	3	0,21%
Sant Josep - Centre	1	3,03%	13	0,92%
Sanfeliu - Centre - Can Serra				
TOTAL	33	100%	973	100%

Característiques generals dels elements apareguts als documents revisats

En general, els elements i conjunts d'elements que han estat més destacats són aquells que van formar part de les exposicions dels anys 1981 i 1986, i les seves característiques principals són molt semblants a les del concepte de Patrimoni històric - arquitectònic: són edificis residencials, situats en gran part als barris històrics i en especial al Centre, i amb una certa antiguitat. A més, la majoria d'aquests ja estan inclosos dins el catàleg de patrimoni municipal. Tanmateix, la majoria d'ells estan situats als barris tradicionals i a les vies d'entrada a la ciutat principals (és a dir, a l'eix format pel Carrer Santa Eulàlia – Enric Prat de la Riba – Carrer Major i a la Carretera de Collblanc)

En comparació amb els conjunts analitzats, gran part dels elements més referenciats que hi estan inclosos, però hi ha d'altres que no, com l'Ermita de Bellvitge, ja que per les seves característiques, és un element històric únic a la zona.

Així, en resum, els elements (i conjunts) més rellevants són els següents:

Barri	Nom	Adreça
Centre	Conjunt Carrer Xipreret	c/ Xipreret
Centre	Conjunt Rambla Just Oliveres	Rambla Just Oliveres
Centre	Plaça de l'Ajuntament i Casa de la Vila	plaça de l'Ajuntament
Centre	Conjunt Carrer Major	c/ Major
Centre	Conjunt Eixample del Mercat	c/ Príncep Bergara, c/ Rossend Arús, c/ Roselles, c/ Baró de Maldà
Collblanc	Conjunt Carretera de Collblanc	ctra. Collblanc
Sant Josep	Tecla Sala	av. Josep Tarradellas, 44
Centre	Casa Espanya	c/ Joan Pallarés, 38
Bellvitge	Ermita de Bellvitge	c/ Ermita de Bellvitge, 6
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	ctra. Esplugues, s/n
Centre	Can Sumarro	c/ Barcelona, 138
Sant Josep - Centre	Can Vilumara	av. Josep Tarradellas, 147-169
Santa Eulàlia	Conjunt Ermita de Santa Eulàlia	c/ Santa Eulàlia, 203-205

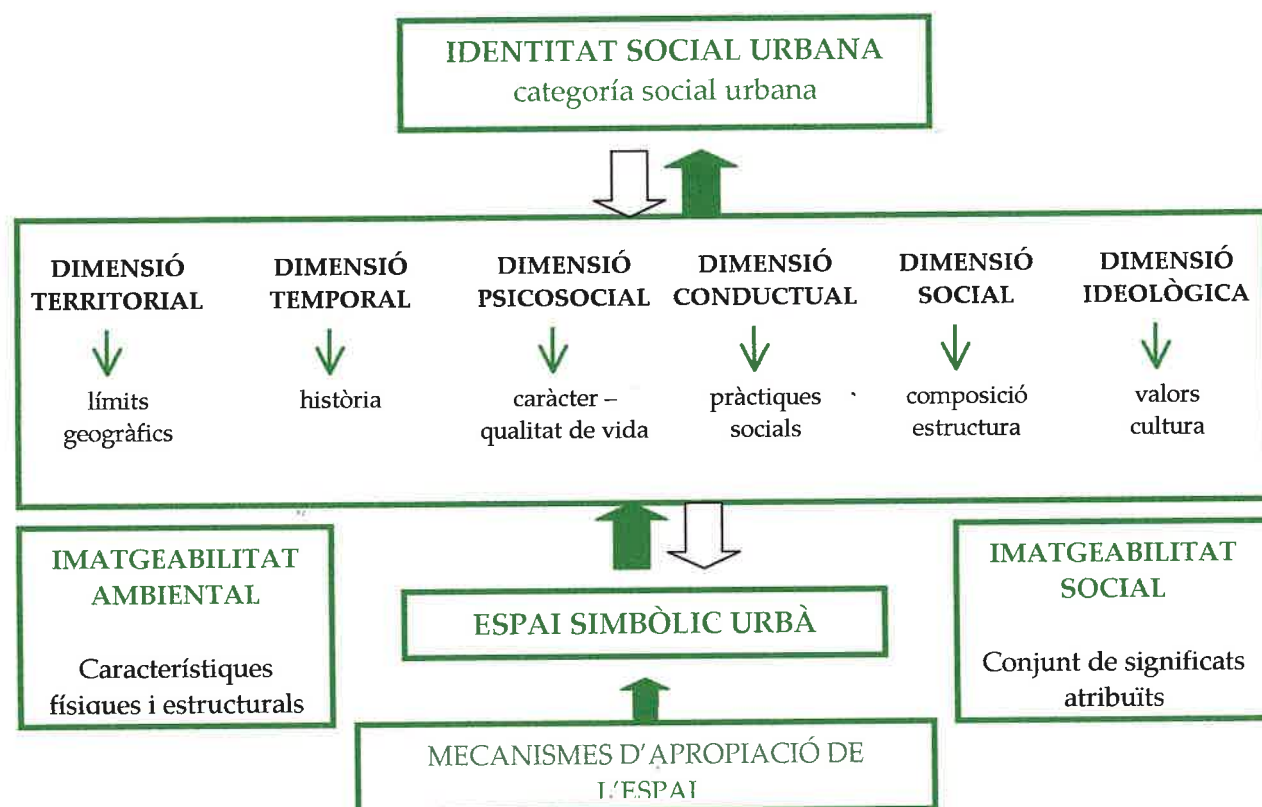
4. Elements referencials a la ciutat de l'Hospitalet

Reprenent el que s'ha dit a la revisió teòrica, no es pot considerar el patrimoni d'una ciutat com a quelcom diferent de la seva significació social, ja que el patrimoni arquitectònic no és tan sols el record del passat, és un conjunt de significats en constant reconstrucció que defineixen la identitat social espacial d'un grup (Pol i Valera, sense publicar)

Aleshores, una vegada revisat el patrimoni històric – artístic de la ciutat, restaria estudiar la consideració de l'espai per als seus ciutadans i ciutadanes. A aquest efecte, es va administrar un qüestionari sobre el tema a 1.068 habitants de l'Hospitalet.

Continuant amb el model de Valera (1993), hem de recordar que defineix un Espai Simbòlic Urbà com *aquell element d'una determinada estructura urbana entesa com una categoria social que identifica a un determinat grup associat a aquest entorn, capaç de simbolitzar alguna o algunes de les dimensions rellevants d'aquesta categoria, i que permeti als individus que configuren el grup percebre's com a iguals en tant en quant s'identifiquen amb aquest espai i diferents dels altres grups en base al propi espai o a les dimensions categorials simbolitzades per aquest.*

D'aquesta manera, no es pot considerar un espai simbòlic ni cap dels seus elements sense tenir en compte el que anomena Identitat Social Urbana i les dimensions que la formen. I en base a aquests plantejaments s'ha dissenyat el qüestionari que es va administrar.

Disseny del qüestionari

Considerant en primer terme la jerarquització d'identitats espacials en base als nivells de barri i ciutat, degut a l'existència de barreres arquitectòniques que divideixen clarament el territori en barris, i de barreres socials donades les peculiaritats i les diferències de cultures en el poblament del territori. Així, és d'esperar que hi hagi un alt grau de pertinència al barri i menor a la ciutat, ja que la imatge de ciutat com a ens global és més difosa.

Per això, la primera pregunta del qüestionari va ser sobre el **nom del propi barri** (per analitzar les interaccions i influències entre els diferents barris, ja que després es compara amb el barri administratiu pel nom del carrer en el que viu). Seguidament es va preguntar sobre els **elements referencials del barri** en un primer moment, i després **els de la ciutat**. Les preguntes sobre els elements referencials van ser conscientment obertes, perquè es buscava l'espontaneïtat de l'entrevistat, i es va considerar que si es donaven una sèrie d'opcions tancades, aquesta disminuïria, malgrat el nombre de respostes fos major. Com a solució, s'ha pres com a variable amb plena consideració el **nombre d'elements en blanc per barri i per ciutat**, ja que es poden considerar com un indicador del grau d'apropiació del barri – ciutat.

Tanmateix, s'ha optat per preguntar directament pel **grau de pertinència al barri o a la ciutat**, per comprovar el nivell de diferenciació entre els dos. Es va plantejar en una escala de Likert del u (barri) al sis (ciutat), però donat que les respostes intermitges van ser molt poc contestades, s'han agrupat en tres categories: més al barri, ni al barri ni a la ciutat, i més a la ciutat.

Igualment, s'inclou una pregunta amb molts anys de polèmica: la preferència per l'**adhesió de l'Hospitalet a Barcelona**. El motiu d'aquesta pregunta és la consideració de la Identitat Social en base a la inclusió – exclusió a categories. És a dir, com a un indicador de la percepció que l'Hospitalet és quelcom diferenciat a Barcelona. Per això, és important el 'no' com a resposta, ja que implica una diferenciació a aquest respecte. Tant el 'sí' com 'indiferent' són considerats com a una percepció que l'Hospitalet no és "quelcom diferent" a Barcelona.

Partint d'aquesta base, s'ha procedit a la caracterització de les dimensions proposades en el model de Valera:

- **Dimensió Territorial – Límits:** Com s'ha explicat abans, el territori de l'Hospitalet està dividit internament per les barreres arquitectòniques. D'una

altra banda, els límits externs són: la Riera Blanca, amb Barcelona (capital social i cultural); la Zona Franca i el Prat; la caserna de la Remunta, amb Cornellà; i no hi ha cap divisió amb Esplugues, sinó que forma un continu urbanístic.

- **Dimensió Temporal – Història:** Aquesta dimensió ja està prou desenvolupada en el apartat d'evolució històrica, així que només destacaré els trets més rellevants: el desenvolupisme constructiu i el pas de 25 anys des de les darreres onades immigratòries (sense comptar les actuals d'altres països). Dins els projectes a mig termini trobem el Pla L'H 2010, que suposa una gran inversió per a la ciutat.
- **Dimensió Psicosocial – Personalitat / Qualitat de Vida:** Segons els diversos estudis consultats, l'adjectiu que més s'escau a l'Hospitalet és el de "ciutat obrera", i ja no és tant considerada per als seus ciutadans com a "ciutat dormitori". En quant a la **qualitat de vida**, es va optar per demanar al qüestionari sobre la percepció subjectiva d'aquesta, com un altre factor més a tenir en compte dins la Identitat Social Urbana de l'Hospitalet.
- **Dimensió Conductual – Pràctiques Socials:** A més de les festes dels barris, ja que les de la ciutat estan molt emplaçades al Centre, s'ha tingut en compte la **situació dels llocs d'oci** dels habitants de l'Hospitalet (si es troben a Barcelona, a altres localitats o al propi l'Hospitalet) i en el cas que fos a l'Hospitalet, s'ha demanat **a on** concretament, com a indicador d'ús de la ciutat i dels seus barris.
- **Dimensió Social – Composició / Estructura:** A la mostra, aquesta dimensió s'obté a partir de les dades socio-demogràfiques: sexe, edat, lloc de naixement propi i el dels pares (per diferenciar les "segones generacions" dels "autòctons") i els anys que fa que viu a l'Hospitalet.
- **Dimensió Ideològica – Valors:** Des de la implantació de la democràcia, l'Hospitalet ha obtingut sempre una majoria absoluta del partit socialista en les eleccions municipals, el que concorda amb la consideració de "ciutat obrera" abans esmentada.

Relació entre les variables i les preguntes del qüestionari

Nom variable	Pregunta
Dades epidemiològiques:	Sexe
Per Sexe, Per Edat,	Edat
Per Generació	Lloc de naixement
	Lloc de naixement pares
	Anys de residència a l'Hospitalet
Nom del barri	Nom del barri (pregunta 1)
Diferències entre "Per Barri – Per adreça"	Diferència entre la categoria a la pregunta del nom de barri i el barri administratiu, segons el nom del carrer
Elements Barri	Elements representatius del barri (pregunta 2)
Elements Barri en Blanc	Abstenció, per omisió o per comissió, a la pregunta 2
Elements Ciutat	Elements representatius de la ciutat (pregunta 3)
Elements Ciutat en Blanc	Abstenció, per omisió o per comissió, a la pregunta 3
Situació dels Llocs d'Oci	Situació dels Llocs d' Oci: Barcelona, Altres poblacion L'Hospitalet (pregunta 4)
Llocs d'Oci	En el cas que sigui l'Hospitalet, quins llocs d'oci (pregunta 4)
Qualitat de Vida	Qualitat de Vida a l'Hospitalet: Si, No, Regular, Encara no, NS/NC, Altres (pregunta 5)
Grau de Pertinència al Barri – Ciutat	En quina mesura es sent del seu barri o de l'Hospitale escala Likert del u (barri) al 6 (ciutat) (pregunta 6)
Adhesió a Barcelona	Preferiria que l'Hospitalet formés part de Barcelona: Si, No, Indiferent, Altres

ZONA: _____

LUGAR: _____

Buenas tardes,

Vengo de parte de la Universidad de Barcelona y el Ayuntamiento de l'Hospitalet y estamos haciendo un estudio sobre l'Hospitalet. ¿Le importaría contestarme a unas preguntas?

1. ¿Cuál es el nombre de su barrio?

☐ Centro	☐ Pubilla Casas
☐ San José	☐ Can Serra
☐ Sanfeliu	☐ Bellvitge
☐ Collblanc	☐ Polígono Gornal
☐ Torrasa	☐ Gran Vía Sur
☐ Santa Eulalia	☐ Campoamor
☐ La Florida	☐ Ciudad Condal
☐ Las Planas	☐ Otros _____

2. ¿Cuáles son los lugares que definen mejor a su barrio? (máx.5)

(Se trata de calles, plazas, zonas verdes, mercados, bares, estatuas...)

[Con cuales haría un póster o enseñaría a alguien de fuera]

3. ¿Y a todo l'Hospitalet? (sin límite)

4. ¿Cuáles son los sitios a los que más va en su tiempo libre?

- ☐ A Barcelona ☐ Otras poblaciones
- ☐ A l'Hospitalet _____

5. ¿Cree que en l'Hospitalet hay calidad de vida? ¿Se vive bien en l'Hospitalet?

- ☐ Sí ☐ Ha mejorado, pero aún no
- ☐ No ☐ NS/NC
- ☐ Regular ☐ Otros: _____

6. ¿En qué medida se siente de su barrio o de l'Hospitalet? (Si se siente que es más de su barrio o más de l'Hospitalet)

De su barrio	1	2	3	4	5	6	De l'Hospitalet
--------------	---	---	---	---	---	---	-----------------

7. ¿Preferiría que l'Hospitalet formara parte de Barcelona?

- ☐ Sí ☐ NS/NC
- ☐ No ☐ Otros: _____

DATOS PERSONALES:

Sexo: ☐ Hombre ☐ Mujer

Edad: ☐ 15-24 ☐ 35-44 ☐ 55-64

☐ 25-34 ☐ 45-54 ☐ más de 65

Calle (no hace falta nº): _____

Lugar de nacimiento:

☐ l'Hospitalet – Barcelona	☐ Aragón
☐ Resto de Cataluña	☐ Murcia
☐ Andalucía	☐ Extremadura
☐ Resto de España	☐ Extranjero

Lugar de nacimiento padres:

☐ l'Hospitalet – Barcelona	☐ Aragón
☐ Resto de Cataluña	☐ Murcia
☐ Andalucía	☐ Extremadura
☐ Resto de España	☐ Extranjero

¿Cuántos años hace que vive en l'Hospitalet?

- ☐ menos de 5 ☐ de 5 a 15
- ☐ más de 15 ☐ nació aquí

Mostra

Tècniques de mostreig

Donat que el que interessava era aconseguir el màxim nombre d'entrevistes possibles, per aconseguir acaparar una mostra més ampla i més representativa, el qüestionari va ser conscientment reduït. En base al total de població de l'Hospitalet major de 15 anys, 207.256 habitants (segons l'Anuari de l'any 1999), es va extreure per sobre del 0.5% per realitzar l'administració del qüestionari, resultant així un total de 1.076 habitants, malgrat finalment es va administrar a 1.068 persones. Per a realitzar el sondeig, aquests es va repartir segons la distribució de la població per barris a l'Anuari, i a partir d'aquí, segons la distribució per sexes i edats. Així, l'administració dels qüestionaris es va realitzar a partir d'aquestes dades.

Es va repartir el territori segons barris, i dins aquests barris, es va buscar la mostra a través de dues vies: a les zones més concorregudes i a habitatges a una sèrie de carrers seleccionats (en principi, una de cada cinc portes per bloc d'edificis). És a dir, es va realitzar un **mostreig no probabilístic intencional**, en el que no tots els subjectes de la població tenen la mateixa probabilitat de pertànyer a la mostra però es busca una certa concordància amb la distribució poblacional. Aquest és el tipus de mostreig que més es fan servir en Ciències Socials, donada la seva barreja entre accessibilitat a les dades i la rigurositat.

Com s'ha explicat anteriorment, hi ha una doble manera de classificar als individus en funció al barri: una mitjançant la percepció subjectiva al barri al que pertanyen (variable 'nom del barri') i l'altre mitjançant el barri al que administrativament pertanyen (variable 'nom del carrer'). A efectes de categoritzar als individus dins a un barri o a un altre, es va optar per prioritzar la percepció subjectiva de barri, més que l'administrativa. Excepte en les ocasions en que es va donar una alta discrepància entre aquestes dues variables (cas dels barris La Florida – Les Planes), on s'han analitzat, per separat als subjectes agrupats en les categories "per barri" i "per adreça".

Tamany establert per a la mostra.

Font: El.laboració pròpia a partir de l'Anuari Estadístic de la ciutat.

Ajuntament de l'Hospitalet, 2000. N=1074

			15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	més de 65	Total
<i>Districte I</i>	<i>Centre</i> <i>24091</i>	<i>homes</i>	9	10	8	9	7	7	49
		<i>dones</i>	9	9	9	9	7	11	53
		<i>total</i>	18	19	16	17	13	18	102
	<i>Sanfeliu</i> <i>6674</i>	<i>homes</i>	3	3	2	3	2	1	14
		<i>dones</i>	3	3	2	3	2	2	15
		<i>total</i>	6	6	4	6	4	3	29
	<i>Sant Josep</i> <i>19935</i>	<i>homes</i>	8	8	7	7	6	5	41
		<i>dones</i>	8	8	7	8	5	8	44
		<i>total</i>	16	16	14	15	11	13	85
<i>Districte II</i>	<i>La Torrassa</i> <i>21928</i>	<i>homes</i>	6	10	7	5	6	10	45
		<i>dones</i>	6	9	7	6	7	16	50
		<i>total</i>	12	19	14	11	13	26	95
	<i>Collblanc</i> <i>21250</i>	<i>homes</i>	7	9	7	6	6	10	44
		<i>dones</i>	6	9	6	7	7	14	49
		<i>total</i>	12	17	13	12	13	24	93
	<i>Santa Eulàlia</i> <i>37217</i>	<i>homes</i>	14	15	13	28	19	10	100
		<i>dones</i>	14	14	14	14	9	15	81
		<i>total</i>	29	30	26	43	28	25	180
<i>Districte IV</i>	<i>La Florida</i> <i>25479</i>	<i>homes</i>	9	11	8	7	8	11	54
		<i>dones</i>	8	11	7	8	9	14	58
		<i>total</i>	17	21	15	15	17	26	111
	<i>Les Planes</i> <i>14313</i>	<i>homes</i>	5	6	5	4	5	5	30
		<i>dones</i>	5	6	4	4	5	8	31
		<i>total</i>	10	12	9	8	9	13	61
	<i>Can Serra</i> <i>11628</i>	<i>homes</i>	5	5	3	4	4	3	24
		<i>dones</i>	5	4	3	5	4	4	25
		<i>total</i>	10	9	6	9	8	7	49
	<i>Pubilla Cases</i> <i>26003</i>	<i>homes</i>	9	12	8	6	9	11	54
		<i>dones</i>	8	11	7	7	10	15	58
		<i>total</i>	16	23	15	14	18	25	112
<i>Districte VI</i>	<i>Gornal</i> <i>8337</i>	<i>homes</i>	4	4	3	3	2	2	17
		<i>dones</i>	4	3	3	3	2	3	17
		<i>total</i>	7	8	5	5	4	5	35
	<i>Bellvitge</i> <i>28019</i>	<i>homes</i>	12	14	7	9	12	7	60
		<i>dones</i>	11	12	7	12	10	9	61
		<i>total</i>	23	26	14	21	22	16	121
		<i>homes</i>	90	106	76	91	85	83	531
		<i>dones</i>	86	100	77	85	77	118	542
		<i>total</i>	176	206	153	176	162	201	1.074
<i>TOTAL</i>	<i>207256</i>	<i>total</i>	176	206	153	176	162	201	1.074

Característiques de la mostra

Sobre les característiques de la mostra, el primer que s'ha de dir és que segueix la distribució poblacional. Així, en quant al *Sexe* dels entrevistats, hi ha un 50.84% d'homes i un 49.16% de dones.

Per *Edats*, també segueix aquesta distribució ja que va ser l'altra variable que es va controlar, sent els grups més nombrosos els de 15 a 24 anys i els de 25 a 34, que són els que corresponen al 'boom' de natalitat de la dècada dels 70, així com el grup de 45 a 54 anys, que són el gruix d'immigrants a aquells anys. Malgrat aquesta tendència sigui general, per a tots els barris de la ciutat, s'ha de precisar que als barris més nous, com és de suposar, és una inclinació molt més exagerada, sent el nombre de persones més grans de 65 anys el més reduït. Aquesta incidència és menor als barris de Collblanc i La Torrassa, donat que aquí l'arribada de més immigrants es va produir majoritàriament als anys 30, i per això compten amb una població molt més envellida.

Segons la variable per *Generació*, es va agrupar la mostra com a immigrants de menys de 5 anys, immigrants de 5 a 15 anys, i de més de 15 anys. Donades les dinàmiques demogràfiques de la ciutat, i les característiques distribucionals de la mostra (basades en l'edat), el grup més nombrós correspon als immigrants de més de 15 anys. Tot i això, als barris de Collblanc – La Torrassa, la immigració més recent provinent d'altres països té un pes major que a la resta.

A més, dels nascuts a l'Hospitalet es diferencia entre aquells que els dos pares van néixer a fóra de Catalunya ("segones generacions") i els que al menys un dels pares és català ("autòctons"). Els barris que contenen amb un nombre més gran d'autòctons per sobre de les segones generacions són: Centre, Sant Josep, Collblanc – La Torrassa, Santa Eulàlia (els barris "tradicionals") i Can Serra, Pubilla Cases i Gornal (on la diferència és menor, ja que són barris més nous). A tots els barris la suma entre tots els grups d'immigrants és més gran que els nascuts a l'Hospitalet, excepte al Centre i a Santa Eulàlia.

Per *Lloc de Naixement*, a tots els barris el grup més gran és el de nascuts a l'Hospitalet, excepte a Les Planes i a Pubilla Cases. A Collblanc – La Torrassa i Santa Eulàlia, també tenen una incidència major els nascuts a la resta de Catalunya, tenint La Torrassa el nombre més gran d'estrangers. Als barris més nous també hi ha un alt nombre de persones nascudes a Andalusia i la resta d'Espanya.

Característiques de la mostra.

Per barris, sexe i edat. N=1068

			15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	més de 65	Total
Districte I	Centre 24091	homes	8	10	6	11	6	11	52
		dones	11	10	9	9	6	8	53
		total	19	20	15	20	12	19	105
	Sant Josep 19935	homes	8	7	9	10	6	6	46
		dones	8	4	5	7	7	7	38
		total	16	11	14	17	13	13	84
	Sanfeliu 6674	homes	3	4	2	3	2	2	16
		dones	4	2	3	3	2	-	14
		total	7	6	5	6	4	2	30
Districte II	Collblanc 21250	homes	6	8	7	4	10	12	47
		dones	7	12	8	6	7	13	53
		total	13	20	15	10	17	25	100
	La Torrassa 21928	homes	10	10	11	4	4	7	46
		dones	4	4	7	7	7	18	47
		total	14	14	18	11	11	25	93
	Santa Eulàlia 37217	homes	22	17	3	17	24	13	96
		dones	19	12	13	15	7	12	78
		total	41	29	16	32	31	25	174
Districte IV	La Florida 25479	homes	15	17	10	10	12	13	77
		dones	13	18	8	14	10	14	77
		total	28	35	18	24	22	27	154
	Les Planes 14313	homes	1	2	3	2	2	4	14
		dones	-	3	3	1	3	6	16
		total	1	5	6	3	5	10	30
	Pubilla Cases 26003	homes	6	8	10	6	10	11	51
		dones	6	8	8	10	10	14	56
		total	12	16	18	16	20	25	107
	Can Serra 11628	homes	4	6	4	5	6	3	28
		dones	6	4	4	5	3	4	26
		total	10	10	8	10	9	7	54
Districte VI	Bellvitge 28019	homes	13	11	6	6	10	7	53
		dones	14	9	4	5	8	9	49
		total	27	20	10	11	18	16	102
	Gornal 8337	homes	4	4	2	2	3	2	17
		dones	2	6	2	2	3	3	18
		total	6	10	4	4	6	5	35
	TOTAL	homes	100	104	73	80	95	91	543
		dones	94	92	74	84	73	108	525
		total	194	196	147	164	168	199	1.068

Característiques de la mostra.

Per barris, sexe i anys de residència. N=1068

		Immigrants				Segona			Total
		menys 5 anys	5 - 15 anys	més 15 anys		generació	Autòctons		
Centre	homes	2	3	22	27	12	13	25	52
4091	dones	2	-	21	23	15	15	30	53
	total	4	3	43	50	27	28	55	105
Sant Josep	homes	3	3	23	29	8	9	17	46
19935	dones	2	2	19	23	7	8	15	38
	total	5	5	42	52	15	17	32	84
Sanfeliu	homes	1	2	7	10	6	-	6	16
674	dones	1	-	7	8	3	3	6	14
	total	2	2	14	18	9	3	12	30
Collblanc	homes	7	1	30	38	4	5	9	47
21250	dones	6	3	26	35	7	11	18	53
	total	13	4	56	73	11	16	27	100
La Torrassa	homes	6	6	20	32	9	5	14	46
1928	dones	7	3	25	35	8	4	12	47
	total	13	9	45	67	17	9	26	93
Santa Eulàlia	homes	10	5	44	59	25	12	37	96
37217	dones	1	5	39	45	17	16	33	78
	total	11	10	83	104	42	28	70	174
La Florida	homes	6	3	43	52	19	6	25	77
25479	dones	4	4	38	46	23	8	31	77
	total	10	7	81	98	42	14	56	154
Les Planes	homes	1	1	8	10	4	-	4	14
14313	dones	-	2	12	14	-	2	2	16
	total	1	3	20	24	4	2	6	30
Pubilla Cases	homes	5	-	33	38	11	2	13	51
26003	dones	2	2	41	45	5	6	11	56
	total	7	2	74	83	16	8	24	107
Can Serra	homes	2	-	12	14	10	4	14	28
11628	dones	2	4	13	19	3	4	7	26
	total	4	4	25	33	13	8	21	54
Bellvitge	homes	2	1	28	31	18	4	22	53
28019	dones	2	2	26	30	17	2	19	49
	total	4	3	54	61	35	6	41	102
Gornal	homes	-	2	9	11	4	2	6	17
3337	dones	1	-	9	10	3	5	8	18
	total	1	2	18	21	7	7	14	35
TOTAL	homes	45	27	279	351	130	62	192	543
POBLACIO	dones	30	27	276	333	108	84	192	525
	total	75	54	555	684	238	146	384	1068

Característiques de la mostra.

Per barris, sexe i lloc de naixement. N=1068

		Resta de			Resta d'				Total
		L'Hospitalet	Catalunya	Andalusia	Espanya	Aragó	Múrcia	Extremadura	
Centre	homes	30	1	4	5	2	2	4	52
4091	dones	28	2	5	8	4	3	2	53
	total	58	3	9	13	6	5	6	105
Sant Josep	homes	22	2	7	11	-	1	3	46
19935	dones	18	1	10	7	-	1	1	38
	total	40	3	17	18	-	2	4	84
Canfeliu	homes	6	2	2	6	-	-	-	16
674	dones	7	1	2	2	1	-	1	14
	total	13	3	4	8	1	-	1	30
Collblanc	homes	21	2	10	6	1	3	3	47
21250	dones	25	2	5	11	3	-	1	53
	total	46	4	15	17	4	3	4	100
La Torrassa	homes	26	1	2	10	-	1	1	46
1928	dones	21	3	6	10	1	-	3	47
	total	47	4	8	20	1	1	4	93
Santa Eulàlia	homes	47	3	6	25	2	-	5	96
37217	dones	48	3	8	15	2	-	1	78
	total	95	6	14	40	4	-	6	174
La Florida	homes	36	-	16	21	1	-	-	77
25479	dones	38	2	13	16	2	-	1	77
	total	74	2	29	37	3	-	1	154
Les Planes	homes	4	2	2	5	-	-	-	14
14313	dones	3	-	6	6	-	-	-	16
	total	7	2	8	11	-	-	-	30
Pubilla Cases	homes	20	-	12	14	1	1	1	51
26003	dones	15	1	22	10	4	-	4	56
	total	35	1	34	24	5	1	5	107
Can Serra	homes	15	1	4	3	1	1	2	28
11628	dones	11	2	7	2	1	-	1	26
	total	26	3	11	5	2	1	3	54
Bellvitge	homes	28	1	7	10	-	-	7	53
28019	dones	24	2	13	7	1	-	2	49
	total	52	3	20	17	1	-	9	102
Gornal	homes	10	-	4	1	1	-	-	17
3337	dones	9	-	3	5	-	-	-	18
	total	19	-	7	6	1	-	-	35
TOTAL	homes	265	15	76	117	9	9	26	543
POBLACIO	dones	247	19	100	99	19	4	17	525
	total	512	34	176	216	28	13	43	1068

Diferències entre les Categoritzacions “Per Barri” i “Per Adreça”

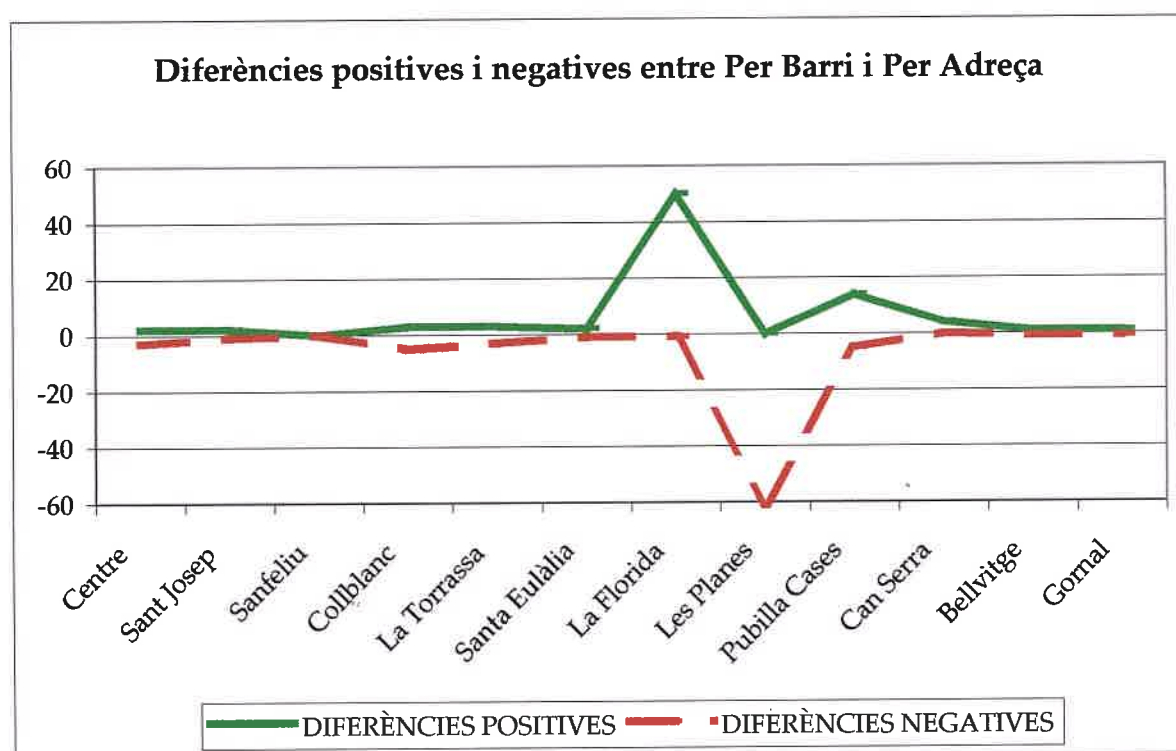
De forma més o menys exagerada, s’han donat interaccions entre tots els barris. És a dir, que persones que administrativament pertanyen a un barri determinat (variable “*Per Adreça*”), subjectivament es consideren habitants d’un altre i aquest és el que contesten a la pregunta de ‘Nom del Barri’ (variable “*Per Barri*”).

Característiques de la mostra. Comparació entre el tamany de la mostra segons “Per Barri” i “Per Adreça”

Districte	Barri	Per barri	Per adreça
Districte I	Centre	105	106
	Sant Josep	84	83
	Sanfeliu	30	30
Districte II	Collblanc	100	102
	La Torrassa	93	93
Districte III	Santa Eulàlia	174	173
Districte IV	La Florida	174	105
	Les Planes	30	91
Districte V	Pubilla Cases	107	98
	Can Serra	54	50
Districte VI	Bellvitge	102	102
	Gornal	35	35

Aquestes diferències es poden resumir en la taula següent, on les diferències positives s'entenen com el total d'entrades (aquells que diuen que són del barri però administrativament no ho són) i les diferències negatives com el total de sortides (aquells que administrativament són del barri però diuen que són d'un altre).

	<i>DIFERÈNCIES POSITIVES</i>	<i>DIFERÈNCIES NEGATIVES</i>
Centre	2	-3
Sant Josep	2	-1
Sanfeliu	0	0
Collblanc	3	-5
La Torrassa	3	-3
Santa Eulàlia	2	-1
La Florida	50	-1
Les Planes	0	-61
Pubilla Cases	14	-5
Can Serra	4	0
Bellvitge	1	-1
Gornal	1	-1
Total	82	-82

Tamany de la mostra.

Per adreces, sexe i edat. N=1068

			15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	més de 65	Total
Districte I	Centre 24091	homes	8	10	6	11	6	10	51
		dones	11	10	9	9	7	9	55
		total	19	20	15	20	13	19	106
	Sant Josep 19935	homes	8	7	9	10	6	7	47
		dones	8	4	5	7	6	6	36
		total	16	11	14	17	12	13	83
	Sanfeliu 6674	homes	3	4	2	3	2	2	16
		dones	4	2	3	3	2	-	14
		total	7	6	5	6	4	2	30
Districte II	Collblanc 21250	homes	7	9	7	3	10	12	48
		dones	6	12	9	6	8	13	54
		total	13	21	16	9	18	25	102
	La Torrassa 21928	homes	10	8	11	4	4	7	44
		dones	5	4	8	7	7	18	49
		total	15	12	19	11	11	25	93
Districte III	Santa Eulàli 37217	homes	23	17	3	17	24	13	97
		dones	19	12	12	15	7	11	76
		total	42	29	15	32	31	24	173
Districte IV	La Florida 25479	homes	6	11	7	5	4	17	50
		dones	9	12	7	9	5	13	55
		total	15	23	14	14	9	30	105
	Les Planes 14313	homes	8	10	6	7	9	6	46
		dones	4	11	4	6	9	11	45
		total	12	21	10	13	18	17	91
Districte V	Pubilla Case 26003	homes	7	7	10	8	11	5	48
		dones	6	6	8	10	8	12	50
		total	13	13	18	18	19	17	98
	Can Serra 11628	homes	3	6	4	4	6	3	26
		dones	6	4	3	5	3	3	24
		total	9	10	7	9	9	6	50
Districte VI	Bellvitge 28019	homes	13	11	6	6	10	7	53
		dones	14	10	3	5	8	9	49
		total	27	21	9	11	18	16	102
	Gornal 8337	homes	4	4	2	2	3	2	17
		dones	2	5	3	2	3	3	18
		total	6	9	5	4	6	5	35
TOTAL POBLACIO		homes	100	104	73	80	95	91	543
		dones	94	92	74	84	73	108	525
		total	194	196	147	164	168	199	1.068

L'únic cas on no s'han donat aquestes interaccions ha estat el barri de Sanfeliu, ja que els seus límits geogràfics estan molt marcats (Cornellà i Esplugues per una banda, i el Parc de Can Boixeres i les vies del tren per una altra), i ja que no forma part del continu urbà de l'Hospitalet, sinó més aviat del d'Esplugues i Cornellà.

Si bé s'han anat produint discrepàncies d'aquest tipus a la resta de barris, no es tracta de diferències tant importants com la que es dona entre els barris de La Florida i Les Planes, on 61 persones (el 5.7% del total d'entrevistats) que pertanyen al barri de Les Planes es consideren com a habitants de La Florida. Les causes d'aquestes divergències la trobem en el desenvolupament conjunt dels dos barris, i en l'existència de força elements toponímics que no es corresponen amb la divisió administrativa: els "Blocs de La Florida" o la parada de metro de "La Florida" es troben al barri de Les Planes.

De forma menys exagerada passa amb el barri de Pubilla Cases amb 14 persones (el 1.3% del total), però en aquest cas hi ha nou persones que es consideren de La Florida, mentre que les altres cinc ho fan amb Can Serra.

No es pot establir un perfil basat en les variables de Sexe, Edat o Generació, ja que aquestes discrepàncies es produeixen de forma més o menys uniforme per tots els sectors.

D'aquesta manera, podem establir una primera relació d'influència entre els barris:

Centre	↔	Sant Josep
Collblanc	↔	La Torrassa
Collblanc (c/ Vallparda)	⇒	La Florida
Les Planes	⇒⇒	La Florida *
Pubilla Cases	⇒	La Florida
Pubilla Cases	⇒	Can Serra
Bellvitge	↔	Gornal

Les dimensions de la Identitat Social Urbana estudiades

Malgrat l'objecte d'estudi d'aquest projecte no és la Identitat Social, si tenim en compte el model proposat per Valera (1993), no es pot estudiar l'Espai Simbòlic (o Referencial) d'una ciutat com l'Hospitalet sense considerar-la. És a dir, en la mesura que un ciutadà es senti com a més hospitalenc, més apropiat es sentirà de la ciutat, i així trobarà més fàcilment aquells espais que la representen millor. I la manera per caracteritzar aquesta Identitat Social Urbana han estat les dimensions ja descrites dins l'apartat de Disseny del Qüestionari.

A aquest efecte s'utilitzen els resultats per a tota la ciutat i la tendència més desitjable de les variables en relació a una Identitat Social hospitalenca, per després comparar els resultats entre barris i entre els sectors de la població analitzats. Aquests resultats detallats es poden trobar en forma de taula als annexes, i el que s'explicarà aquí són els principals trets, similituds o diferències, d'aquestes dimensions.

Però abans de passar a descriure els resultats, el primer que m'agradaria comentar és una de les primeres conclusions extretes, i és que els resultats globals en la majoria de casos són diferents als resultats obtinguts per cada barri, el que és indicatiu d'una realitat social aïllada i bastant diferent per a cadascun d'ells.

Situació dels llocs d'oci

Aquesta variable es fa servir com un indicador d'ús de la ciutat, i correspon en bona part a la Dimensió Conductual descrita per Valera, i de la suficiència i adequació de l'oferta de llocs d'esbarjo de l'Hospitalet. Per això, la tendència desitjable en aquesta variable seria la de que els llocs d'oci es situïn a l'Hospitalet, per contra de Barcelona, capital cultural de Catalunya, i molt accessible des de l'Hospitalet.

En primer lloc, els resultats globals indiquen que dos terços de la població hospitalenca declara que passa majoritàriament el seu temps d'oci a la ciutat. No hi ha gaire diferència entre les altres opcions: a Barcelona hi van el 18.63%, i a altres poblacions, el 14.89%. El fet que l'Hospitalet sigui el destí de l'oci és una tendència que es dona, de manera més o menys marcada en tots els sectors de població i en tots els barris.

Per sectors de població, no s'han trobat diferències prou rellevants en funció del Sexe dels entrevistats, encara que sí que hi ha una lleugera tendència a que els homes triïn més aviat Barcelona i les dones l'Hospitalet.

En quant a l'Edat, sí que hi ha una inclinació bastant marcada a que els més joves tinguin els llocs d'oci més a Barcelona i menys a l'Hospitalet, i els més grans a la inversa. Aquesta tendència és incremental dins els grups d'edats, excepte per al sector del 45 als 54 anys, que són els que menys es queden a l'Hospitalet. És un fet prou evident que les persones més joves seran més dinàmics, mentre que els més grans tendiran més a quedar-se al propi lloc, per fugir d'aquest dinamisme, a més de problemes físics i per què ja busquen l'espai que els hi és més propi (Apropiació per Identificació, tal i com s'ha explicat a la revisió teòrica). En quant als resultats obtinguts pel grup de 45 a 54 anys, hem de tenir en compte que són els que tenen una posició més privilegiada, ja que compten amb el poder econòmic i sense les càrregues de fills petits de les que tenir cura.

En quant a les Generacions, cal dir que els immigrants que porten menys de 15 anys vivint a l'Hospitalet són els que menys es queden i van més a Barcelona. Per una altra banda, també les persones que formen part de les "segones generacions" també adopten més aquest patró, encara que la tendència no és tant exagerada. I per últim, els integrants de les categories de residents a la ciutat de fa més de 15 anys i els autòctons són els que compleixen amb la tendència desitjable: els llocs d'oci es situen a l'Hospitalet, per contra de Barcelona.

Situació dels llocs d'oci. Total

	A Barcelona	Altres poblacions	A l'Hospitalet	TOTAL
Total	199	159	710	1068
%	18,63%	14,89%	66,48%	100%

Per sexes.

	Barcelona	Altres	l'Hospitalet	TOTAL
homes	114	82	347	543
dones	85	77	363	525
total	199	159	710	1068
	Barcelona	Altres	l'Hospitalet	TOTAL
homes	20,99%	15,10%	63,90%	100%
dones	16,19%	14,67%	69,14%	100%
total	18,63%	14,89%	66,48%	100%

Per edats

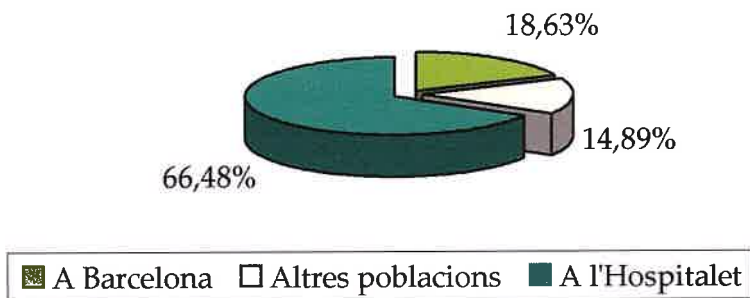
	Barcelona	Altres	l'Hospitalet	TOTAL
15-24 anys	61	19	114	194
25-34 anys	38	31	127	196
35-44 anys	22	31	94	147
45-54 anys	37	34	93	164
55-64 anys	15	32	121	168
>65 anys	26	12	161	199
total	199	159	710	1.068
	Barcelona	Altres	l'Hospitalet	TOTAL
15-24 anys	31,44%	9,79%	58,76%	100%
25-34 anys	19,39%	15,82%	64,80%	100%
35-44 anys	14,97%	21,09%	63,95%	100%
45-54 anys	22,56%	20,73%	56,71%	100%
55-64 anys	8,93%	19,05%	72,02%	100%
>65 anys	13,07%	6,03%	80,90%	100%
total	18,63%	14,89%	66,48%	100%

Per generacions

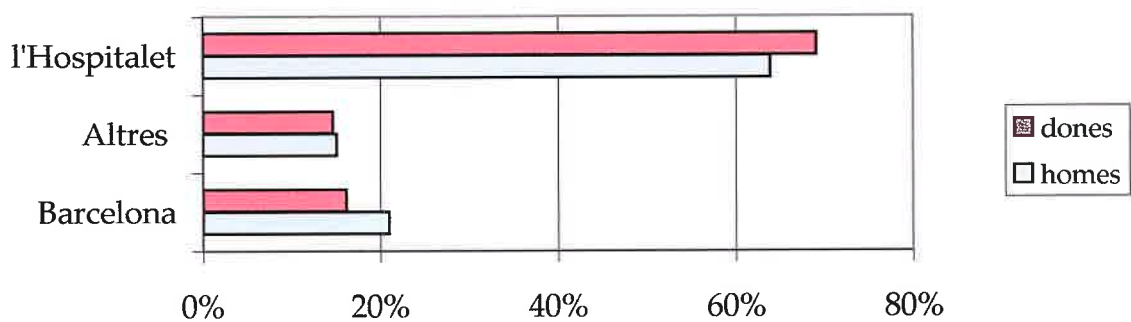
	Barcelona	Altres	l'Hospitalet	TOTAL
menys de 5 anys	27	8	40	75
de 5 a 15 anys	13	11	30	54
més de 15 anys	76	86	393	555
segona generació	58	32	148	238
autòctons	25	22	99	146
total	199	159	710	1.068
	Barcelona	Altres	l'Hospitalet	TOTAL
menys de 5 anys	36%	10,67%	53,33%	100%
de 5 a 15 anys	24,07%	20,37%	55,56%	100%
més de 15 anys	13,69%	15,50%	70,81%	100%
segona generació	24,37%	13,45%	62,18%	100%
autòctons	17,12%	15,07%	67,81%	100%
total	18,63%	14,89%	66,48%	100%

Situació dels llocs d'oci.

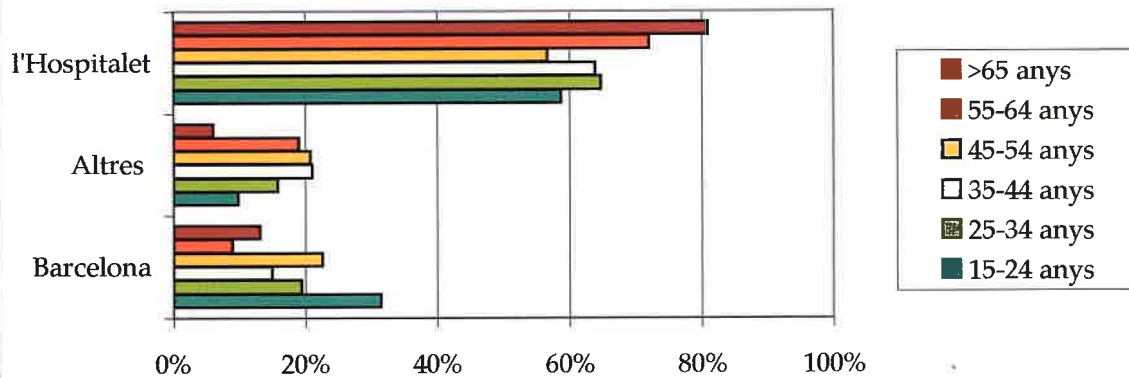
Total

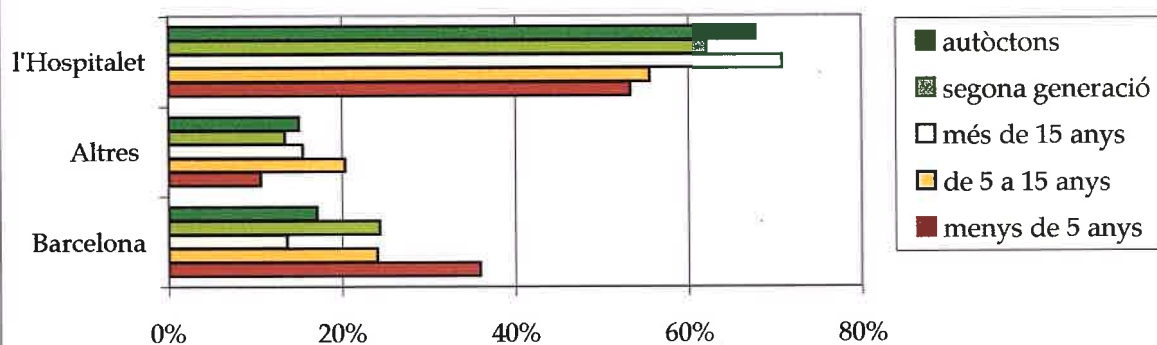
Per sexes.

Per edats

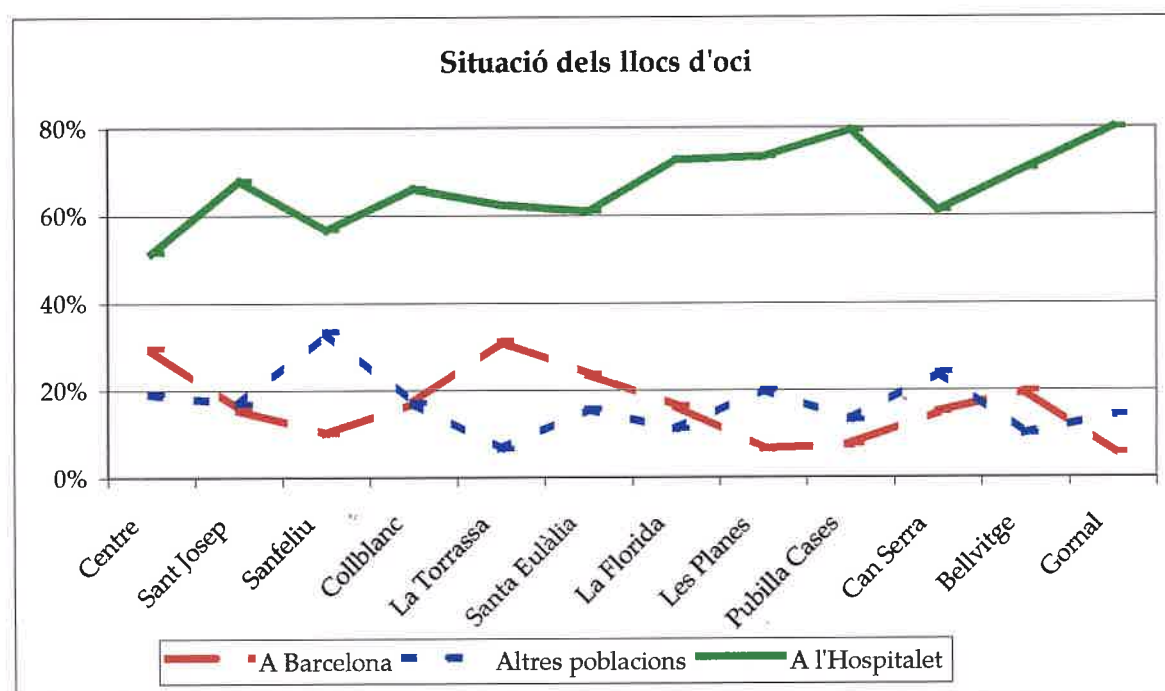
Per generacions

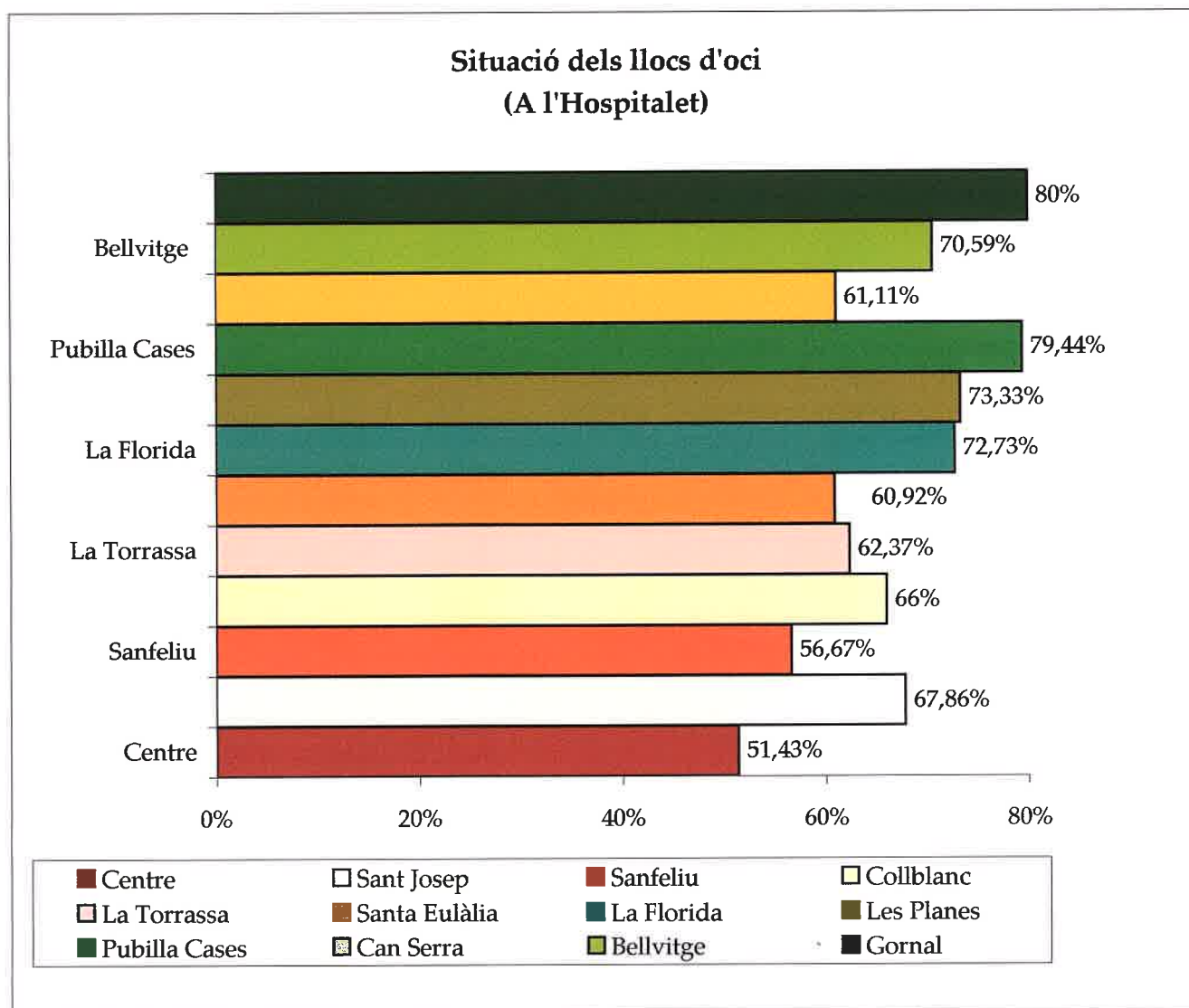
Ara bé, aquests resultats canvien molt de barri a barri. Malgrat això, a tots al menys la meitat de la població es queda a l'Hospitalet: el Centre i Sanfeliu, amb un 51.43% i un 56.67% respectivament són els que menys es queden, mentre que al Gornal, Pubilla Cases i Les Planes situen els seus llocs d'oci en un 80% , 79.44% i 73.33% a l'Hospitalet. Així mateix, aquests últims són els que menys hi van a Barcelona, mentre que els que més ho fan són els barris de La Torrassa i el Centre . D'altra banda, el que més es decanta per les altres poblacions és el barri de Sanfeliu (33.33% vs. un 10% a Barcelona), ja que, com s'ha dit abans, forma més part del continu urbà de Cornellà i Esplugues que no del de l'Hospitalet. El mateix passa, encara que de manera no tan marcada, amb els barris colindants amb altres poblacions, com Can Serra (24.07% vs. 14.81%) i Pubilla Cases (13.08% vs. 7.48%)

En quant als barris colindants a Barcelona, seria d'esperar que la situació a Barcelona fos major que a la resta. Cosa que és així a La Torrassa (31.18% a Barcelona, la superior, vs. 6.45% a altres poblacions), i a Santa Eulàlia, encara que en menys mesura (23.56% vs. 15.52% a altres). En canvi, a Collblanc no hi ha cap diferència en aquest aspecte: el 17% va a Barcelona, i un altre 17% a altres poblacions.

Analitzant els resultats en funció de si es categoritza als entrevistats segons el "barri" o segons l'adreça, no s'han trobat diferències rellevants.

Malgrat aquest cas, sembla ser que hi ha un factor de colindància i de facilitat d'accés a l'hora de triar els espais per passar el temps lliure. El cas del Centre, que és el que menys es queda a l'Hospitalet malgrat és un dels més utilitzats pels habitants de tots els barris, pot venir determinat pel fet d'una alta accessibilitat a la resta de municipis propers pel transport públic, i per què l'oferta d'oci no s'adeqüi a les necessitats de la seva població, el que sí que passa amb la resta de barris.

Situació dels llocs d'oci. Total per barris

	A Barcelona	Altres poblacions	A l'Hospitalet	Total
Centre	31	20	54	105
Sant Josep	13	14	57	84
Sanfeliu	3	10	17	30
Collblanc	17	17	66	100
La Torrassa	29	6	58	93
Santa Eulàlia	41	27	106	174
La Florida	25	17	112	154
Les Planes	2	6	22	30
Pubilla Cases	8	14	85	107
Can Serra	8	13	33	54
Bellvitge	20	10	72	102
Gornal	2	5	28	35
Total	199	159	710	1068

	A Barcelona	Altres poblacions	A l'Hospitalet	Total
Centre	29,52%	19%	51,43%	100%
Sant Josep	15,48%	16,67%	67,86%	100%
Sanfeliu	10%	33,33%	56,67%	100%
Collblanc	17%	17%	66%	100%
La Torrassa	31,18%	6,45%	62,37%	100%
Santa Eulàlia	23,56%	15,52%	60,92%	100%
La Florida	16,23%	11,04%	72,73%	100%
Les Planes	6,67%	20%	73,33%	100%
Pubilla Cases	7,48%	13,08%	79,44%	100%
Can Serra	14,81%	24,07%	61,11%	100%
Bellvitge	19,61%	9,80%	70,59%	100%
Gornal	5,71%	14,29%	80%	100%
Total	18,63%	14,89%	66,48%	100%

	A l'Hospitalet	Ordre
Gornal	80%	1
Pubilla Cases	79,44%	2
Les Planes	73,33%	3
La Florida	72,73%	4
Bellvitge	70,59%	5
Sant Josep	67,86%	6
Collblanc	66%	7
La Torrassa	62,37%	8
Can Serra	61,11%	9
Santa Eulàlia	60,92%	10
Sanfeliu	56,67%	11
Centre	51,43%	12

	A Barcelona	Ordre
Gornal	5,71%	1
Les Planes	6,67%	2
Pubilla Cases	7,48%	3
Sanfeliu	10%	4
Can Serra	14,81%	5
Sant Josep	15,48%	6
La Florida	16,23%	7
Collblanc	17%	8
Bellvitge	19,61%	9
Santa Eulàlia	23,56%	10
Centre	29,52%	11
La Torrassa	31,18%	12

Llocs d'oci

Com ja s'ha explicat, se'ls va demanar als entrevistats que van declarar que majoritàriament els seus llocs d'oci estaven situats a l'Hospitalet per quins eren aquests concretament, per comprovar els espais de la ciutat més usats. No s'han tingut en compte els llocs de treball per què es considera que aquests tenen un grau d'obligació i de no voluntarietat que tenen els d'oci.

En primer lloc a aquests respecte, cal aclarir que va haver-hi un alt de respostes amb valors perduts (72 persones, el 6.74% sobre el total de població), especialment localitzats al barri de Bellvitge, degut a problemes a l'hora de recollir les dades base. Així, per reduir els efectes d'aquesta incidència, s'han aplicat dos tipus de percentatge: per una banda, **sobre 996**, que és el total de la població excepte aquests 72 casos perduts; i **sobre 638**, que és el total de població que situa els seus llocs d'oci a l'Hospitalet restant-li els 72. En total s'han esmentat 55 llocs diferents, el que indica un promig de 0.08 llocs per persona (dins els 638). Això implica que aquests llocs d'oci estan molt concentrats en una espais molt determinats.

	llocs oci 1	llocs oci 2	llocs oci 3	SUMA	PROMIG sobre 638	PROMIG sobre 996
La Florida	53	43	6	102	15,99%	10,24%
Santa Eulàlia	64	11	3	78	12,23%	7,83%
Pubilla Cases	67	7	2	76	11,91%	7,63%
Max Center	56	14	3	73	11,44%	7,33%
Centre	45	20	8	73	11,44%	7,33%
Collblanc	67	3	1	71	11,13%	7,13%
La Torrassa	41	8	1	50	7,84%	5,02%
Les Planes	40	4	0	44	6,90%	4,42%
Bellvitge	31	3	5	39	6,11%	3,92%
Rambla Just Oliveres	23	11	4	38	5,96%	3,82%
Parc de Can Boixeres	26	6	2	34	5,33%	3,41%
Sant Josep	30	3	1	34	5,33%	3,41%
Gornal	15	2	0	17	2,66%	1,71%
Parc de l'Alhambra	13	3	0	16	2,51%	1,61%
Parc de les Planes	2	13	1	16	2,51%	1,61%
Tot l'Hospitalet	15	0	0	15	2,35%	1,51%
Can Serra	8	5	2	15	2,35%	1,51%
						sobre 1068
Valors perduts	72	0	0	72	11,29%	7,23%
	55					
TOTAL	710	187	48	945	1,48	0,95
ELEMENTS EN BLANC	358	881	1020	2259	3,54	2,27

Així, el que trobem en primer lloc és que els llocs d'oci més freqüentats són barris en general en comptes de espais més concrets, i a més una gran part de la població va manifestar quedar-se dins el propi barri. Així, els barris més poblats, com La Florida o Santa Eulàlia són els que apareixen com a més freqüentats. En la taula següent es presenta l'aportació de cada barri al total de respostes. És a dir, es compara la població que ha contestat el propi barri amb el total obtingut en totes les respostes.

	SUMA	PROMIG propi barri	PROMIG sobre 996
Centre	73	0,90%	7,33%
Sant Josep	34	2,91%	3,41%
Sanfeliu	5	0,50%	0,50%
Collblanc	71	5,92%	7,13%
La Torrassa	50	4,22%	5,02%
Santa Eulàlia	78	7,33%	7,83%
La Florida	102	7,83%	10,24%
Les Planes	44	1,91%	4,42%
Pubilla Cases	76	7,23%	7,63%
Can Serra	15	1,41%	1,51%
Bellvitge	39	3,82%	3,92%
Gornal	17	1,71%	1,71%
Tot l'Hospitalet	15		1,51%
Zona Industrial	1		0,10%
Pedrosa	1		0,10%
Can Vidalet	2		0,20%

Troblem que principalment, els llocs d'oci de la població entrevistada es troben al propi barri en general, sense cap lloc en concret i, en més alt o baix grau, al barri del Centre, que apareix a tots els barris. Malgrat que es van produint relacions entre la majoria dels barris, aquestes són a molt petita escala, i els barris de Sanfeliu i el Gornal són únicament utilitzats pels seus habitants. Per la seva banda, els llocs d'oci del Centre són més concrets, aportant els elements que més tard s'identificaran com els elements referencials de la ciutat i que estan situats al Centre. Un altre barri que també dona elements concrets és el de Santa Eulàlia, tot i que el barri general manifesta una inclinació més forta.

Un altre element que sempre apareix a tots els barris és el Max Center, i en menor mesura (no a tots) la Rambla Just Oliveres. I per últim, destacar que els diversos parcs són utilitzats per la

població del mateix barri, convertint-se així en lloc d'oci senyalat. Així per exemple, al barri de Can Serra es destaquen els dos parcs colindants: Can Boixeres i Les Planes.

És a dir, només s'utilitzen els parcs si es tenen a distància molt propera. El mateix ocorre amb els llocs d'oci en general: hi ha una tendència a quedar-se dins el propi barri o les zones interrelacionades i al Centre, no arribant a conèixer així la resta de la ciutat, el que accentua més la divisió entre barris que s'ha anat explicant durant tot l'informe. L'única excepció és el barri del Gornal, marginalitzat durant molts anys, on el 60.71% dels casos vàlids ha manifestat "Tot l'Hospitalet" com a lloc d'oci.

A l'igual que amb les diferències entre les categoritzacions per barri o per adreça, a partir dels llocs d'oci també es poden extreure una sèrie de zones relacionades entre si. En aquest esquema no s'inclou el propi barri ni el Centre com a zona interrelacionada, ja que és comú a la resta de barris, només es destacarà en aquells casos on és realment rellevant.

Centre	⇒	Centre
Sant Josep	⇒	Centre
Collblanc	↔	La Torrassa
La Torrassa	⇒	Santa Eulàlia
Santa Eulàlia	⇒	Santa Eulàlia
La Florida	↔	Les Planes
La Florida	⇒	Collblanc
Pubilla Cases	⇒	Pubilla Cases
Pubilla Cases	⇒	La Florida
Can Serra	⇒	Centre
Bellvitge	⇒	Bellvitge

Les taules amb els resultats barri per barri es troben amb els resultats de cada barri.

	llocs oci 1	llocs oci 2	llocs oci 3	SUMA	PROMIG sobre 638	PROMIG sobre 996
La Florida	53	43	6	102	15,99%	10,24%
Santa Eulàlia	64	11	3	78	12,23%	7,83%
Pubilla Cases	67	7	2	76	11,91%	7,63%
Max Center	56	14	3	73	11,44%	7,33%
Centre	45	20	8	73	11,44%	7,33%
Collblanc	67	3	1	71	11,13%	7,13%
La Torrassa	41	8	1	50	7,84%	5,02%
Les Planes	40	4	0	44	6,90%	4,42%
Bellvitge	31	3	5	39	6,11%	3,92%
Rambla Just Oliveres	23	11	4	38	5,96%	3,82%
Parc de Can Boixeres	26	6	2	34	5,33%	3,41%
Sant Josep	30	3	1	34	5,33%	3,41%
Gornal	15	2	0	17	2,66%	1,71%
Parc de l'Alhambra	13	3	0	16	2,51%	1,61%
Parc de les Planes	2	13	1	16	2,51%	1,61%
Tot l'Hospitalet	15	0	0	15	2,35%	1,51%
Can Serra	8	5	2	15	2,35%	1,51%
Avinguda Masnou	6	2	1	9	1,41%	0,90%
Tecla Sala	4	3	0	7	1,10%	0,70%
Bars	3	2	1	6	0,94%	0,60%
Sanfeliu	4	1	0	5	0,78%	0,50%
Rambles Cinema	3	1	0	4	0,63%	0,40%
Discotheque	3	1	0	4	0,63%	0,40%
Carrer Primavera	0	3	1	4	0,63%	0,40%
Pl.Ajuntament i Ajuntament	3	0	0	3	0,47%	0,30%
Parc de Sanfeliu	0	2	1	3	0,47%	0,30%
Plaça de la Carpa	0	3	0	3	0,47%	0,30%
Kfè-Olé	1	1	0	2	0,31%	0,20%
Parc de la Serp	1	1	0	2	0,31%	0,20%
Avinguda Carrilet	1	1	0	2	0,31%	0,20%
Església de Santa Eulàlia	1	0	1	2	0,31%	0,20%
Parc dels Ocellets	1	0	1	2	0,31%	0,20%
Can Vidalet	0	2	0	2	0,31%	0,20%
Bar musical Salamandra	0	2	0	2	0,31%	0,20%
Jardins de Can Sumarro	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Local Social Can Bori	1	0	0	1	0,16%	0,10%
La Lokería	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Casal La Florida	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Mercat de Collblanc	1	0	0	1	0,16%	0,10%
c/ Progrés	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Avinguda Torrent Gornal	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Avinguda Isabel la Catòlica	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Plaça Eivissa	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Plaça de Federico García Lorca	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Plaça La Bòbila	1	0	0	1	0,16%	0,10%
Carrer Santa Anna	0	1	0	1	0,16%	0,10%
Plaça Verge de Montserrat	0	1	0	1	0,16%	0,10%
Club Natació L'Hospitalet	0	1	0	1	0,16%	0,10%
Carrer Florida	0	1	0	1	0,16%	0,10%
Mercat de la Florida	0	1	0	1	0,16%	0,10%
Pedrosa	0	1	0	1	0,16%	0,10%
Casa Espanya	0	0	1	1	0,16%	0,10%
Zona Industrial	0	0	1	1	0,16%	0,10%
Teatre Joventut	0	0	1	1	0,16%	0,10%
						sobre 1068
?	72	0	0	72	11,29%	7,23%
55						
TOTAL	710	187	48	945	1,48	0,95
ELEMENTS EN BLANC	358	881	1020	2259	3,54	2,27

Qualitat de Vida

Aquesta mesura pertany a la Dimensió Psicosocial o de "Personalitat" d'un espai, i es correspon al nivell de satisfacció amb l'entorn viscut i a l'adequació a les necessitats i valors de la població. Per això, la tendència desitjable és a l'afirmació d'aquesta, davant la resta de respostes donades: No, Regular, Altres. Malgrat en un principi es van considerar altres opcions, com "Ha millorat però encara no" i "NS/NS" i "Altres", finalment es van agrupar en una única categoria d' "Altres", degut a la poca incidència d'aquestes. Es poden consultar les respostes obertes per a la categoria "Altres" als annexes.

Els resultats globals ens mostren com més de dos terços de la població, el 67.51%, declara que a l'Hospitalet hi ha Qualitat de Vida, enfront a un 17.6% que diuen que hi ha regular, i un 7.5% que expressen que no i un altre que es decanten per altres opcions. Aquesta tendència és seguida per tots els barris i tots els sectors de població, sent el valor mínim per al Si el 60% obtingut a Les Planes. El fet que la població es decanti preferentment pel Regular abans que pel No té a veure amb que el 'no' és una reacció molt radical i menys suau que el 'regular'. Segons les teories clàssiques de la Psicologia Social, s'anomena dissonància cognitiva a aquells processos pels quals una persona tendeix a adaptar-se a les condicions de vida que té al seu voltant, i a trobar-li més aviat els factors positius més que els negatius, ja que compleix una funció adaptativa.

Si analitzem els resultats en funció del Sexe dels entrevistats, no es troba cap diferència entre homes i dones. En quant a l'Edat, tampoc hi ha unes diferències gaire rellevants en les respostes positives, en tots els grups excepte en els les edats compreses entre els 15 i els 24 anys, on s'obtenen uns índexs molt per sobre de la resta: un 76.68% enfront a una mitjana de 65.4%. Per una altra banda, els que han obtingut una resposta més alta en el 'no' han estat els de 25 a 34 anys (amb un 12.76%), i en el 'regular' els més grans de 65 anys (un 26.63% contra un 2.51% del 'no', la més baixa a aquest respecte). I si analitzem les dades en funció de la Generació a la que pertanyen els entrevistats, trobem uns resultats molt similars als obtinguts per la edat: si bé tots els grups es mantenen amb unes dades molt similars, les segones generacions han donat unes respostes molt més positives que la resta: un 76.05% enfront a 65,275% de la mitjana dels altres grups. A comentar que els immigrants de més de 15 anys són els que més contesten 'regular' (21.26%), i que els autòctons són dels més descontents, amb un 8.22% de 'no'.

Qualitat de Vida. Total

	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
Total	721	80	188	79	1068
%	67,51%	7,49%	17,60%	7,40%	100%

Per sexes.

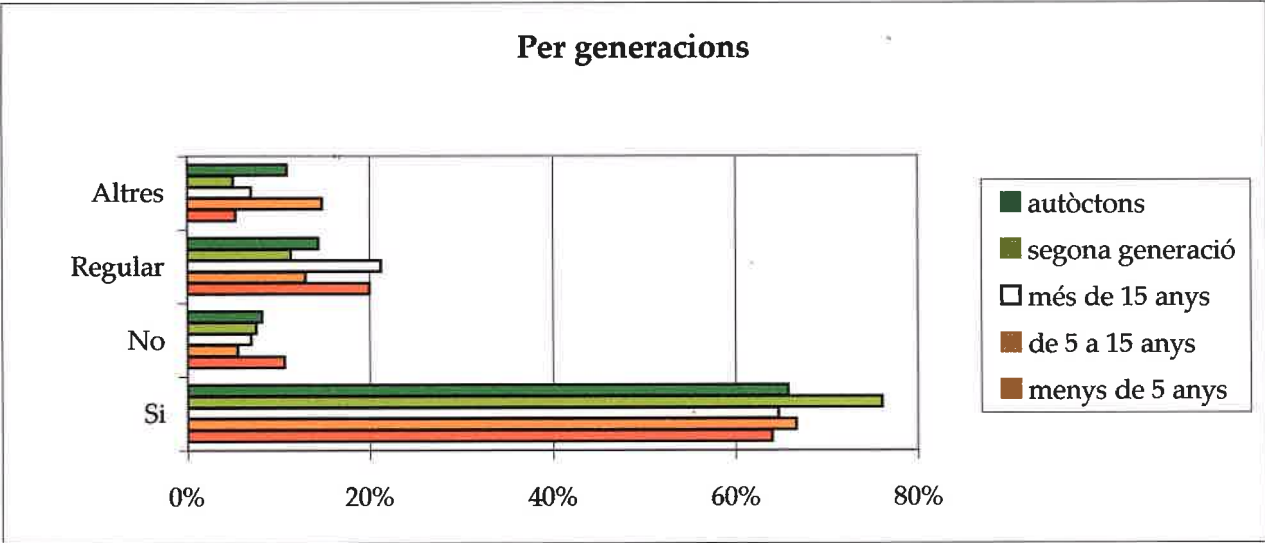
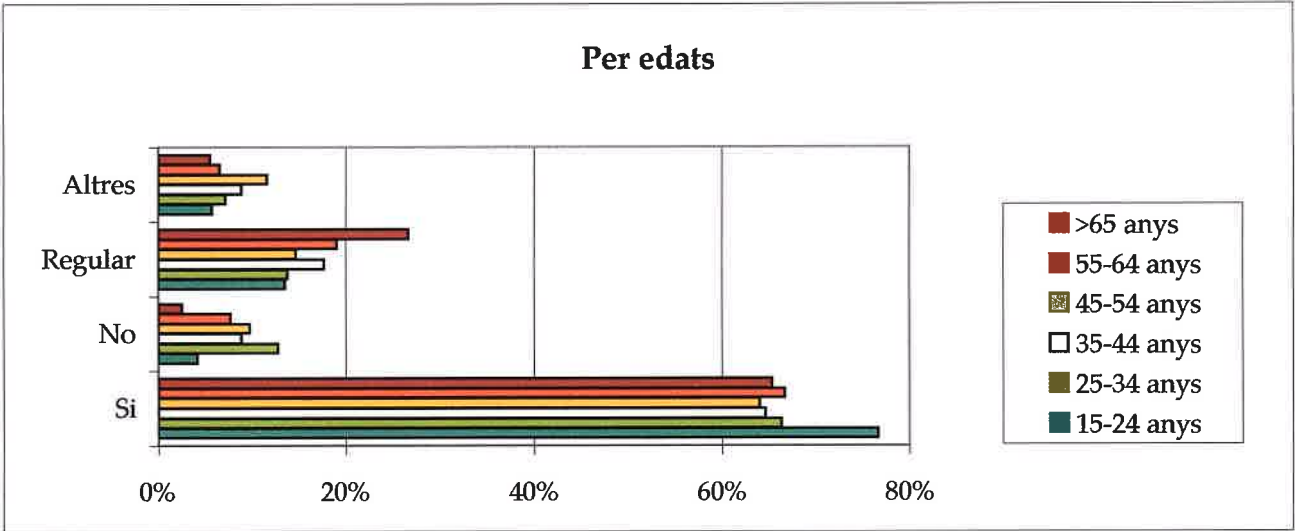
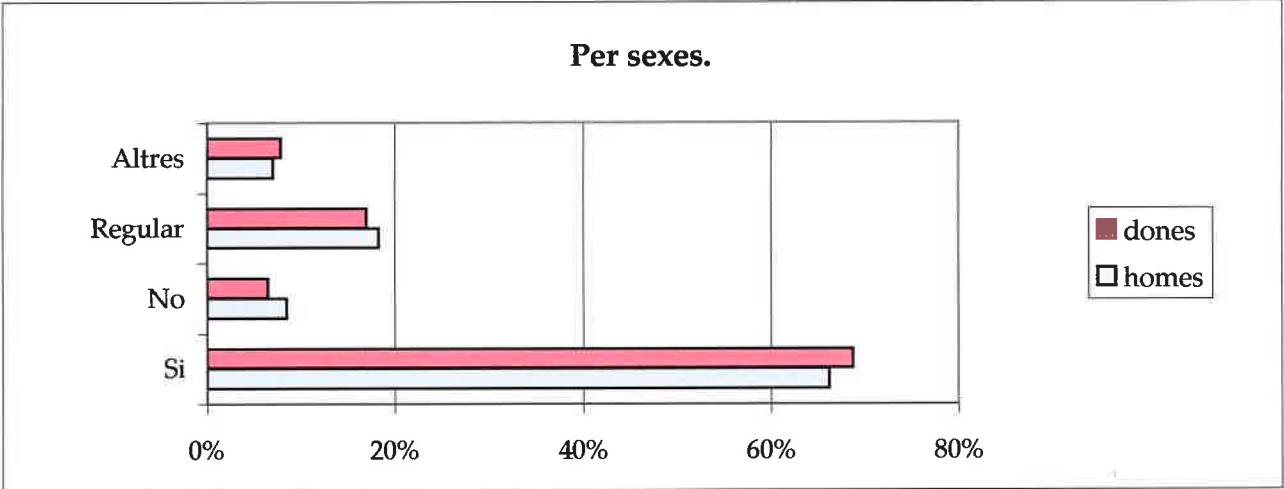
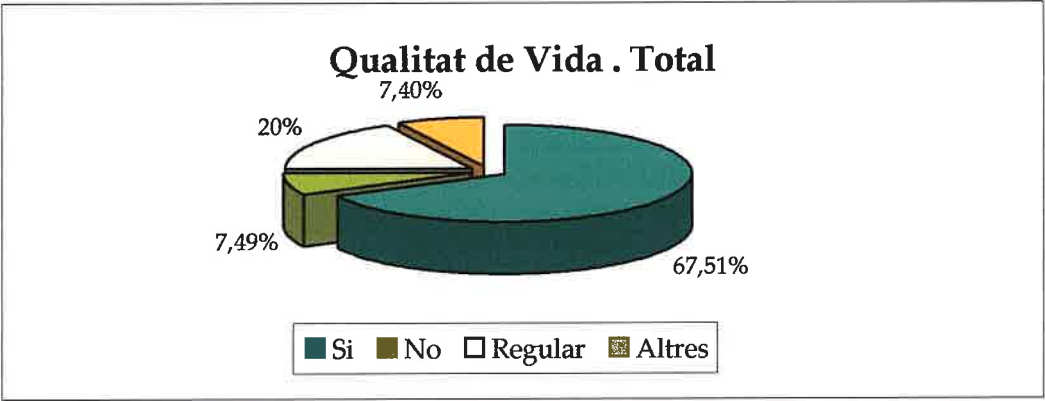
	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
homes	359	46	99	38	542
dones	361	34	89	41	525
total	720	80	188	79	1067
	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
homes	66,24%	8,49%	18,27%	7,01%	100%
dones	68,76%	6,48%	16,95%	7,81%	100%
total	67,48%	7,50%	17,62%	7,40%	100%

Per edats.

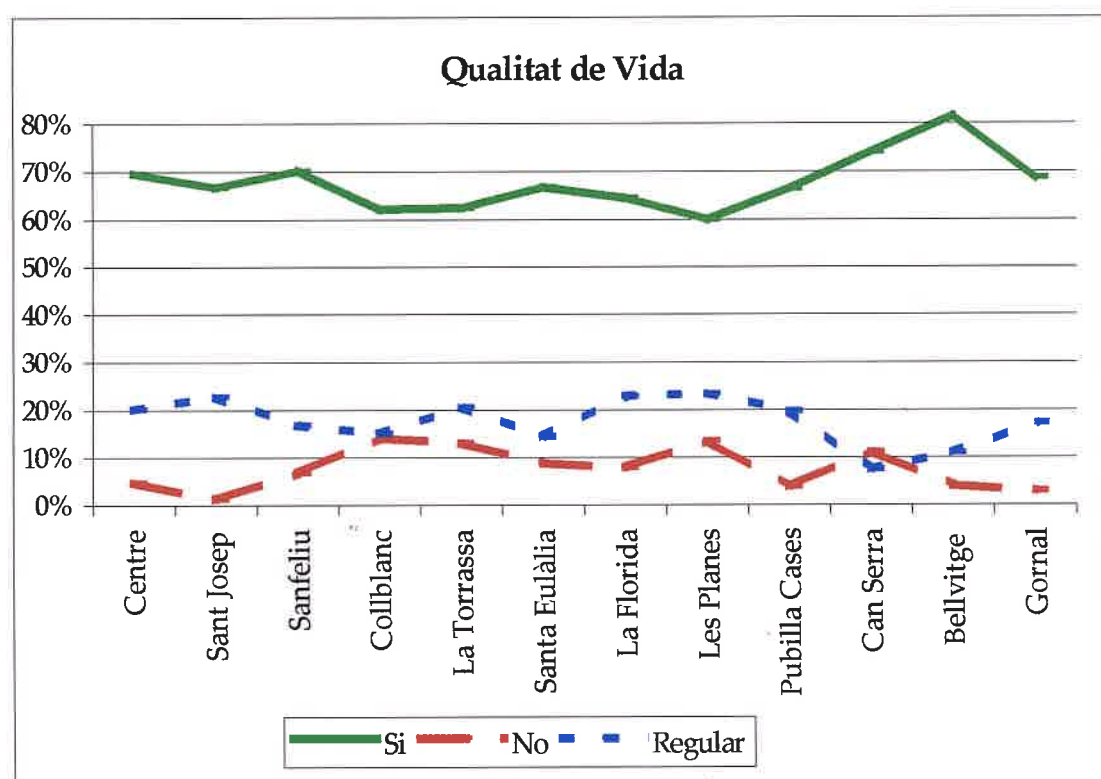
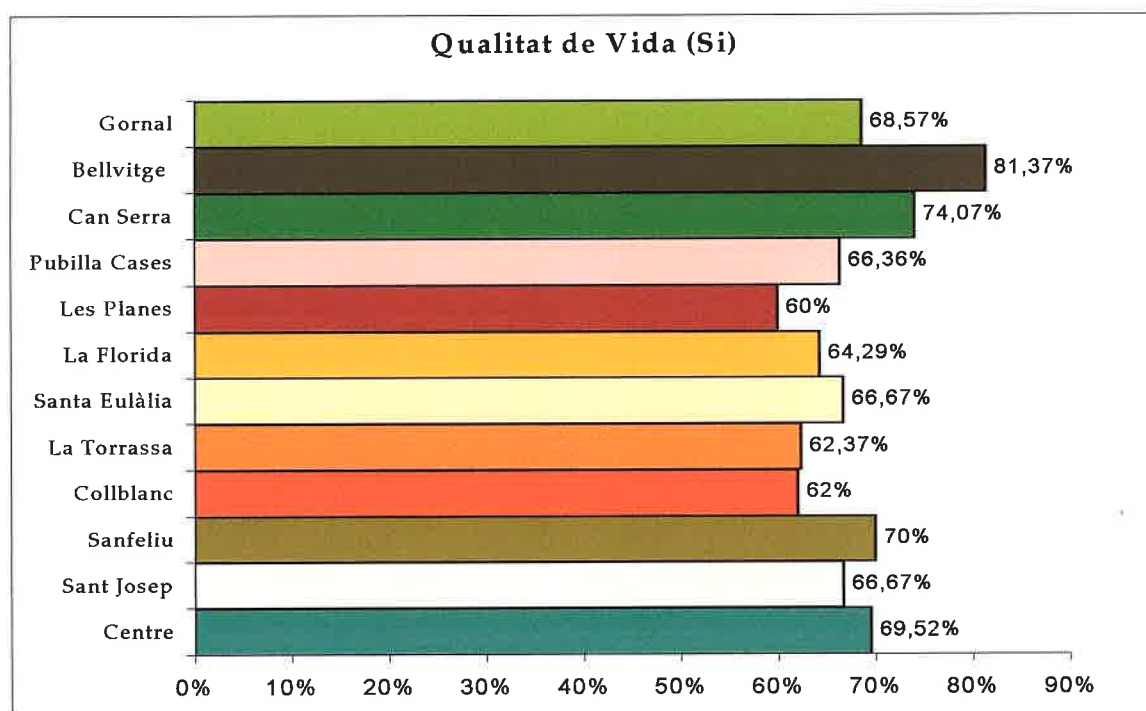
	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
15-24 anys	148	8	26	11	193
25-34 anys	130	25	27	14	196
35-44 anys	95	13	26	13	147
45-54 anys	105	16	24	19	164
55-64 anys	112	13	32	11	168
>65 anys	130	5	53	11	199
total	720	80	188	79	1.067
	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
15-24 anys	76,68%	4,15%	13,47%	5,70%	100%
25-34 anys	66,33%	12,76%	13,78%	7,14%	100%
35-44 anys	64,63%	8,84%	17,69%	8,84%	100%
45-54 anys	64,02%	9,76%	14,63%	11,59%	100%
55-64 anys	66,67%	7,74%	19,05%	6,55%	100%
>65 anys	65,33%	2,51%	26,63%	5,53%	100%
total	67,48%	7,50%	17,62%	7,40%	100%

Per generacions.

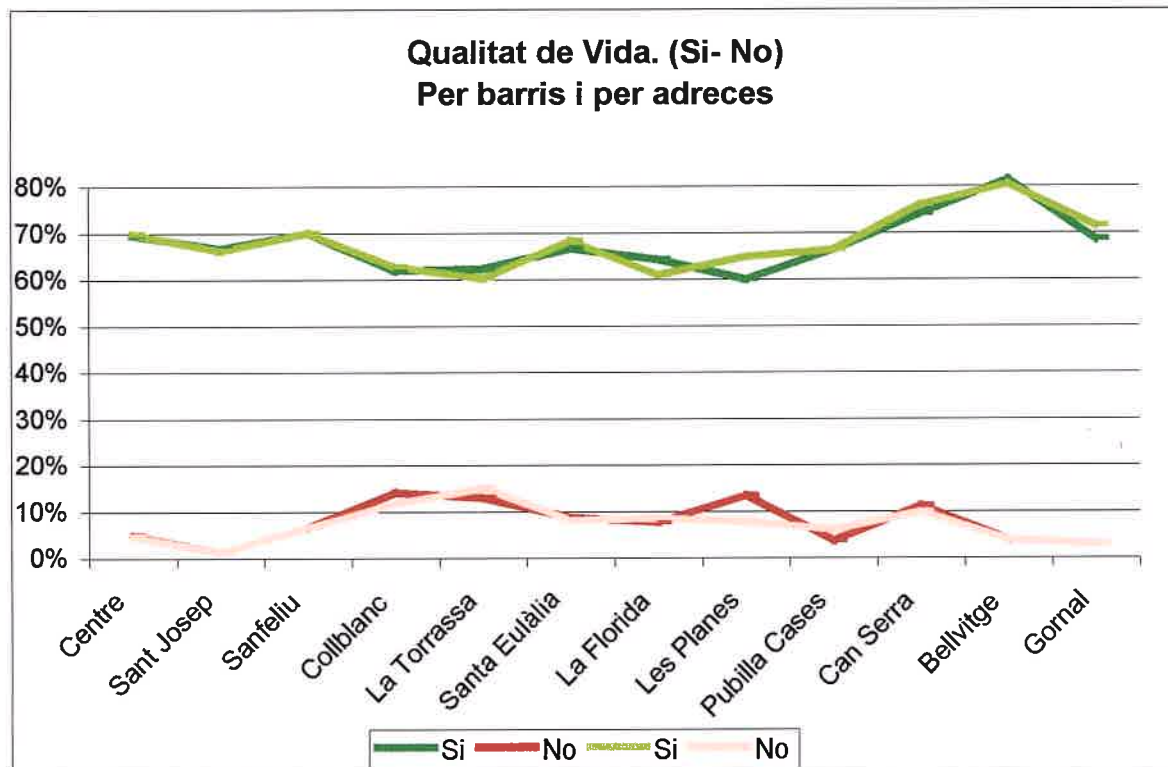
	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
menys de 5 anys	48	8	15	4	75
de 5 a 15 anys	36	3	7	8	54
més de 15 anys	359	39	118	39	555
segona generació	181	18	27	12	238
autòctons	96	12	21	16	145
total	720	80	188	79	1.067
	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
menys de 5 anys	64%	10,67%	20%	5,33%	100%
de 5 a 15 anys	66,67%	5,56%	12,96%	14,81%	100%
més de 15 anys	64,68%	7,03%	21,26%	7,03%	100%
segona generació	76,05%	7,56%	11,34%	5,04%	100%
autòctons	65,75%	8,22%	14,38%	10,96%	99%
total	67,42%	7,49%	17,60%	7,40%	100%

En quant a les diferències entre barris, s'ha de dir que les respostes afirmatives oscil·len entre el 60% i el 80%, aproximadament. Així els barris que estan més d'acord amb la qualitat de vida que els hi ofereix la ciutat i el propi barri són Bellvitge, Sanfeliu i Can Serra. Al contrari, els menys són Collblanc – La Torrassa i Les Planes.

A aquest respecte, si considerem les diferències amb la categorització de “Per Adreces” dels habitants de Les Planes i La Florida, trobem que han disminuït els percentatges de les respostes negatives i han pujat els de les positives. Això vol dir que aquells de Les Planes que es definien com de La Florida estan més satisfets amb la ciutat que no els que es categoritzaven realment com de Les Planes.

A més, m'agradaria exposar com dos barris, amb unes característiques molt similars i molt units històricament i espacialment, han obtingut unes dades pràcticament idèntics en aquest ítem. Un altre fet és el que els dos barris amb més prestigi de la ciutat, com el Centre i Santa Eulàlia tenen uns resultats més o menys per la mitjana, o sigui, hi ha barris que es consideren amb més alt grau. Això vol dir que aquest prestigi ve més donat per la resta de barris que no per ells mateixos, o que tenen uns estàndards més diferents per a allò que la ciutat els hi ofereix.

Per últim, comentar que aquests resultats coincideixen amb els obtinguts en els estudis sobre les condicions de vida realitzats en la dècada dels noranta, on es trobaven uns índexs molt similars als aconseguits. És a dir, que la ciutat ja ha perdut aquesta imatge de “ciutat dormitori” per gran part dels seus habitants, i que ha aconseguit uns nivells d'habitabilitat adequats per als seus ciutadans.

Qualitat de vida. Total per barris

	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
Centre	73	5	21	6	105
Sant Josep	56	1	19	8	84
Sanfeliu	21	2	5	2	30
Collblanc	62	14	15	9	100
La Torrassa	58	12	19	4	93
Santa Eulàlia	116	15	25	18	174
La Florida	99	12	35	8	154
Les Planes	18	4	7	1	30
Pubilla Cases	71	4	21	11	107
Can Serra	40	6	4	4	54
Bellvitge	83	4	11	4	102
Gornal	24	1	6	4	35
Total	721	80	188	79	1068

	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
Centre	69,52%	4,76%	20%	5,71%	100%
Sant Josep	66,67%	1,19%	22,62%	9,52%	100%
Sanfeliu	70%	6,67%	16,67%	6,67%	100%
Collblanc	62%	14%	15%	9%	100%
La Torrassa	62,37%	12,90%	20,43%	4,30%	100%
Santa Eulàlia	66,67%	8,62%	14,37%	10,34%	100%
La Florida	64,29%	7,79%	22,73%	5,19%	100%
Les Planes	60%	13,33%	23,33%	3,33%	100%
Pubilla Cases	66,36%	3,74%	19,63%	10,28%	100%
Can Serra	74,07%	11,11%	7,41%	7,41%	100%
Bellvitge	81,37%	3,92%	10,78%	3,92%	100%
Gornal	68,57%	2,86%	17,14%	11,43%	100%
Total	67,51%	7,49%	17,60%	7,40%	100%

	Si	Ordre
Bellvitge	81,37%	1
Can Serra	74,07%	2
Sanfeliu	70%	3
Centre	69,52%	4
Gornal	68,57%	5
Sant Josep	66,67%	6
Santa Eulàlia	66,67%	7
Pubilla Cases	66,36%	8
La Florida	64,29%	9
La Torrassa	62,37%	10
Collblanc	62%	11
Les Planes	60%	12

	No	Ordre
Sant Josep	1,19%	1
Gornal	2,86%	2
Pubilla Cases	3,74%	3
Bellvitge	3,92%	4
Centre	4,76%	5
Sanfeliu	6,67%	6
La Florida	7,79%	7
Santa Eulàlia	8,62%	8
Can Serra	11,11%	9
La Torrassa	12,90%	10
Les Planes	13,33%	11
Collblanc	14%	12

Qualitat de vida. Total per adreces

	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
Centre	74	5	21	6	105
Sant Josep	55	1	19	8	84
Sanfeliu	21	2	5	2	30
Collblanc	64	12	17	9	100
La Torrassa	56	14	19	4	93
Santa Eulàlia	118	14	24	17	174
La Florida	64	9	23	9	154
Les Planes	59	7	20	5	30
Pubilla Cases	65	6	20	7	107
Can Serra	38	5	3	4	54
Bellvitge	82	4	11	5	102
Gornal	25	1	6	3	35
Total	721	80	188	79	1068

	Si	No	Regular	Altres	TOTAL
Centre	69,81%	4,72%	19,81%	5,66%	100%
Sant Josep	66,27%	1,19%	22,62%	9,52%	100%
Sanfeliu	70%	6,67%	16,67%	6,67%	100%
Collblanc	62,75%	11,76%	16,67%	8,82%	100%
La Torrassa	60,22%	15,05%	20,43%	4,30%	100%
Santa Eulàlia	68,21%	8,09%	13,87%	9,83%	100%
La Florida	60,95%	8,57%	21,90%	8,57%	100%
Les Planes	64,84%	7,69%	21,98%	5,49%	100%
Pubilla Cases	66,33%	6,12%	20,41%	7,14%	100%
Can Serra	76%	10%	6%	8%	100%
Bellvitge	80,39%	3,92%	10,78%	4,90%	100%
Gornal	71,43%	2,86%	17,14%	8,57%	100%
Total	67,51%	7,49%	17,60%	7,40%	100%

Pertinència al barri – ciutat

Donat que el fil conductor de l'informe es basa en la diferenciació entre el que és l'Hospitalet i els barris que el formen, aquesta pregunta demana als ciutadans la seva percepció d'aquest fet, tot i que no està inclosa com a tal dins el model de Valera. Aquí, la tendència a esperar per una assolir una ciutat més unitària ha de ser un grau de pertinència més enfocat cap a la ciutat, però l'esperable és que estigui orientada cap al barri.

A l'igual que a la categoria anterior, s'han hagut d'agrupar els valors intermitjos de l'escala Likert empleada, ja que eren molt minsos i el que feien era aportar més confusió a l'anàlisi. Així que de resultes s'ha quedat en tres valors: Més al Barri, Ni al Barri ni a la Ciutat i Més a la Ciutat.

Segons els resultats globals, més de la meitat de la població (el 54.83%) sent més proper el barri que no la ciutat global, enfront d'un 30% que és a la inversa. Les categories intermitges (14.53%) queden molt difoses. El fet que la població es decanti més pel barri sol ser present en la majoria de categories, excepte en els casos dels barris Centre i Can Serra.

Així, per sectors de població, tornem a trobar que no hi ha diferències segons el Sexe dels entrevistats. En funció dels grups d'edat, trobem una relació incremental: mentre que els més joves són els que es senten més propers a la ciutat i menys al barri (dins uns valors relatius en referència a la resta de grups, ja que s'ha dit que, de forma absoluta, són més del barri), mentre que els més grans ho són a la inversa. Els grups de 24 a 34, 35 a 44 i 55 a 64 anys, en canvi, són molt semblants entre si, i situats en una posició intermitja. Finalment, destacar que el grup de 45 a 54 anys, tot i que es mantenen dins uns valors semblants als dels altres grups per a la categoria 'més al barri', són els que més baix es situen en la de 'més a la ciutat'.

I en quant a la variable Generacional, trobem tres tendències. En primer lloc, el fet que els immigrant que portin a la ciutat menys de 15 anys són els que s'han situat de forma més destacada en les opcions intermitges. Després, que els immigrants de fa més de 15 anys són els que més es senten del barri. I per últim, els nascuts a l'Hospitalet, tant segones generacions com autòctons, són els que presenten uns nivells més alts de sentiment de pertinència a la ciutat.

Grau de pertinença al Barri - Ciutat. Total

	Més al barri	Ní al barri ni a la ciutat	Més a la ciutat	Total
Total	585	155	327	1067
%	54,83%	14,53%	30,65%	100%

Per sexes.

	Barri	Barri - Ciutat	Ciutat	TOTAL
homes	296	77	170	543
dones	289	78	157	524
total	585	155	327	1067
	Barri	Barri - Ciutat	Ciutat	TOTAL
homes	54,51%	14,18%	31,31%	100%
dones	55,15%	14,89%	29,96%	100%
total	54,83%	14,53%	30,65%	100%

Per edats.

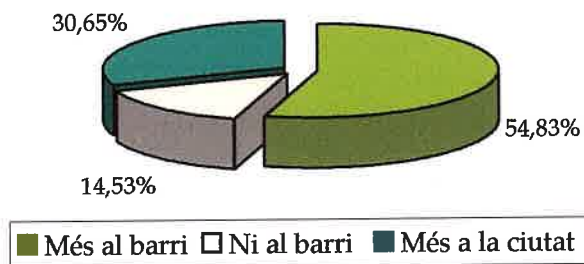
	Barri	Barri - Ciutat	Ciutat	TOTAL
15-24 anys	93	34	67	194
25-34 anys	102	32	62	196
35-44 anys	81	20	46	147
45-54 anys	93	29	42	164
55-64 anys	93	23	52	168
>65 anys	118	20	60	198
total	580	158	329	1.067
	Barri	Barri - Ciutat	Ciutat	TOTAL
15-24 anys	47,94%	17,53%	34,54%	100%
25-34 anys	52,04%	16,33%	31,63%	100%
35-44 anys	55,10%	13,61%	31,29%	100%
45-54 anys	56,71%	17,68%	25,61%	100%
55-64 anys	55,36%	13,69%	30,95%	100%
>65 anys	59,60%	10,10%	30,30%	100%
total	54,36%	14,81%	30,83%	100%

Per generacions.

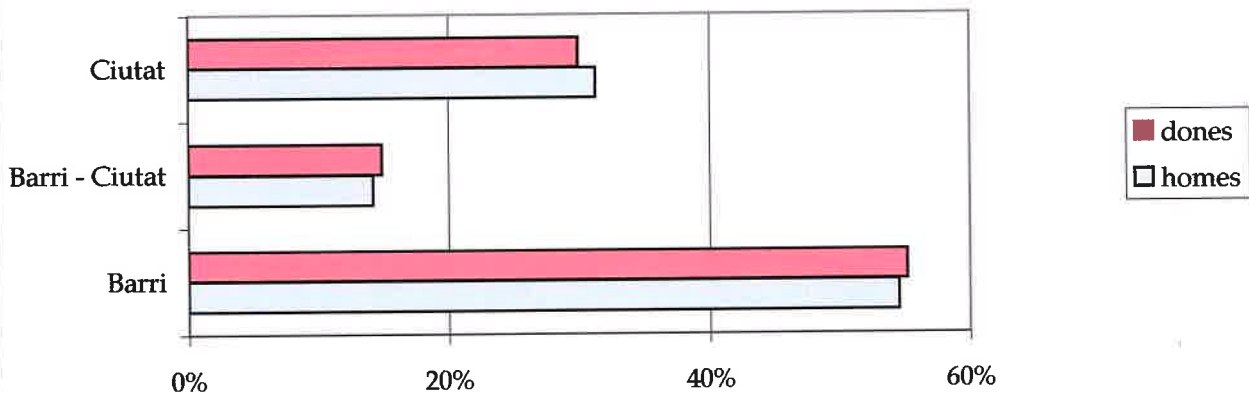
	Barri	Barri - Ciutat	Ciutat	TOTAL
menys de 5 anys	31	27	17	75
de 5 a 15 anys	26	11	17	54
més de 15 anys	322	68	164	554
segona generació	127	31	80	238
autòctons	79	18	49	146
total	585	155	327	1.067
	Barri	Barri - Ciutat	Ciutat	TOTAL
menys de 5 anys	41,33%	36%	22,67%	100%
de 5 a 15 anys	48,15%	20,37%	31,48%	100%
més de 15 anys	58,12%	12,27%	29,60%	100%
segona generació	53,36%	13,03%	33,61%	100%
autòctons	54,11%	12,33%	33,56%	100%
total	54,83%	14,53%	30,65%	100%

Grau de pertinència al Barri - Ciutat.

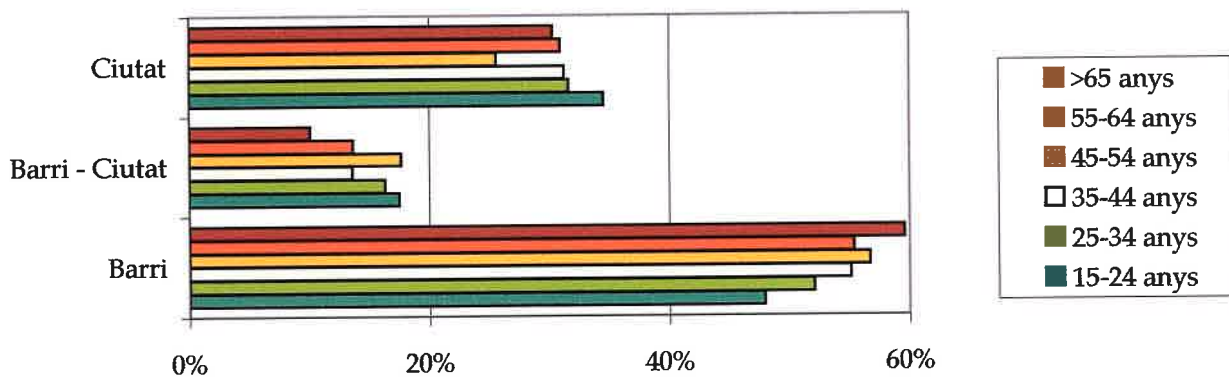
Total

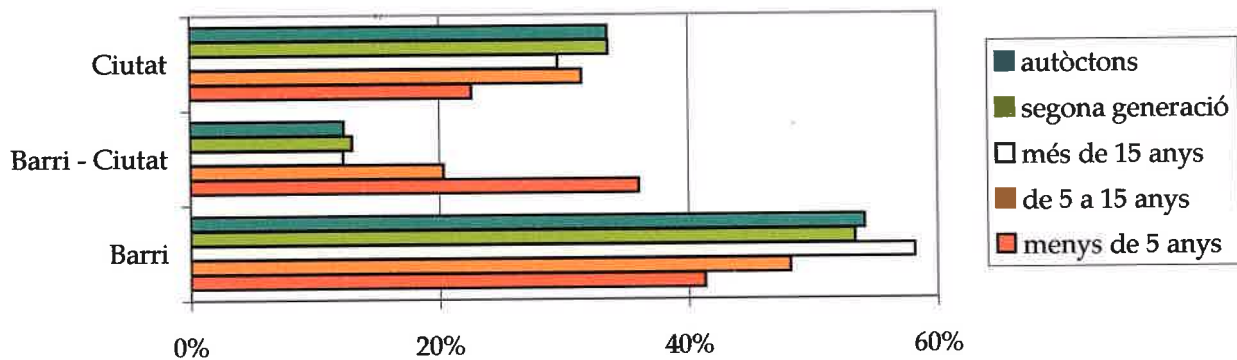
Per Sexes

Per edats

Per generacions

Evidentment, aquests resulten varien en funció del barri concret. D'aquesta manera, trobem que dels únics casos en el que el sentiment de pertinença està més lligat a la ciutat que no al barri és al Centre històric, malgrat sigui per una diferència bastant ajustada (un 43.81% sobre un 40.95%). De la mateixa manera, són els barris colindants al Centre els que presenten unes diferències més ajustades: Can Serra (42.59% ciutat vs. 40.74% barri) i Sant Josep (39.29% ciutat vs. 42.86% barri).

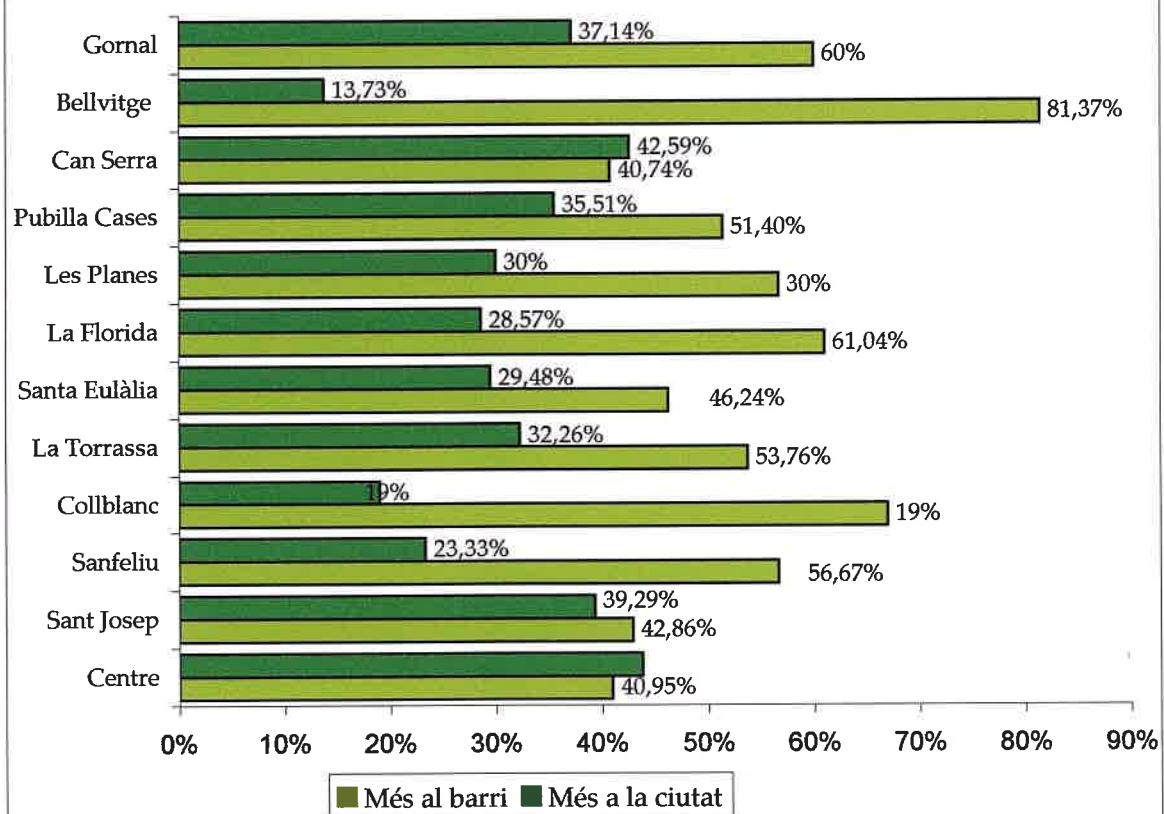
En el costat contrari, trobem Bellvitge que té un grau de pertinença al barri molt alt i a la ciutat molt baix (81.37% vs. 13.73%). Això és degut en gran part a l'aïllament del barri, situat entre les vies del tren, la zona de serveis de Feixa Llarga i la zona industrial de la Carretera del Mig. A més, s'ha de tenir en compte que és un barri que es va formar en molt poc temps, amb població provinent de cultures molt semblants i que va haver de patir unes males condicions d'habitabilitat que va portar al barri a unes actives lluites veïnals. Tots aquests són factors que, segons els models d'identitat per cohesió explicats a la revisió teòrica, fan que la cohesió grupal i la identificació social siguin molt elevades. El cas de Sanfeliu és molt similar, ja que es troba aïllat de la resta de la ciutat, amb el que el sentiment de barri està molt per sobre del de ciutat, tot i que hi ha un alt nombre de casos intermitjos.

Un altre cas és el de Collblanc, que també presenta el mateix perfil que Bellvitge en quant als resultats obtinguts. En aquest cas, l'explicació és que històricament, Collblanc sempre ha estat més unit a Sants i a Barcelona que no a l'Hospitalet, apart de ser un dels punts més llunyans al centre històric. Tot i que manté estretes relacions amb La Torrassa, i que comparteix més territori geogràfic que aquesta amb l'Hospitalet per La Florida, Collblanc està molt menys integrat a la ciutat que La Torrassa.

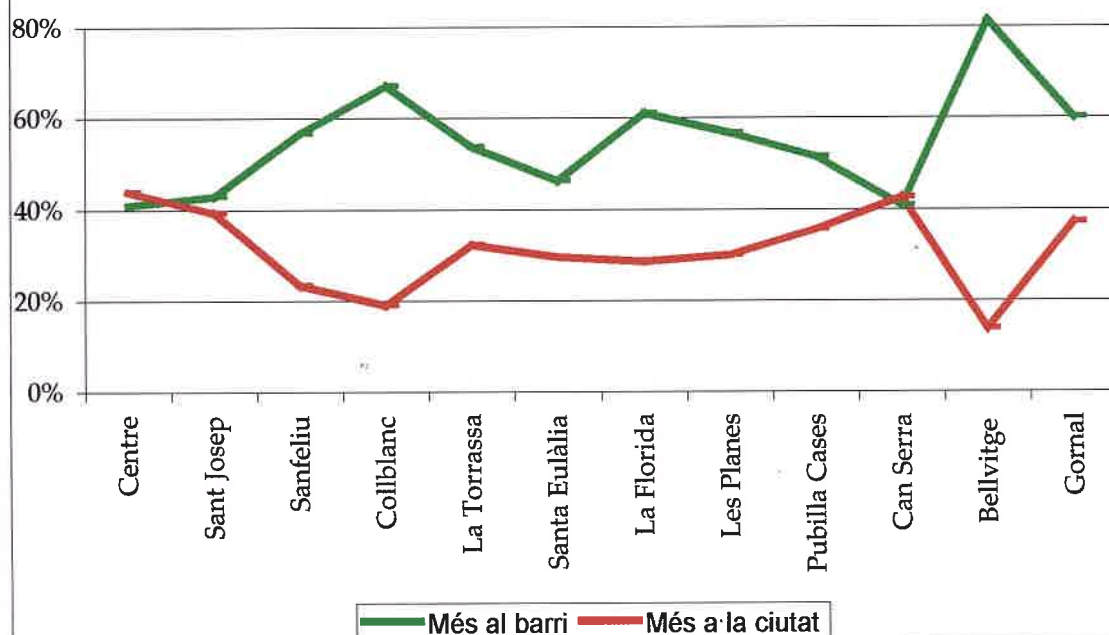
Per una altra banda, un altre dels barris històrics de la ciutat, Santa Eulàlia, que també és colindant a Barcelona, presenta uns resultats que no són tan de pertinença al barri com caldria esperar, ja que hi ha una gran part de la població que es manifesta com a que es sent "Ni del Barri ni de la Ciutat".

No hi ha diferències entre les categoritzacions de "Per Barri" i "Per Ciutat" entre La Florida i Les Planes.

Grau de pertinença al barri-ciutat (Més a la ciutat)

Grau de pertinença al barri-ciutat

Grau de pertinença al barri-ciutat

	Més al barri	Ni al barri ni a la ciutat	Més a la ciutat	Total
Centre	43	16	46	105
Sant Josep	36	15	33	84
Sanfeliu	17	6	7	30
Collblanc	67	14	19	100
La Torrassa	50	13	30	93
Santa Eulàlia	80	42	51	173
La Florida	94	16	44	154
Les Planes	17	4	9	30
Pubilla Cases	55	14	38	107
Can Serra	22	9	23	54
Bellvitge	83	5	14	102
Gornal	21	1	13	35
Total	585	155	327	1067

	Més al barri	Ni al barri ni a la ciutat	Més a la ciutat	Total
Centre	40,95%	15,24%	43,81%	100%
Sant Josep	42,86%	17,86%	39,29%	100%
Sanfeliu	56,67%	20%	23,33%	100%
Collblanc	67%	14%	19%	100%
La Torrassa	53,76%	13,98%	32,26%	100%
Santa Eulàlia	46,24%	24,28%	29,48%	100%
La Florida	61,04%	10,39%	28,57%	100%
Les Planes	56,67%	13,33%	30%	100%
Pubilla Cases	51,40%	13,08%	35,51%	100%
Can Serra	40,74%	16,67%	42,59%	100%
Bellvitge	81,37%	4,90%	13,73%	100%
Gornal	60%	2,86%	37,14%	100%
Total	54,83%	14,53%	30,65%	100%

	Més al barri	Ordre
Can Serra	40,74%	1
Centre	40,95%	2
Sant Josep	42,86%	3
Santa Eulàlia	46,24%	4
Pubilla Cases	51,40%	5
La Torrassa	53,76%	6
Sanfeliu	56,67%	7
Les Planes	56,67%	8
Gornal	60%	9
La Florida	61,04%	10
Collblanc	67%	11
Bellvitge	81,37%	12

	Més a la ciutat	Ordre
Centre	43,81%	1
Can Serra	42,59%	2
Sant Josep	39,29%	3
Gornal	37,14%	4
Pubilla Cases	35,51%	5
La Torrassa	32,26%	6
Les Planes	30%	7
Santa Eulàlia	29,48%	8
La Florida	28,57%	9
Sanfeliu	23,33%	10
Collblanc	19%	11
Bellvitge	13,73%	12

Adhesió a Barcelona

El fet de l'annexió a Barcelona per part d'altres municipis colindants és una qüestió amb molts anys de polèmica i que es va reactivant cada cert temps, ja que implica molts aspectes polítics. Personalment, crec que el futur es troba en les dinàmiques més metropolitanes que no municipals, davant les tendències globalitzadores que s'estan donant a nivell mundial. Deixant els aspectes polítics de banda, ja que l'objecte d'estudi de l'informe es centra en l'espai urbà i, subseqüentment en la Identitat Social Urbana de l'Hospitalet, quin és el sentit de fer una pregunta com aquesta?

Si retornem a la perspectiva teòrica sobre la Identitat de Tajfel i Turner, explicada a la revisió teòrica, trobem que per aquests autors la Identitat es forma a base de similituds intracategorials i diferències intercategoriales. Això implica que cada persona i cada grup s'identifica amb aquells que percep com a més semblants i es diferencia dels que no ho són. Així, l'objectiu de preguntar als hospitalencs pel grau d'acord amb l'annexió a Barcelona, és la manera més directa d'estudiar certs aspectes de la seva Identitat en aquest sentit: en la mesura en que es percep a l'Hospitalet com quelcom excluent i diferenciat, es contestarà de manera negativa. D'una altra banda, el fet de contestar tant 'sí' com 'indiferent' implica que no es considera aquesta especificitat i aquesta diferència. Ara bé, sense perdre de vista que la qüestió té altres implicacions i que no és un indicador completament pur.

Els resultats mostren com un 40% de la població està en contra de l'adhesió a Barcelona, mentre que al voltant del 30% està a favor i l'altre 30% no es declara ni a favor ni en contra. Aquests són uns resultats relativament positius, ja que el grup més nombrós és el que es manifesta decididament en contra. Per una altra banda, s'ha registrat un cas on la resposta ha sigut categoritzada com a "Altres", i que correspon a una persona que va contestar que "L'Hospitalet ja pertany a Barcelona". Cas que per anecdòtic no deixa de ser curiós. També cal dir que aquest resultat no és uniforme en tots els sectors i barris que formen l'Hospitalet.

Si dividim la població en sectors, trobem que hi ha lleugeres diferències entre la variable Sexe: la resposta negativa dels homes és superior a la de les dones, que és superior per al 'sí'. Tot i que, en termes absoluts, la resposta majoritària de les dones també és el 'no'. El percentatge és molt similar per l'opció d' 'indiferent'.

Per Edats, trobem una relació incremental, on els més joves es decanten més pel 'no' i menys pel 'si' i els més grans més pel 'si' i 'indiferent' que per la resposta negativa. Entre els grups formats per les edats de 15 a 34 anys i els formats a partir dels 35 anys trobem un salt qualitatiu important, i és el fet que els més joves es decanten clarament pel 'no' i bastant menys per la resta d'opcions, mentre que a partir dels 35 anys comença a prendre rellevància l' 'indiferent' en detriment del 'no'. Els menors de 35 correspondrien a aquells que ja han nascuts a la ciutat i que, per tant, es senten més lligats a la ciutat. A més, a partir dels 55 anys, el nivell de les respostes comença a anivellar entre les opcions, repartint-se més o menys uniformement entre elles, tot i que en el cas dels més grans de 65 anys, la resposta afirmativa arriba a ser lleugerament superior a la negativa. Aquests grups d'edats són els formats majoritàriament per immigrants de primera generació, que van arribar a l'Hospitalet a una edat ja avançada, i que per tant, són els que han hagut de conviure amb les discrepàncies entre el lloc d'origen i el nou assentament.

Per una altra banda, també es troben diferències si s'analitza la població en funció de la Generació a la que pertany. Així, mentre que els immigrants que porten a la ciutat menys de cinc anys a la ciutat es decanten clarament pel 'si', ja que no tenen un vincle gaire fort amb l'Hospitalet, els immigrants de més de 15 anys no es decanten per cap de les tres opcions, repartint-se un 33% aproximadament per cadascuna d'elles. Aquest grup seria el que correspon als grups d'edat més avançada que s'han comentat abans.

Tanmateix, trobem que els immigrants de 5 a 15 anys i les persones que formen la segona generació donen uns índexs molt més elevats en les respostes negatives, arribant a ser superiors a la suma del 'si' i l' 'indiferent', que no els anomenats "autòctons": un 51.85% i un 52.94%, respectivament, en el 'no' en contra d'un 45.89% dels autòctons. Igualment, es decanten més per una resposta concreta (o 'si' o 'no') en detriment del 'indiferent'. Trobem la explicació en el fet que aquests dos grups estan en procés de formació de la seva Identitat Social, i que per tant, accentuaran aquells aspectes que vagin a favor d'una Identitat pròpia. A més, també pot ser que es donin discrepàncies entre els valors culturals dels "autòctons" i els de la resta de la ciutat, raó per la qual aquests s'inclinin més per allò que representa millor aquests valors. Ara bé, hem de tenir en compte que les Ciències Socials no són unes ciències exactes, i que aquestes hipòtesis tinguin la seva part d'explicació dels complexos processos socials que es donen, però que no l'acabin d'explicar completament.

Adhesió a Barcelona. Total

	Si	No	Indiferent	Altres	TOTAL
Total	327	431	309	1	1068
%	30,62%	40,36%	28,93%	0,09%	100%

Per sexes.

	Si	No	Indiferent	TOTAL
homes	153	236	154	543
dones	174	195	155	524
total	327	431	309	1067
	Si	No	Indiferent	TOTAL
homes	28,18%	43,46%	28,36%	100%
dones	33,21%	37,21%	29,58%	100%
total	30,65%	40,39%	28,96%	100%

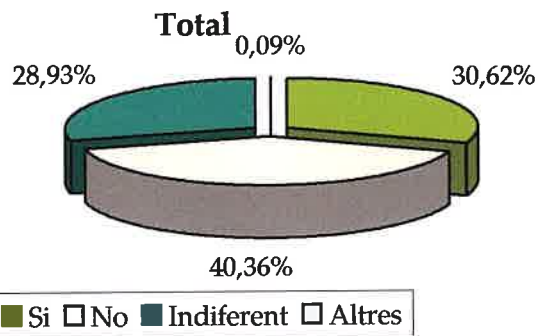
Per edats.

	Si	No	Indiferent	TOTAL
15-24 anys	58	97	39	194
25-34 anys	46	93	57	196
35-44 anys	43	54	50	147
45-54 anys	51	62	50	163
55-64 anys	58	59	51	168
>65 anys	71	66	62	199
total	327	431	309	1.067
	Si	No	Indiferent	TOTAL
15-24 anys	29,90%	50%	20,10%	100%
25-34 anys	23,47%	47,45%	29,08%	100%
35-44 anys	29,25%	36,73%	34,01%	100%
45-54 anys	31,29%	38,04%	30,67%	100%
55-64 anys	34,52%	35,12%	30,36%	100%
>65 anys	35,68%	33,17%	31,16%	100%
total	30,65%	40,39%	28,96%	100%

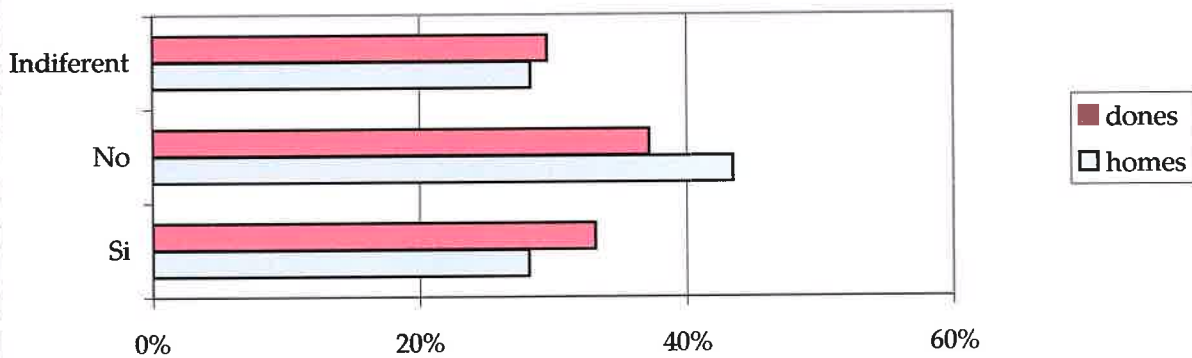
Per generacions.

	Si	No	Indiferent	TOTAL
menys de 5 anys	27	20	28	75
de 5 a 15 anys	14	28	12	54
més de 15 anys	183	190	181	554
segona generació	56	126	56	238
autòctons	47	67	32	146
total	327	431	309	1.067
	Si	No	Indiferent	TOTAL
menys de 5 anys	36%	26,67%	37,33%	100%
de 5 a 15 anys	25,93%	51,85%	22,22%	100%
més de 15 anys	33,03%	34,30%	32,67%	100%
segona generació	23,53%	52,94%	23,53%	100%
autòctons	32,19%	45,89%	21,92%	100%
total	30,65%	40,39%	28,96%	100%

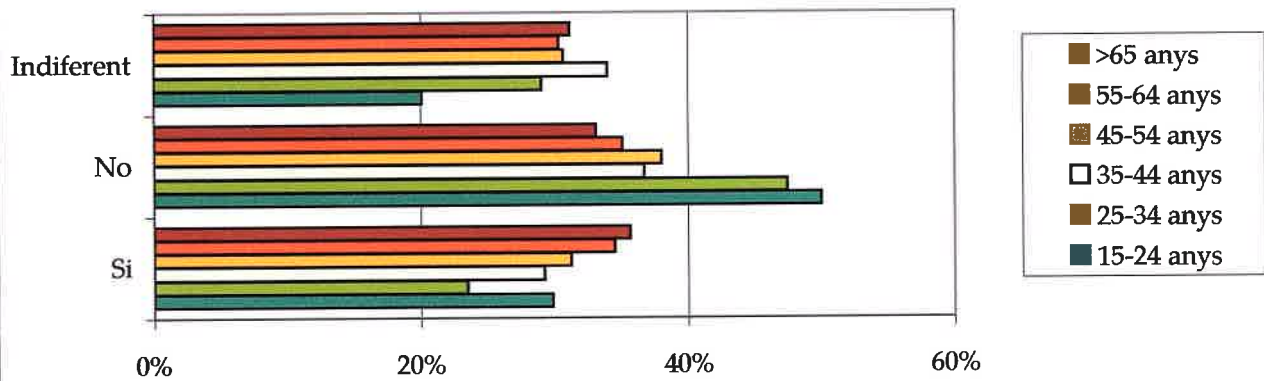
Adhesió a Barcelona.

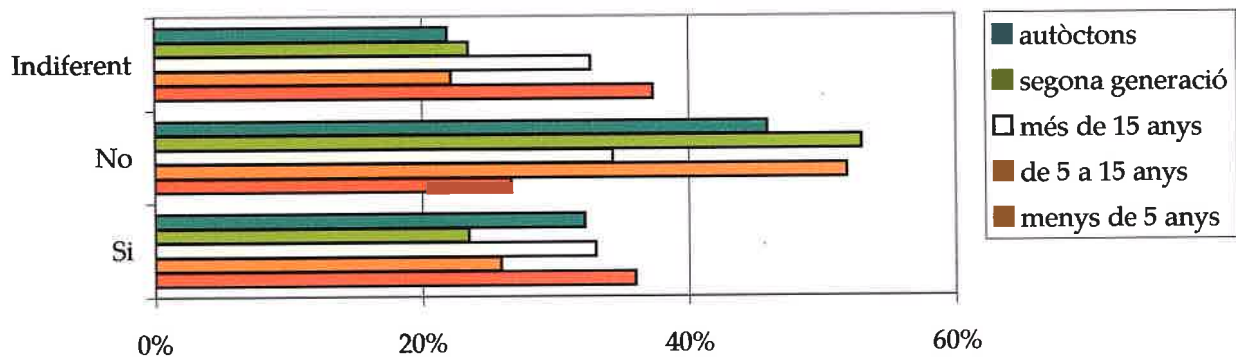
Per Sexes

Per edats

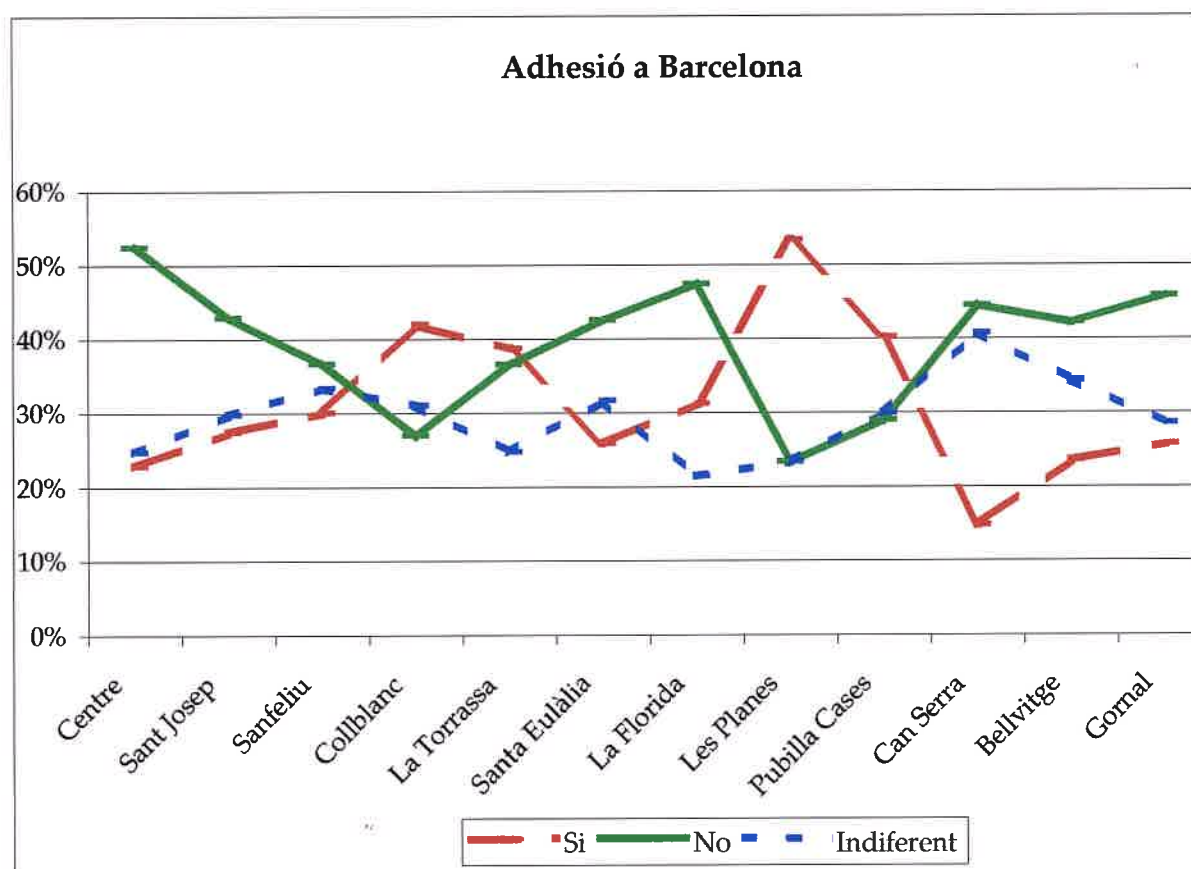
Per generacions

Si analitzem la mostra en funció dels barris als quals pertanyent els habitants, es pot comprovar com hi ha unes grans diferències de barri a barri.

Així, el primer que s'ha de dir és que l'únic barri on és superior la resposta del 'no' a la suma de les altres dues és un altre cop el Centre. A més, es trenca la tònica que siguin els més grans de 65 anys els que optin preferentment pel 'sí', ja que junt amb Santa Eulàlia i La Torrassa, la opció que més trien és la negativa. Per una altra banda, els autòctons també diuen un major nombre de respostes al 'no' a aquests barris i a Sant Josep.

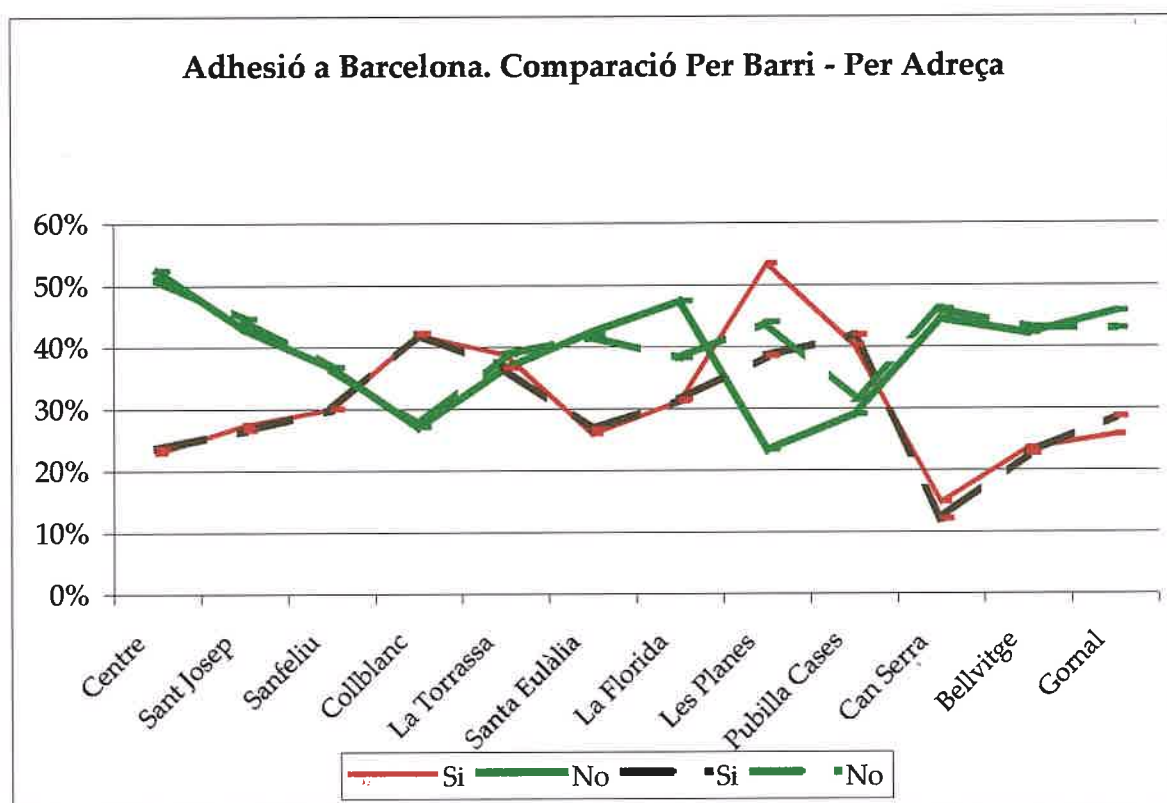
A més, els barris de Can Serra, Bellvitge i el Gornal també són dels que menys es decanten per l'opció de l'annexió, tot i que a Can Serra tingui molta força preferència per la resposta d' 'indiferent'. Aquests barris segueixen més la pauta marcada pels resultats globals en quant als resultats per sectors.

De la mateixa manera, els barris que han resultat estar més d'acord amb l'annexió han estat Les Planes (que més endavant es comenta amb més detall), Collblanc – La Torrassa (tot i que La Torrassa en molt menys grau), barris històricament més units amb Barcelona i Sants, i Pubilla

Cases. Aquests han estat els barris en els que l'opció del 'si' ha estat preferent per sobre la del 'no'. El barri de Sanfeliu, en canvi, el 'no' és superior, però amb una diferència molt ajustada.

Per una altra banda, ens trobem amb el cas de Les Planes – La Florida categoritzats “per barris” o “per adreces”. Si tenim en compte la categorització “Per Barris”, els resultats donats per La Florida són dels més positius en quant a Identitat Social, ja que responen en alt grau al 'no' i en més baix al 'si', mentre que Les Planes és en tots els casos el que obté uns resultats menys indicats (el 53.33% de la població preferiria pertànyer a Barcelona). Però si categoritzem als habitants en funció del barri on administrativament els pertoca, trobem que els resultats s'han invertit, i que els resultats de Les Planes són més positius que no els de La Florida. Això vol dir que gran part dels que s'autodefineixen com de La Florida sent de Les Planes són els que responen més al 'no' i menys al 'si', mentre que els que realment es defineixen com de Les Planes són significativament més negatius que la resta.

Adhesió a Barcelona. Per barris

	Si	No	Indiferent	Altres	TOTAL
Centre	24	55	26		105
Sant Josep	23	36	25		84
Sanfeliu	9	11	10		30
Collblanc	42	27	31		100
La Torrassa	36	34	23		93
Santa Eulàlia	45	74	55		174
La Florida	48	73	33		154
Les Planes	16	7	7		30
Pubilla Cases	43	31	32	1	107
Can Serra	8	24	22		54
Bellvitge	24	43	35		102
Gornal	9	16	10		35
Total	327	431	309	1	1068

	Si	No	Indiferent	Altres	TOTAL
Centre	22,86%	52,38%	24,76%		100%
Sant Josep	27,38%	42,86%	29,76%		100%
Sanfeliu	30%	36,67%	33,33%		100%
Collblanc	42%	27%	31%		100%
La Torrassa	38,71%	36,56%	24,73%		100%
Santa Eulàlia	25,86%	42,53%	31,61%		100%
La Florida	31,17%	47,40%	21,43%		100%
Les Planes	53,33%	23,33%	23,33%		100%
Pubilla Cases	40,19%	28,97%	29,91%	0,93%	100%
Can Serra	14,81%	44,44%	40,74%		100%
Bellvitge	23,53%	42,16%	34,31%		100%
Gornal	25,71%	45,71%	28,57%		100%
Total	30,62%	40,36%	28,93%	0,09%	100%

	Si	Ordre
Can Serra	14,81%	1
Centre	22,86%	2
Bellvitge	23,53%	3
Gornal	25,71%	4
Santa Eulàlia	25,86%	5
Sant Josep	27,38%	6
Sanfeliu	30%	7
La Florida	31,17%	8
La Torrassa	38,71%	9
Pubilla Cases	40,19%	10
Collblanc	42%	11
Les Planes	53,33%	12

	No	Ordre
Centre	52,38%	1
La Florida	47,40%	2
Gornal	45,71%	3
Can Serra	44,44%	4
Sant Josep	42,86%	5
Santa Eulàlia	42,53%	6
Bellvitge	42,16%	7
Sanfeliu	36,67%	8
La Torrassa	36,56%	9
Pubilla Cases	28,97%	10
Collblanc	27%	11
Les Planes	23,33%	12

Elements en blanc

Aquesta és una mesura indirecte del grau de participació dels ciutadans de l'Hospitalet a l'hora de contestar en les preguntes obertes sobre els elements referencials del seu barri i ciutat. S'extreu de les respostes en blanc que es donen, ja sigui per omissió o per comissió, i la tendència desitjable és que hi hagi la màxima participació possible.

Així, el primer que s'ha de destacar és l'elevada abstenció en les preguntes obertes: un 27.34% no ha contestat cap element referencial per al barri i un 35.21% no ho ha fet per la ciutat. Aleshores, la primera conclusió és que no hi ha un grau de participació excessivament alt, i que aquest ho és encara menys per als elements de ciutat que no per als del barri. A més, dels que contesten, donen en la seva majoria un sol element, o com a màxim dos, i són molt pocs els que en donen a partir de tres. Aquesta és una tendència que es dona tant als elements de barri com els de ciutat, i la única diferència és al percentatge de respostes a la primera posició, per què a partir de la segona el tant per cent és molt similar.

Per sectors de població, el nivell de respostes segueix una propensió molt similar a l'observat fins al moment: no hi ha diferències entre sexes, hi ha una relació incremental entre els grups d'edats, on els més joves són els més participatius i els més grans els que menys (amb l'excepció de les persones amb les edats compreses entre els 45 i els 54 anys), i també es dona aquesta relació incremental entre generacions, on els menys participatius són els que porten a la ciutat menys de cinc anys fins als autòctons, sent les segones generacions les que donen un nombre més gran de respostes.

Elements barri en blanc. Total

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
Total	292	786	989	1045	1057	4169	1068	3,90
%	27,34%	73,60%	92,60%	97,85%	98,97%			

Per sexes.

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
homes	146	397	501	529	538	2111	543	3,89
dones	146	389	488	516	519	2058	525	3,92
total	292	786	989	1045	1057	4169	1068	3,90

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
homes	13,67%	37,17%	46,91%	49,53%	50,37%	50,84%
dones	13,67%	36,42%	45,69%	48,31%	48,60%	49,16%
total	27,34%	73,60%	92,60%	97,85%	98,97%	100%

Per edats

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
15-24 anys	41	130	171	184	187	713	194	3,68
25-34 anys	43	145	181	191	194	754	196	3,85
35-44 anys	45	108	138	146	146	583	147	3,97
45-54 anys	58	134	152	161	163	668	164	4,07
55-64 anys	48	125	157	165	168	663	168	3,95
>65 anys	57	144	190	198	199	788	199	3,96
total	292	786	989	1045	1057	4.169	1.068	

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
15-24 anys	21,13%	67,01%	88,14%	94,85%	96,39%	100%
25-34 anys	21,94%	73,98%	92,35%	97,45%	98,98%	100%
35-44 anys	30,61%	73,47%	93,88%	99,32%	99,32%	100%
45-54 anys	35,37%	81,71%	92,68%	98,17%	99,39%	100%
55-64 anys	28,57%	74,40%	93,45%	98,21%	100%	100%
>65 anys	28,64%	72,36%	95,48%	99,50%	100%	100%
total	27,34%	73,60%	92,60%	97,85%	98,97%	100%

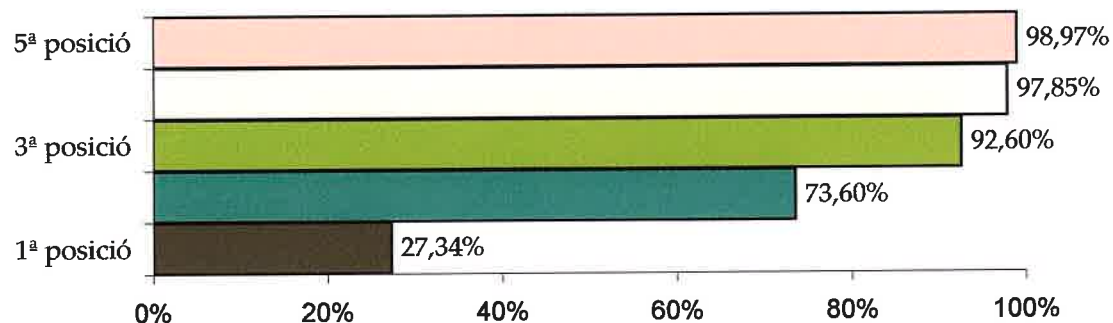
Per generacions

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
menys de 5 anys	24	56	71	74	74	299	75	3,99
de 5 a 15 anys	16	37	52	54	54	213	54	3,94
més de 15 anys	165	429	524	548	553	2219	555	4,00
segona generació	49	156	214	226	232	877	238	3,68
autòctons	38	108	128	143	144	561	146	3,84
total	292	786	989	1045	1057	4169	1068	3,90

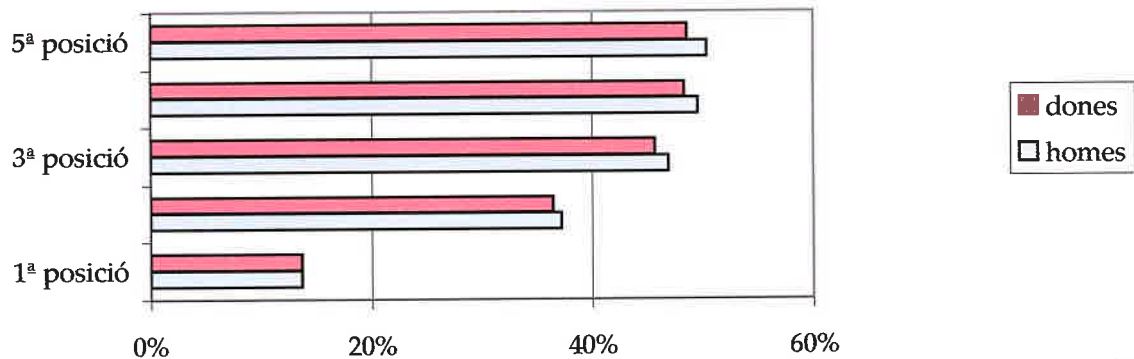
	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
menys de 5 anys	32%	74,67%	94,67%	98,67%	98,67%	100%
de 5 a 15 anys	29,63%	68,52%	96,30%	100%	100%	100%
més de 15 anys	29,73%	77,3%	94,41%	98,74%	99,64%	100%
segona generació	20,59%	65,55%	89,92%	94,96%	97,48%	100%
autòctons	26,03%	73,97%	87,67%	97,95%	98,63%	100%
total	27,34%	73,60%	92,60%	97,85%	98,97%	100%

Elements barri en blanc.

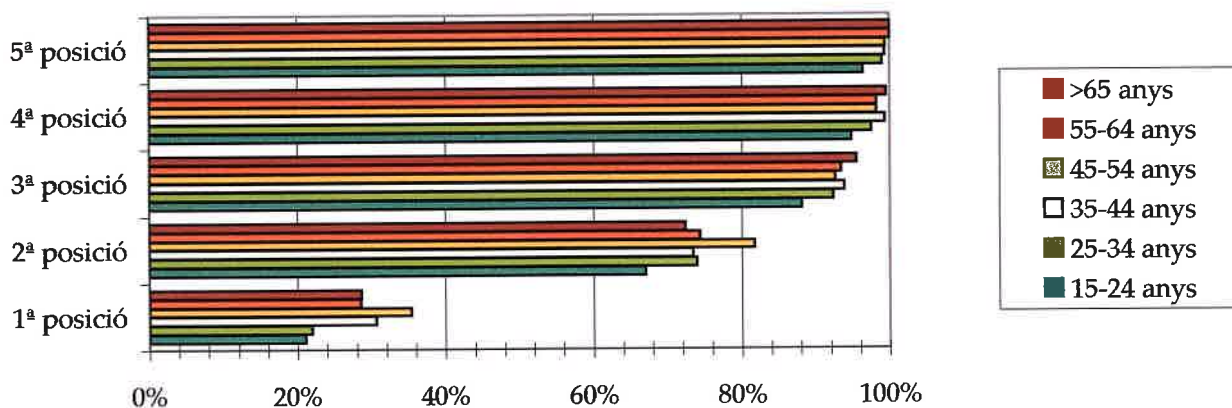
Total.

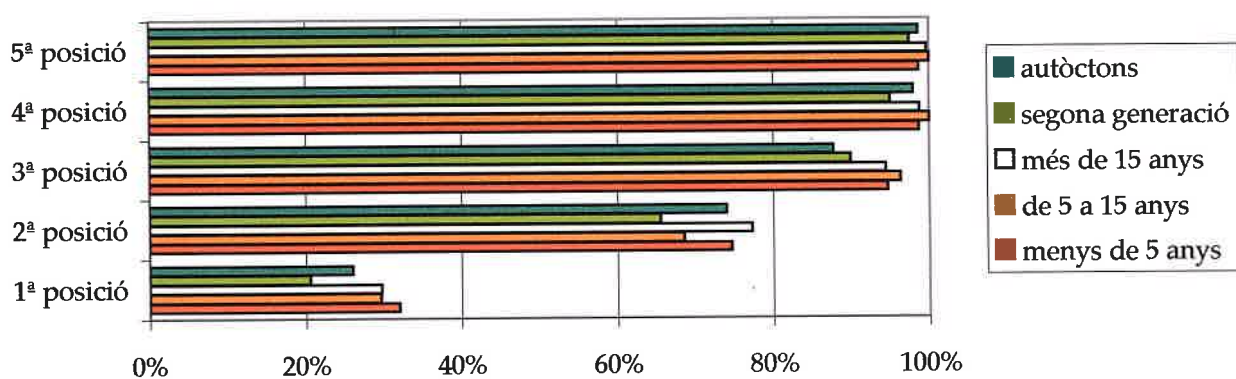
Per sexes.

Per edats

Per generacions

Elements ciutat en blanc. 1 total.

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
Total	376	816	993	1048	1063	4296	1068	4,02
%	35,21%	76,40%	92,98%	98,13%	99,53%		100%	

Per sexes.

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
homes	178	419	502	533	540	2172	543	4,00
dones	198	397	491	515	523	2124	525	4,05
total	376	816	993	1048	1063	4296	1068	4,02
	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total		
homes	16,67%	39,23%	47,00%	49,91%	50,56%	50,84%		
dones	18,54%	37,17%	45,97%	48,22%	48,97%	49,16%		
total	35,21%	76,40%	92,98%	98,13%	99,53%	100%		

Per edats.

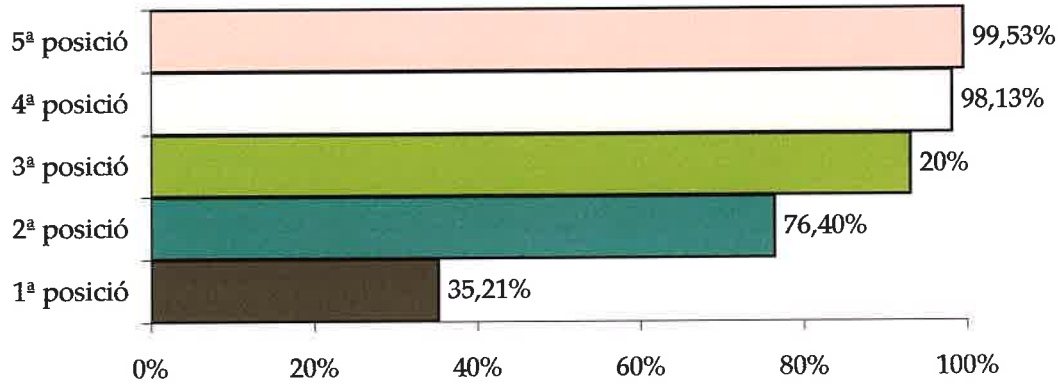
	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
15-24 anys	46	132	170	189	192	729	194	3,76
25-34 anys	59	154	187	194	195	789	196	4,03
35-44 anys	53	119	136	144	146	598	147	4,07
45-54 anys	61	120	151	159	163	654	164	3,99
55-64 anys	68	130	158	164	168	688	168	4,10
>65 anys	89	161	191	198	199	838	199	4,21
total	376	816	993	1048	1063	4.296	1.068	4,02
	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total		
15-24 anys	23,71%	68,04%	87,63%	97,42%	98,97%	100%		
25-34 anys	30,10%	78,57%	95,41%	98,98%	99,49%	100%		
35-44 anys	36,05%	80,95%	92,52%	97,96%	99,32%	100%		
45-54 anys	37,20%	73,17%	92,07%	96,95%	99,39%	100%		
55-64 anys	40,48%	77,38%	94,05%	97,62%	100%	100%		
>65 anys	44,72%	80,90%	95,98%	99,50%	100%	100%		
total	35,21%	76,40%	92,98%	98,13%	99,53%	100%		

Per generacions.

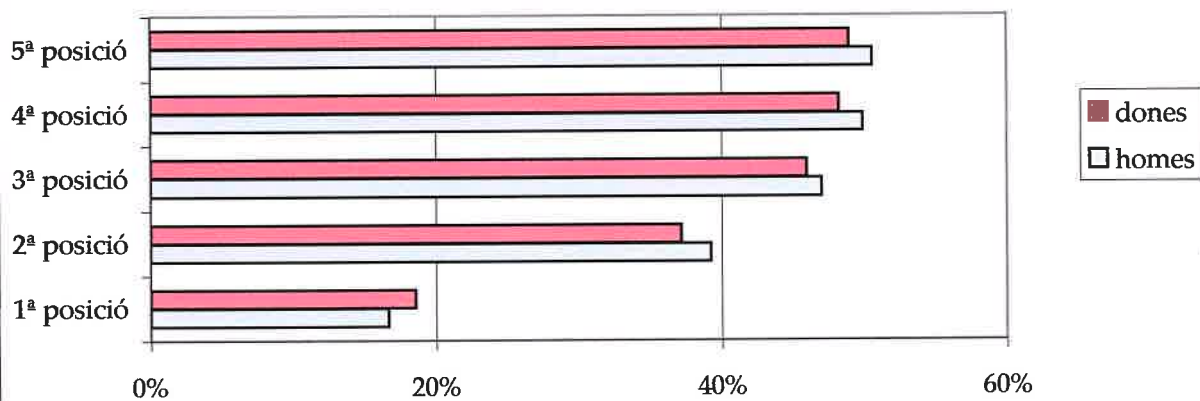
	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
menys de 5 anys	47	70	74	75	75	341	75	4,55
de 5 a 15 anys	27	48	54	54	54	237	54	4,39
més de 15 anys	219	430	520	543	553	2265	555	4,08
segona generació	47	162	212	231	235	887	238	3,73
autòctons	36	106	133	145	146	566	146	3,88
total	376	816	993	1048	1063	4296	1068	4,02
	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total		
menys de 5 anys	63%	93,33%	98,67%	100%	100%	100%		
de 5 a 15 anys	50%	88,89%	100%	100%	100%	100%		
més de 15 anys	39,46%	77,5%	93,69%	97,84%	99,64%	100%		
segona generació	19,75%	68,07%	89,08%	97,06%	98,74%	100%		
autòctons	24,66%	72,60%	91,10%	99,32%	100%	100%		
total	35,21%	76,40%	92,98%	98,13%	99,53%	100%		

Elements ciutat en blanc.

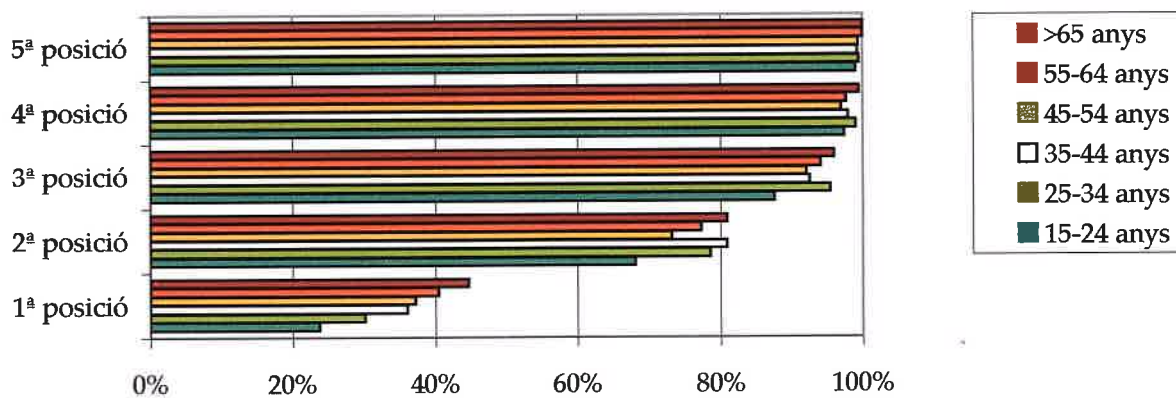
Total.

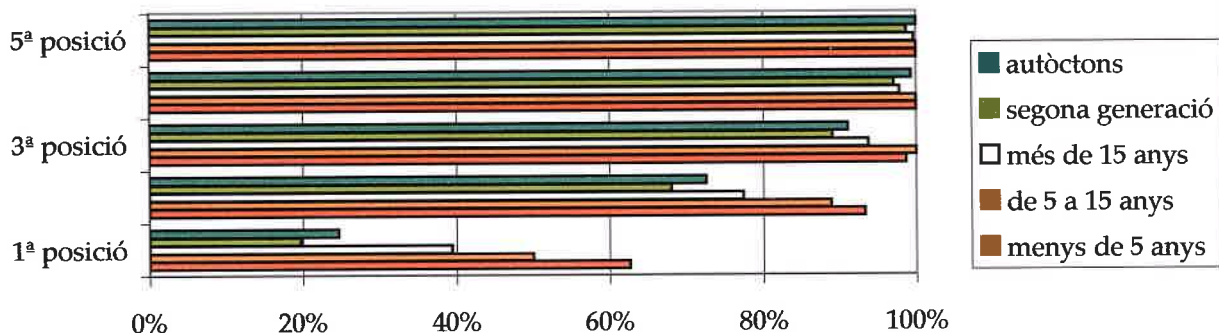
Per sexes.

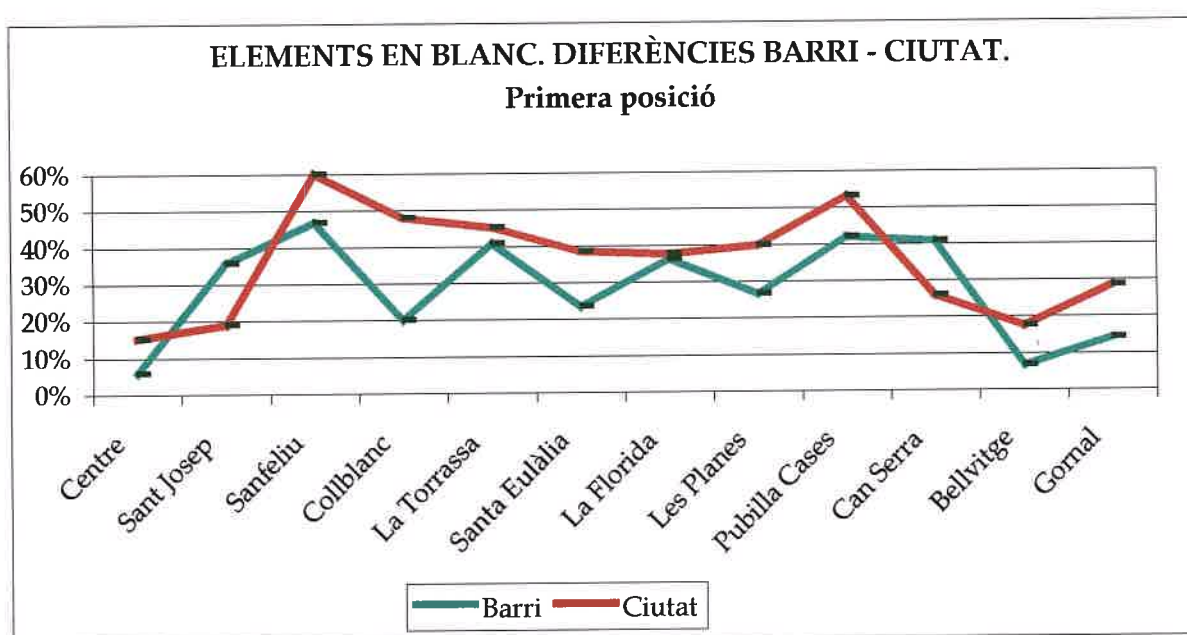
Per edats

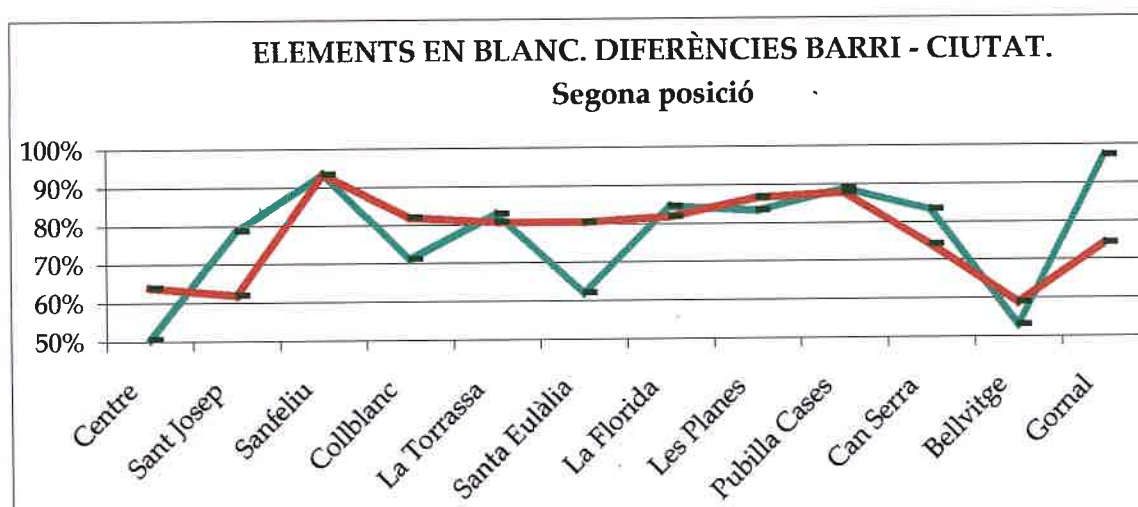
Per generacions

Per barris trobem que els més participatius han estat els barris del Centre, Bellvitge i Gornal, en la categoria d' 'elements referencial de barri' i el Centre, Bellvitge, Sant Josep i Can Serra a la categoria d' 'element referencial de ciutat'. Un altre cop tornem a trobar que els barris colindants al Centre, o sigui, Sant Josep i Can Serra, tenen un percepció més positiva d'allò que és ciutat que no d'allò que és barri. A la inversa ocorre especialment amb Collblanc, on la participació és molt més baixa per als elements de ciutat que no els del barri i, en menys mesura, a Santa Eulàlia.

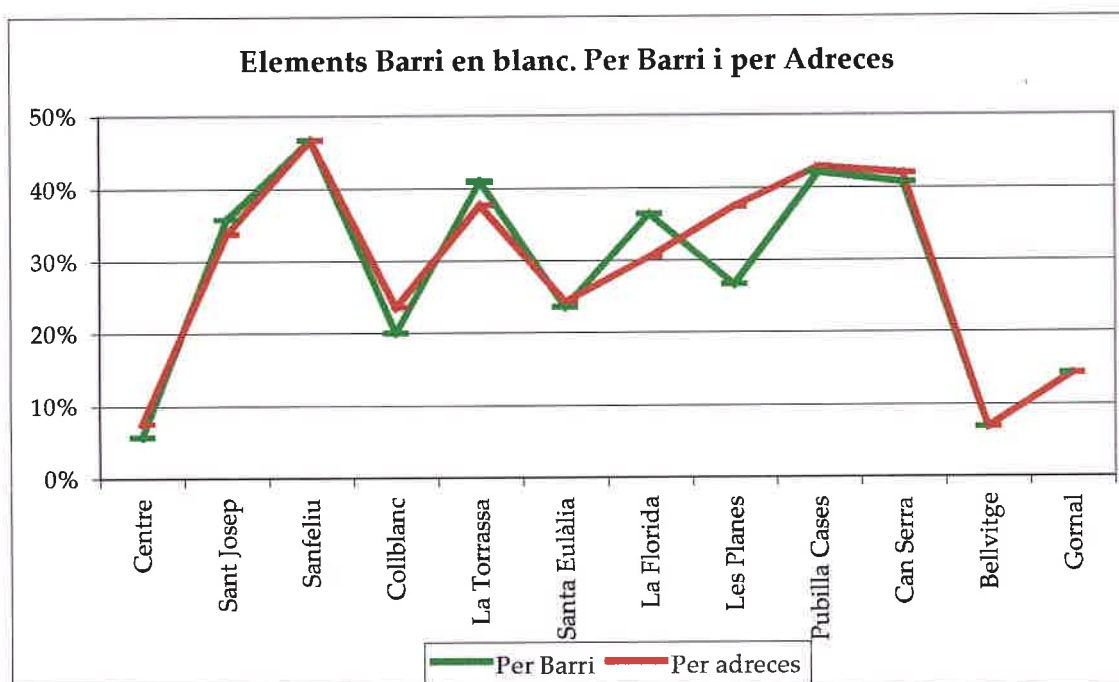

El mateix passa si analitzem aquestes relacions per a la segona posició d'elements donats, però aquí a més s'afegeixen altres barris: La Torrassa, La Florida i, especialment, el Gornal. És a dir, que aquests consideren que la ciutat té més elements referencials que no el propi barri.

Per una altra banda, els barris menys participatius en la categoria de 'elements barri en blanc' han estat Sanfeliu, Pubilla Cases, La Torrassa i Can Serra, mentre que a la categoria 'elements ciutat en blanc' ho han estat Sanfeliu, Pubilla Cases, La Torrassa i s'afegeix Collblanc. Com s'ha vingut comprovant, Collblanc es considera a si mateix com un barri força consolidat però poc integrat dins la ciutat.

I a l'hora de categoritzar a La Florida i Les Planes segons "el barri" o "segons l'adreça", també s'han trobat diferències: si categoritzem als habitants de Les Planes com aquells que ho diuen que ho són, el percentatge d'abstenció és molt més baix que si s'hi inclouen els que ho són però diuen que pertanyen a La Florida. És a dir, que no consideren els elements propis del barri de Les Planes però tampoc els de La Florida. En la categoria de ciutat les diferències han estat poc importants.

Elements barri en blanc. Total per barris

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
Centre	6	53	89	102	105	355	105	3,38
Sant Josep	30	66	81	82	84	343	84	4,08
Sanfeliu	14	28	29	30	30	131	30	4,37
Collblanc	20	71	96	99	100	386	100	3,86
La Torrassa	38	77	91	93	93	392	93	4,22
Santa Eulàlia	41	108	150	166	169	634	174	3,64
La Florida	56	130	150	153	153	642	154	4,17
Les Planes	8	25	29	30	30	122	30	4,07
Pubilla Cases	45	95	105	107	107	459	107	4,29
Can Serra	22	45	54	54	54	229	54	4,24
Bellvitge	7	54	80	94	97	332	102	3,25
Gornal	5	34	35	35	35	144	35	4,11
Total	292	786	989	1045	1057	4169	1068	3,90

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
Centre	5,71%	50,48%	84,76%	97,14%	100%	100%
Sant Josep	35,71%	78,57%	96,43%	97,62%	100%	100%
Sanfeliu	46,67%	93,33%	96,67%	100%	100%	100%
Collblanc	20%	71%	96%	99%	100%	100%
La Torrassa	40,86%	82,80%	97,85%	100%	100%	100%
Santa Eulàlia	23,56%	62,07%	86,21%	95,40%	97,13%	100%
La Florida	36,36%	84,42%	97,40%	99,35%	99,35%	100%
Les Planes	26,67%	83,33%	96,67%	100%	100%	100%
Pubilla Cases	42,06%	88,79%	98,13%	100%	100%	100%
Can Serra	40,74%	83,33%	100%	100%	100%	100%
Bellvitge	6,86%	52,94%	78,43%	92,16%	95,10%	100%
Gornal	14,29%	97,14%	100%	100%	100%	100%
Total	27,34%	73,60%	92,60%	97,85%	98,97%	100%

	1ª posició	Ordre
Centre	5,71%	1
Bellvitge	6,86%	2
Gornal	14,29%	3
Collblanc	20%	4
Santa Eulàlia	23,56%	5
Les Planes	26,67%	6
Sant Josep	35,71%	7
La Florida	36,36%	8
Can Serra	40,74%	9
La Torrassa	40,86%	10
Pubilla Cases	42,06%	11
Sanfeliu	46,67%	12

Elements barri en blanc. Total per adreces

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
Centre	8	55	91	103	106	363	106	3,42
Sant Josep	28	63	79	81	83	334	83	4,02
Sanfeliu	14	28	29	30	30	131	30	4,37
Collblanc	24	73	98	101	102	398	102	3,90
La Torrassa	35	76	91	93	93	388	93	4,17
Santa Eulàlia	42	109	149	165	168	633	173	3,66
La Florida	32	84	101	104	104	425	105	4,05
Les Planes	34	80	90	91	91	386	91	4,24
Pubilla Cases	42	87	96	98	98	421	98	4,30
Can Serra	21	42	50	50	50	213	50	4,26
Bellvitge	7	54	80	94	97	332	102	3,25
Gornal	5	34	35	35	35	144	35	4,11
Total	292	785	989	1045	1057	4168	1068	3,90

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
Centre	7,55%	51,89%	85,85%	97,17%	100%	100%
Sant Josep	33,73%	75,90%	95,18%	97,59%	100%	100%
Sanfeliu	46,67%	93,33%	96,67%	100%	100%	100%
Collblanc	24%	72%	96%	99%	100%	100%
La Torrassa	37,63%	81,72%	97,85%	100%	100%	100%
Santa Eulàlia	24,28%	63,01%	86,13%	95,38%	97,11%	100%
La Florida	30,48%	80%	96,19%	99,05%	99,05%	100%
Les Planes	37,36%	87,91%	98,90%	100%	100%	100%
Pubilla Cases	42,86%	88,78%	97,96%	100%	100%	100%
Can Serra	42%	84%	100%	100%	100%	100%
Bellvitge	6,86%	52,94%	78,43%	92,16%	95,10%	100%
Gornal	14,29%	97,14%	100%	100%	100%	100%
Total	27,34%	73,50%	92,60%	97,85%	98,97%	100%

	1ª posició	Ordre
Bellvitge	6,86%	1
Centre	7,55%	2
Gornal	14,29%	3
Collblanc	24%	4
Santa Eulàlia	24,28%	5
La Florida	30,48%	6
Sant Josep	33,73%	7
Les Planes	37,36%	8
La Torrassa	37,63%	9
Can Serra	42%	10
Pubilla Cases	42,86%	11
Sanfeliu	46,67%	12

Elements ciutat en blanc. Total per barris

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
Centre	16	67	97	102	104	386	105	3,68
Sant Josep	16	52	76	82	83	309	84	3,68
Sanfeliu	18	28	30	30	30	136	30	4,53
Collblanc	48	82	94	98	100	422	100	4,22
La Torrassa	42	75	89	93	93	392	93	4,22
Santa Eulàlia	67	140	159	171	173	710	174	4,08
La Florida	58	126	147	154	154	639	154	4,15
Les Planes	12	26	30	30	30	128	30	4,27
Subilla Cases	57	94	103	107	107	468	107	4,37
San Serra	14	40	50	52	54	210	54	3,89
Bellvitge	18	60	84	95	100	357	102	3,50
Gornal	10	26	34	34	35	139	35	3,97
Total	376	816	993	1048	1063	4296	1068	4,02

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
Centre	15,24%	63,81%	92,38%	97,14%	99,05%	100%
Sant Josep	19,05%	61,90%	90,48%	97,62%	98,81%	100%
Sanfeliu	60%	93,33%	100%	100%	100%	100%
Collblanc	48%	82%	94%	98%	100%	100%
La Torrassa	45,16%	80,65%	95,70%	100%	100%	100%
Santa Eulàlia	38,51%	80,46%	91,38%	98,28%	99,43%	100%
La Florida	37,66%	81,82%	95,45%	100%	100%	100%
Les Planes	40%	86,67%	100%	100%	100%	100%
Subilla Cases	53,27%	87,85%	96,26%	100%	100%	100%
San Serra	25,93%	74,07%	92,59%	96,30%	100%	100%
Bellvitge	17,65%	58,82%	82,35%	93,14%	98,04%	100%
Gornal	28,57%	74,29%	97,14%	97,14%	100%	100%
Total	35,21%	76,40%	92,98%	98,13%	99,53%	100%

	1ª posició	Ordre
Centre	15,24%	1
Bellvitge	17,65%	2
Sant Josep	19,05%	3
San Serra	25,93%	4
Gornal	28,57%	5
La Florida	37,66%	6
Santa Eulàlia	38,51%	7
Les Planes	40%	8
La Torrassa	45,16%	9
Collblanc	48%	10
Subilla Cases	53,27%	11
Sanfeliu	60%	12

Elements ciutat en blanc. Total per adreces

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Suma	Total	Promig
Centre	15	66	97	103	105	386	106	3,64
Sant Josep	17	53	76	81	82	309	83	3,72
Sanfeliu	18	28	30	30	30	131	30	4,37
Collblanc	48	85	96	101	102	432	102	4,24
La Torrassa	40	72	88	92	93	385	93	4,14
Santa Eulàlia	67	140	158	170	172	707	173	4,09
La Florida	42	86	101	105	105	439	105	4,18
Les Planes	32	77	89	91	91	380	91	4,18
Pubilla Cases	53	85	94	98	98	428	98	4,37
Can Serra	13	37	46	48	50	194	50	3,88
Bellvitge	18	59	84	95	100	356	102	3,49
Gornal	10	27	34	34	35	140	35	4,00
Total	372	814	992	1047	1062	4287	1068	4,01

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	Total
Centre	14,15%	62,26%	91,51%	97,17%	99,06%	100%
Sant Josep	20,48%	63,86%	91,57%	97,59%	98,80%	100%
Sanfeliu	60%	93,33%	100%	100%	100%	100%
Collblanc	47%	83%	94%	99%	100%	100%
La Torrassa	43,01%	77,42%	94,62%	99%	100%	100%
Santa Eulàlia	38,73%	80,92%	91,33%	98,27%	99,42%	100%
La Florida	40,00%	82%	96,19%	100,00%	100,00%	100%
Les Planes	35,16%	84,62%	97,80%	100%	100%	100%
Pubilla Cases	54,08%	86,73%	95,92%	100%	100%	100%
Can Serra	26%	74%	92%	96%	100%	100%
Bellvitge	17,65%	57,84%	82,35%	93,14%	98,04%	100%
Gornal	28,57%	77,14%	97%	97%	100%	100%
Total	34,83%	76,22%	92,88%	98,03%	99,44%	100%

	1ª posició	Ordre
Centre	5,71%	1
Bellvitge	6,86%	2
Gornal	14,29%	3
Collblanc	20%	4
Santa Eulàlia	23,56%	5
Les Planes	26,67%	6
Sant Josep	35,71%	7
La Florida	36,36%	8
Can Serra	40,74%	9
La Torrassa	40,86%	10
Pubilla Cases	42,06%	11
Sanfeliu	46,67%	12

Resum

Aquestes són les conclusions principals a les que s'ha arribat a través de l'anàlisi dels resultats obtinguts en relació a la Identitat Social Urbana. Totes aquestes són explicacions que més o menys han anat apareixent al llarg dels apartats, i aquí el que es presenta és una síntesi.

Anàlisi general per Sectors de Població

Per sexes

En general no hi ha diferències entre homes i dones.

Per edats

Segons la tònica global a tots els factors analitzats, els més joves són els que obtenen un resultat més positiu en les dimensions avaluades. I és un resultat incremental en sentit decreixent fins als més grans. Ara bé, l'excepció són el grup de 45 a 54 anys, que obté sempre els resultats més negatius de tots. Aquest grup està compost per aquells que fa 25 anys, la data d'arribada de les darrers immigracions, tenien 20-29 anys i els hi va costar més d'adaptar per què era una edat ja massa avançada.

Per generacions

Els més negatius són els immigrants de menys de 5 anys, ja que són els que estan menys apropiats, i els de 5 a 15 anys, que ho estan més. Els immigrants de més de 15 anys estan als nivells intermitjos, i els que han nascut a l'Hospitalet són els que ho estan més.

Les segones generacions són els que tenen un grau més alt sempre, ja que es troben en un procés de formació de la Identitat Social, cosa que no ho estan els autòctons, i per això s'accentuen els trets que vagin en benefici d'aquesta. A més, la imatge de l'Hospitalet està formada per una sèrie d'estereotips que, donats determinats valors es pot no compartir i intentar desmarcar d'ells, i per processos d'exclusió categorial els anomenats autòctons donin respostes més negatives que no els que formen part de les segones generacions, per diferenciar-se d'aquesta imatge.

Anàlisi general per barris

Malgrat es pugui donar una certa tònica als resultats globals, les diferències entre barris són bastant grans, així que hi ha barris que segueixen aquestes pautes i altres que no. No entraré en comentar els detalls exactes de cadascun d'ells, que es poden trobar als annexes, però sí que exposaré les principals característiques que s'han extret a partir dels resultats.

Hi ha la percepció per la resta d'habitants que l'Hospitalet és el Centre, que és el que obté els índexs més alts en les qüestions de pertinença a ciutat per contra de barri. Aquesta tendència és compartida pels barris limítrofes (Sant Josep i Can Serra, barris més nous), i que també arriben a valorar la ciutat per damunt del barri, mentre que a la resta de barris és a la inversa.

Així, Collblanc i La Torrassa (barris tradicionals, històricament més units a Sants i Barcelona, i amb una alta interrelació entre ells) tenen un alt sentiment de pertinença al barri i no es senten de l'Hospitalet. Tot i que La Torrassa té una alta propensió cap a Collblanc, i comparteix menys territori que aquest amb la resta de l'Hospitalet, no està tan deslligat de la ciutat. En canvi, Santa Eulàlia (també barri tradicional i limítrof a Barcelona) valora més els aspectes de barri però està bastant integrat dins la ciutat, sent, junt amb el Centre, dels barris amb més prestigi dins l'Hospitalet.

La Florida i Les Planes estan altament interrelacionades entre si, arribant a formar part d'un únic barri, degut a les causes toponímiques ja explicades (els Blocs de La Florida i la parada de Metro de La Florida es troben administrativament a Les Planes) i a raons de similitud en el poblament i origen cultural dels seus habitants. Per una altra banda, Bellvitge compta amb un sentiment de barri molt elevat, degut al seu aïllament amb la resta de la ciutat, la peculiar disposició dels blocs, les similituds culturals d'origen dels seus habitants i, per contacte, dels seus fills, i per les dures lluites veïnals dels anys 70 (el que va crear un alt sentiment d'Identitat per Cohesió) però també està integrat dins la dinàmica de la ciutat. El Gornal està molt lligat a Bellvitge, però també a l'Hospitalet en la seva totalitat.

Pubilla Cases té els nivells més baixos d'apatia i d'implicació amb la ciutat segons els índexs, i Sanfeliu està completament desintegrat de la ciutat, ja que forma més part del continu urbà d'Esplugues i Cornellà que no del de l'Hospitalet.

Conclusió

Malgrat ja no es pot parlar de l'Hospitalet com a una "ciutat dormitori", si que és encara una ciutat jove, i per això s'identifica massa freqüentment a la ciutat exclusivament amb el Centre històric. I encara hi ha una personalitat massa forta dels barris que es superior a la del conjunt de la ciutat.

Així, quin és l' "state of the art" en termes d'Identitat Social Urbana a l'Hospitalet?

Doncs el primer que hem de tenir en compte és la proximitat i influència de Barcelona, que ha marcat el seu desenvolupament històric com a ciutat ja que va servir com a reserva residencial per a aquells immigrants arribats en dues èpoques: als anys 20 i 30, per una banda, i la dels 50 i 60, per l'altre. L'edificació massiva i l'especulació immobiliària van ser els trets que van caracteritzar aquestes èpoques. Marcada per la divisió territorial que suposen les barreres arquitectòniques i, més encara, les barreres socials, compte amb una Identitat encara massa fragmentada en barris més que, cada cop menys, en ciutat global. Amb un caràcter marcadament obrer i d'esquerres, la població està en general bastant satisfeta amb el que els hi ofereix la ciutat, i per tant, és la primera opció en funció del seu ús, tot i que, una altra vegada, aquest es queda molt limitat al barri més que a la ciutat en si.

Donats les característiques demogràfiques de la població i als processos psicosocials intervinents de formació de la Identitat Social, el sector amb més pes demogràfic, els nascuts a la dècada dels setanta, és el que està en millor predisposició per implicar-se en les dinàmiques municipals. A més, s'ha de tenir en compte que aquests són els que estan ara en edat de procrear, i per tant, els que han de transmetre a les properes generacions aquest sentiment.

L'Espai Simbòlic Urbà de l'Hospitalet

Un cop analitzats els principals trets de la Identitat Social, ja es pot arribar a entendre millor el que és l'espai urbà de l'Hospitalet per als seus ciutadans.

El primer que s'ha de destacar és l'elevada abstenció que s'ha obtingut en les preguntes obertes, el que és indicador d'una certa falta d'implicació per part dels hospitalencs en el seu espai urbà, com ja s'ha comentat. Aquesta falta d'implicació és més elevada quan es tracten els ítems de ciutat, per sobre dels de barri, el que és congruent amb la hipòtesi sostinguda al llarg de tot l'informe sobre el pes dels barris per damunt del de la ciutat i que ve en part determinat per la falta d'usos dels altres barris de la ciutat en detriment del propi i del Centre històric de la ciutat.

A continuació es passen a exposar els elements referencials obtinguts per als barris i per a la ciutat.

Elements referencials per barris

En funció de la hipòtesi seguida, hi ha barris que tenen un sentiment de pertinença a la ciutat més alt, altres que tenen aquest sentiment de pertinença més lligat al barri i altres que no ho tenen ni a l'un ni a l'altre. Així, ens trobarem amb diversos graus de participació en funció del barri donat.

D'aquesta manera, hi ha determinats elements que tenen el caràcter d'elicitador de l'apropiació per més d'un barri. Aquests solen estar en zones intermitges de la ciutat, en contacte amb més d'un barri, i bàsicament estan marcats per què són elements d'ús. Es tracta d'espais oberts, tals com parcs, places, avingudes, o de zones comercials (mercats o centres comercials). Aquest fet fa pensar en el gaudi per part de la població més d'un "*Paisatge Social*", determinat per la possibilitat d'interacció social, més que no pel caràcter simbòlic del propi espai. Això té relació amb els resultats obtinguts per la xarxa Ciutat - Identitat – Sostenibilitat, que sostenen que als assentaments humans sense característiques urbanístiques rellevants (i hem de reconèixer que l'Hospitalet no las té), la Identitat Social es forma a partir de processos de cohesió social, més que no per la Identificació Simbòlica amb l'espai.

A més, trobem una tendència cap a allò que és "nou" als barris més joves, a la inversa que als barris tradicionals, on es valora més allò que representa un passat, allò "antic", segons la terminologia de Stokols i Jacobi (1984)

Entrant ja en l'anàlisi dels elements referencials apareguts, el primer que s'ha de dir és que a trets generals, els barris més participatius han estat Bellvitge, Santa Eulàlia i el Centre, que a més d'aquests alts índexs de participació, són els que han donat un nombre més ric d'elements diferents.

Dels resultats globals de tots els barris, trobem que s'han anomenat 188 elements diferents, amb un promig de participació de 1,1 elements per persona. D'aquests, s'han pres els 40 més referenciats per part de la població (que resulten aquells que han tingut un percentatge de resposta superior al 1% sobre el total de persones que han contestat alguna cosa). La resta s'han descartat, ja que malgrat aporten una riquesa qualitativa notable, el nivell de detall i anecdotisme de vegades és excessiu (es poden consultar als annexes). A més, d'aquests 40 s'han resultat especialment aquells que han superat el

4% de respostes, i que són set elements. A destacar que d'aquests set elements, quatre són parcs urbans. A més, solen ser elements reportats per persones de barris diferents, ja que si bé sol ser el contestat més freqüentment per persones d'un sol barri, hi ha d'altres que en menor mesura, també el contesten. També es dona el cas d'elements que estan situats en zones compartides per més d'un barri, i que per tant, habitants de diferents barris el fan com a seu.

Aquests elements més destacats han estat els següents:

Elements Barri

		<i>SUMA</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 777</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 1068</i>
Bellvitge	Parc Ecològic de Bellvitge	65	8,37%	6,09%
Collblanc	Mercat de Collblanc	64	8,24%	5,99%
Les Planes	Parc de les Planes	56	7,21%	5,24%
Centre	Rambla Just Oliveres	55	7,08%	5,15%
Santa Eulàlia	Parc de l'Alhambra	54	6,95%	5,06%
Sant Josep - Centre	Max Center	46	5,92%	4,31%
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	43	5,53%	4,03%

→ **Parc Ecològic de Bellvitge**

Com s'ha vist durant l'anàlisi de les dimensions de la Identitat Social, Bellvitge és un barri molt cohesionat sociablement, fet que es torna a demostrar per un elevat grau de participació a l'hora d'aportar elements referencials per al barri, un gran nombre d'elements, i amb un molt clar, com és el Parc Ecològic (amb un 63.73% de la població del barri que l'han anomenat), recentment inaugurat i una de les reclamacions veïnals durant molt de temps. A més, també es constata l'aïllament del barri respecte a la resta de la ciutat pel fet que només els habitants de Bellvitge són els que l'han esmentat.

→ **Mercat de Collblanc**

Centre d'una intensa activitat comercial, és l'eix del barri de Collblanc i de La Torrassa, confirmant les estretes influències que es donen entre els dos barris i la falta de relació amb la resta de la ciutat.

➤ **Parc de Les Planes**

Donada la seva situació central en el que és el territori de la ciutat, aquesta és una de les zones intermitges que connecten diversos barris i que, per tant, ha estat contestada per habitants per més d'un d'aquests barris. Així, consideren el Parc com a part del seu barri els següents: Les Planes – La Florida (independentment que estiguin classificats per barri o per adreça), Can Serra, Sant Josep, Centre i Pubilla Cases.

➤ **Rambla Just Oliveres**

Tot i que no és un element que sigui central o que connecti diverses zones entre si, és un element que ha estat respost per habitants de més d'un barri, encara que no al nivell del Parc de Les Planes. Aquests barris són: Centre, Sant Josep, La Florida, Les Planes, Can Serra i Gornal. Així, es comença a revelar com l'element de ciutat amb més força simbòlica de la ciutat.

➤ **Parc de l'Alhambra**

És l'element que ha estat contestat per pràcticament un terç de la població de Santa Eulàlia entrevistada, i a diferència dels casos precedents, només ha estat la població d'aquest barri qui l'ha esmentat, revelant-se així com un fort element de barri però no de ciutat. A més hem de tenir en compte que Santa Eulàlia és un dels barris històrics i amb una Identitat Social de les més positives, així que es diferencia molt com a barri de la resta, però sense arribar als nivells d'exclusió de Collblanc.

➤ **Max Center**

Element situat a cavall entre dos barris històrics, encara que administrativament pertany al Centre, són els ciutadans de Sant Josep qui els consideren més propi del seu barri, tot i que hi ha persones del Centre que també l'anomenen: el 41.67% dels habitants de Sant Josep en contra del 7.62% dels habitants del Centre. M'agradaria comentar que el seu èxit ve

més determinat per la seva funció socialitzadora, d'espai d'interrelació més que de comerç en si. És a dir, s'ha convertit realment en un Espai Públic.

→ **Parc de Can Boixeres**

Zona intermitja amb contactes amb tres barris que el fan propi: Sanfeliu (50% de la població), Centre (20% de la població) i Can Serra (amb el 9.26%), a més de Sant Josep (2.38%) per les interaccions que manté amb el Centre.

A més d'aquests casos més destacats, també voldria comentar altres casos que tenen les seves implicacions:

→ **Tecla Sala**

Malgrat no sigui un dels elements més anomenat, en els resultats globals arriba a destacar per què persones de diversos barris no colindants ni connectats entre si l'han anomenat: Sant Josep, Centre, Collblanc, Santa Eulàlia i La Florida. Són en la seva majoria barris històrics i, com s'ha dir, amb una propensió cap a elements del passat més forta que a la resta.

→ **Avinguda de Carmen Amaya**

Tot i que no és dels elements més potents en el conjunt global, si que ho és per al barri del Gornal, resultant ser l'element més clar de tots els que han anat apareixent (el 71.43% de la població l'ha anomenat). Ara bé, també s'ha de dir que el Gornal és un barri molt uniforme i que aquest és l'únic element que sobresurt de la resta.

A continuació es detallen la resta d'elements destacats i els elements resultants per cada barri.

ELEMENTS BAKKI

	1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	SUMA	PROMIG sobre 777	PROMIG sobre 1068
Bellvitge	53	8	3	0	1	65	8,37%	6,09%
Collblanc	57	7	0	0	0	64	8,24%	5,99%
Les Planes	42	10	4	0	0	56	7,21%	5,24%
Centre	40	14	0	1	0	55	7,08%	5,15%
Santa Eulàlia	37	10	6	1	0	54	6,95%	5,06%
Sant Josep - Centre	32	11	2	1	0	46	5,92%	4,31%
Santfeliu - Centre - Can Serra	33	7	2	1	0	43	5,53%	4,03%
Centre	27	9	1	0	0	37	4,76%	3,46%
La Torrassa	28	4	0	0	0	32	4,12%	3,00%
Santa Eulàlia	15	15	2	0	0	32	4,12%	3,00%
Gornal	25	0	0	0	0	25	3,22%	2,30%
La Florida	19	5	1	0	0	25	3,22%	2,30%
Bellvitge	14	4	2	0	2	22	2,83%	2,06%
Pubilla Cases	21	0	0	0	0	21	2,70%	1,97%
Santa Eulàlia	14	2	0	2	1	19	2,45%	1,78%
Santa Eulàlia	0	14	2	0	2	18	2,32%	1,69%
Collblanc - La Torrassa	13	5	0	0	0	18	2,32%	1,69%
Santa Eulàlia	14	2	1	0	0	17	2,19%	1,59%
La Florida	12	3	1	0	0	16	2,06%	1,50%
Santa Eulàlia - Sant Josep	10	2	4	0	0	16	2,06%	1,50%
La Florida - Les Planes	15	0	0	0	0	15	1,93%	1,40%
Santa Eulàlia	12	1	2	0	0	15	1,93%	1,40%
Sant Josep	11	2	1	0	0	14	1,80%	1,31%
Bellvitge	6	8	0	0	0	14	1,80%	1,31%
Santa Eulàlia	6	5	1	1	0	13	1,67%	1,22%
Bellvitge	2	6	5	0	0	13	1,67%	1,22%
Can Serra	9	3	0	0	0	12	1,54%	1,12%
Santa Eulàlia	8	2	0	0	0	10	1,29%	0,94%
Santa Eulàlia	7	2	1	0	0	10	1,29%	0,94%
Pubilla Cases	6	3	1	0	0	10	1,29%	0,94%
Pubilla Cases	7	2	0	0	0	9	1,16%	0,84%
La Florida	5	4	0	0	0	9	1,16%	0,84%
Bellvitge	3	4	2	0	0	9	1,16%	0,84%
Santa Eulàlia	2	7	0	0	0	9	1,16%	0,84%
Parc Ecològic de Bellvitge								
Mercat de Collblanc								
Parc de les Planes								
Rambla Just Oliveres								
Parc de l'Alhambra								
Max Center								
Parc de Can Boixeres								
Plaça de l'Ajuntament i Casa de la Vila								
Plaça Espanyola								
Parc de la Marquessa								
Avinguda de Carmen Amaya								
Parc dels Ocellets								
Ermita de Bellvitge								
Plaça La Bòbila								
Plaça de la Pinça								
Escultura de Subirats								
Carrer Progrés								
Carrer Santa Eulàlia								
Carrer Primavera								
Avinguda Carrilet								
Avinguda Masnou								
Mercat de Santa Eulàlia								
Parc de la Serp								
Rambla Marina								
Carrer Pareto								
Polisportiu Bellvitge								
Plaça de la Carpa								
Ermita de Santa Eulàlia								
Plaça de Provençana								
Avinguda de Tomás Giménez								
Plaça de Federico García Lorca								
Mercat de la Florida								
Passeig Bellvitge								
Església de Santa Eulàlia								

Centre

		SUMA	PROMIG sobre 105	PROMIG sobre 1068	TOTAL
	Rambla Just Oliveres	48	45,71%	4,49%	5,15%
	Pl. Ajuntament i Ajuntament	21	20%	1,97%	3,46%
	Plaça Verge de Montserrat	8	7,62%	0,75%	0,75%
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	21	20%	1,97%	4,03%
Sant Josep - Centre	Max Center	8	7,62%	0,75%	4,31%
		28			
TOTAL		170	1,62	15,92%	
ELEMENTS EN BLANC		355	3,38	33,24%	

Sant Josep

		SUMA	PROMIG sobre 84	PROMIG sobre 1068	TOTAL
	Parc de la Serp	13	15,48%	1,22%	1,31%
Sant Josep - Centre	Max Center	35	41,67%	3,28%	4,31%
Les Planes	Parc de les Planes	5	5,95%	0,47%	5,24%
		19			
TOTAL		77	0,92	7,21%	
ELEMENTS EN BLANC		343	4,08	32,12%	

Sanfeliu

		SUMA	PROMIG sobre 30	PROMIG sobre 1068	
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	15	50%	1,40%	
		5			
TOTAL		19	0,63	1,78%	
ELEMENTS EN BLANC		131	4,37	12,27%	

Collblanc

	SUMA	PROMIG <i>sobre 100</i>	PROMIG <i>sobre 1068</i>	TOTAL
Mercat de Collblanc	55	55%	5,15%	5,99%
Parc de la Marquesa	29	29%	2,72%	3,00%
11				
TOTAL	114	1,14	10,67%	
ELEMENTS EN BLANC	386	3,86	36,14%	

La Torrassa

	SUMA	PROMIG <i>sobre 93</i>	PROMIG <i>sobre 1068</i>	TOTAL
Plaça Espanyola	31	33,33%	2,90%	3,00%
Collblanc - Torrassa Carrer Progrés	11	11,83%	1,03%	1,69%
Collblanc Mercat de Collblanc	9	9,68%	0,84%	5,99%
16				
TOTAL	73	0,78	6,84%	
ELEMENTS EN BLANC	392	4,22	36,70%	

Santa Eulàlia

	SUMA	PROMIG <i>sobre 174</i>	PROMIG <i>sobre 1068</i>	TOTAL
Parc de l'Alhambra	54	31,03%	5,06%	5,06%
Plaça de la Pinça	19	10,92%	1,78%	1,78%
Escultura de Subirats	18	10,34%	1,69%	1,69%
Carrer Santa Eulàlia	17	9,77%	1,59%	1,59%
Mercat de Santa Eulàlia	15	8,62%	1,40%	1,40%
Aviñguda Carrilet	14	8,05%	1,31%	1,50%
Carrer Pareto	13	7,47%	1,22%	1,22%
0				
TOTAL	234	1,34	21,91%	
ELEMENTS EN BLANC	636	3,66	59,55%	

La Florida

	<i>SUMA</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 154</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 1068</i>	<i>TOTAL</i>
Parc dels Ocellets	25	16,23%	2,34%	2,30%
Florida - Les Planes Avinguda Masnou	9	5,84%	0,84%	1,40%
Les Planes Parc de les Planes	26	16,88%	2,43%	5,24%
35				
<i>TOTAL</i>	128	0,83	0,12	
<i>ELEMENTS EN BLANC</i>	642	4,17	0,60	

Les Planes

	<i>SUMA</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 30</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 1068</i>	<i>TOTAL</i>
Parc de les Planes	15	50%	1,40%	5,24%
Sant Josep - Florida Avinguda Masnou	3	10%	0,28%	1,40%
10				
<i>TOTAL</i>	28	0,93	0,03	

Pubilla Cases

	<i>SUMA</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 107</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 1068</i>	<i>TOTAL</i>
Plaça La Bòbila	20	18,69%	1,87%	1,97%
Avinguda de Tomás Giménez	9	8,41%	0,84%	0,94%
Plaça de Federico García Lorca	9	8,41%	0,84%	0,84%
La Florida Carrer Primavera	10	9,35%	0,94%	1,50%
18				
<i>TOTAL</i>	76	0,71	0,07	
<i>ELEMENTS EN BLANC</i>	459	4,29	0,43	

Can Serra

	SUMA	PROMIG <i>sobre 54</i>	PROMIG <i>sobre 1068</i>	TOTAL
Plaça de la Carpa	12	22,22%	1,12%	1,12%
Sanfeliu - Centre - Can Ser Parc de Can Boixeres	5	9,26%	0,47%	4,03%
Les Planes Parc de les Planes	6	11,11%	0,56%	5,24%
17				
TOTAL	41	0,76	0,04	
ELEMENTS EN BLANC	229	4,24	0,21	

Bellvitge

	SUMA	PROMIG <i>sobre 102</i>	PROMIG <i>sobre 1068</i>	TOTAL
Parc Ecològic de Bellvitge	65	63,73%	6,09%	6,09%
Ermita de Bellvitge	22	21,57%	2,06%	2,06%
Rambla Marina	14	13,73%	1,31%	1,22%
Poliesportiu Bellvitge	13	12,75%	1,22%	0,84%
Passeig Bellvitge	9	8,82%	0,84%	0,47%
41				
TOTAL	179	1,75	0,17	
ELEMENTS EN BLANC	331	3,25	0,31	

Gornal

	SUMA	PROMIG <i>sobre 35</i>	PROMIG <i>sobre 1068</i>	TOTAL
Avinguda de Carmen Amaya	25	71,43%	2,34%	2,30%
5				
TOTAL	31	0,89	0,03	
ELEMENTS EN BLANC	144	4,11	0,13	

Al planell següent es representen els principals elements per cada barri (en vermell), així com els secundaris i les zones compartides pels diversos barris en funció dels elements anomenats.

ELEMENTS REFERENCIALS PER BARRI

- n=més anomenat
- n=+ 5%
- n=elements compartits
- zones compartides

Elements referencials per ciutat

El primer tret rellevant dels elements referencials a nivell de ciutat és, com ja s'ha dit, que el grau d'abstenció en els preguntes obertes és més alt que en els elements referencials de barri. Els únics barris que no ho han fet han estat els barris contigus al Centre, com Can Serra i Sant Josep, i que ja s'havia la seva tendència a valorar més positivament el que és ciutat que no el que és barri. Tanmateix, és al Centre (amb les zones compartides amb Sant Josep i Sanfeliu) on es situen la majoria dels elements referencials de ciutat: el 67.14% dels elements, més de dos terços.

En segon lloc, és que el nombre d'elements és menor, 117, però alhora ens permet perfilar millor els elements que representen a tota la ciutat. D'aquests s'han agafat un total de 19 elements, que són els que han estat anomenats per més del 0.5% sobre el total de persones que han respost alguna cosa. A més, també s'han destacat uns altres quatre elements per sobre d'aquests, que són els que han respost més del 15% de la població.

Aquests quatre elements tenen en comú que han estat situat a les primeres posicions de tots els barris, així que es pot dir que són els Elements Referencials de la ciutat, ja que hi ha un mínim de consens. Les altres característiques que tenen en comú és el fet que estan situats al Centre o a zones compartides del Centre amb altres barris i que, a més, eren els elements referencials d'aquest barri (ho continuen sent com a ciutat). I per últim, aquests estan determinats pel fet que són elements que venen donats pel seu ús social, allò que s'ha anomenat "Paisatge Social" més que per la Identificació Simbòlica, com ja s'havia comentat anteriorment. D'aquests, el que representa un valor simbòlic en més alt grau és la Plaça de l'Ajuntament i la Casa de la Vila, com a símbol del poder polític a la ciutat.

Per una altra banda, hi ha una tendència a considerar com a element referencial de ciutat allò que no pertany al barri, però si el que es considera referencial a la zona connectada al barri. És a dir, per exemple, al barri de Collblanc no ha aparegut el Mercat de Collblanc com a element referencial de ciutat (mentre que ho era de barri), però si la Plaça Espanyola, que es considera que és de la Torrassa. I a la Torrassa ha passat exactament el mateix però a la inversa. Aquest fet el que posa de manifest és la tendència a considerar la ciutat com quelcom diferent al propi barri, a més d'identificar-la freqüentment amb el Centre, l'únic on no es dona aquest fenomen.

A més, trobem elements de barri molt clars (com el Parc Ecològic de Bellvitge, o l'avinguda Carmen Amaya al Gornal) que després no són anomenats a la categoria d'element de ciutat, el

que ve a confirmar aquesta hipòtesi. En canvi, hi ha determinats elements que tenen molt poc pes a l'ítem de barri i són molt anomenats a la categoria de ciutat, com l'Ermita de Bellvitge, que si que són capaços d'el·licitar aquesta representació.

Aquests són els elements, que en major o menor mesura han estat esmentats per tots els barris. Els quatre primers han estat anomenats absolutament per tots els barris i en el més alt grau, mentre que els tres últims ho han estat en la majoria, i sense tanta intensitat.

		<i>SUMA</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 692</i>	<i>PROMIG</i> <i>sobre 1068</i>
Centre	Rambla Just Oliveres	225	32,51%	21,07%
Sant Josep - Centre	Max Center	171	24,71%	16,01%
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	117	16,91%	10,96%
Centre	Plaça de l'Ajuntament i Casa de la Vila	107	15,46%	10,02%
Les Planes	Parc de les Planes	44	6,36%	4,12%
Sant Josep	Tecla Sala	41	5,92%	3,84%
Centre	Centre	24	3,47%	2,25%
		<i>SUMA</i>	<i>TOTAL</i>	<i>PROMIG</i>
<i>TOTAL</i>		1048	1068	0,98
<i>ELEMENTS EN BLANC</i>		4292	1068	4,02

Donats els resultats, tot i que els percentatges tampoc són gaire elevats, podem afirmar que la Rambla Just Oliveres és l'element referencial més representatiu per a tota la ciutat, ja que ha estat contestat per sobre del 20% del total de població, i pel 32.51%, seguit després pel centre comercial Max Center, i ja de més lluny, pel Parc de Can Boixeres i la Plaça de l'Ajuntament i el propi Ajuntament.

No hi ha cap barri que anomeni cap d'aquests elements per sobre de la resta en el cas dels més destacats. En canvi, a la resta si que es donen diferències d'aquests tipus, sent els barris de les zones d'influència els que esmenten l'element en qüestió: el cas de Collblanc – La Torrassa, ja explicat, o el del Parc de Les Planes, que ha estat anomenat en més alt grau pels barris colindants que no per Les Planes mateix.

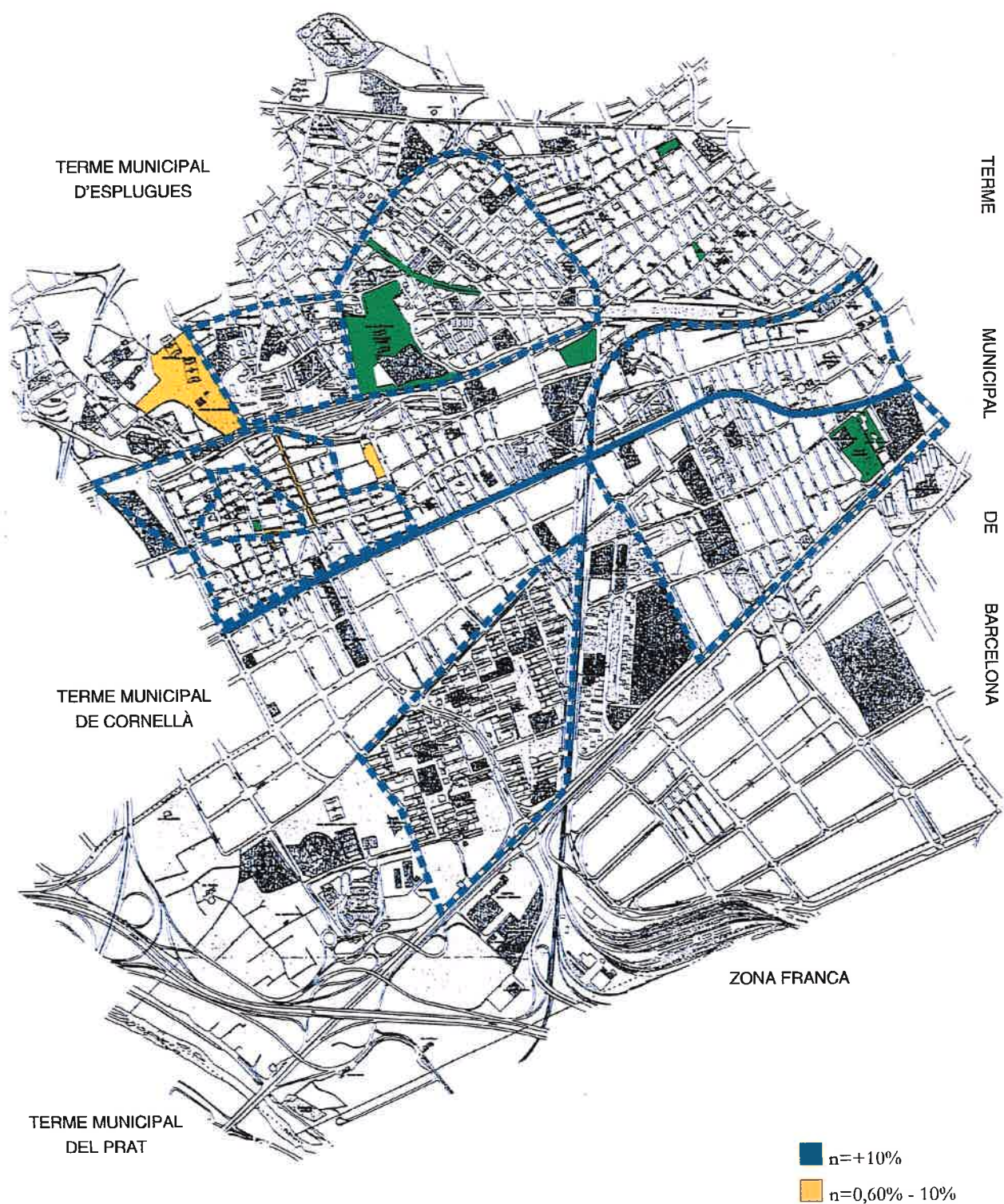
El cas de la població de Les Planes i La Florida, categoritzada segons el barri o segons l'adreça, és si més no curiós. Així, en els resultats del elements referencials de barri, als dos barris apareix el Parc de Les Planes com a element destacat, el que no surt si només agafem a aquells habitants de La Florida que ho són segons les divisions administratives. Mentre que per a elements de

ciutat es dona la mateixa tendència observada a la resta de barris: és a dir, l'element referencial de barri no és considerat com a element referencial de ciutat per als habitants del propi barri. Això vol dir que la referència toponímica, tot i que sí que té repercussions en els resultats de determinades categories de La Identitat Social analitzades (a 'Qualitat de Vida' i a 'Adhesió a Barcelona'), no les té en la consideració de l'espai urbà propi del barri.

ELEMENTS CIUTAT

		1ª posició	2ª posició	3ª posició	4ª posició	5ª posició	SUMA	PROMIG sobre 692	PROMIG sobre 1068
Centre	Rambla Just Oliveres	163	50	9	3	0	225	32,51%	21,07%
Sant Josep - Centre	Max Center	117	36	15	3	0	171	24,71%	16,01%
Manfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	75	33	7	1	1	117	16,91%	10,96%
Centre	Plaça de l'Ajuntament i Casa de la Vila	72	30	4	1	0	107	15,46%	10,02%
Les Planes	Parc de les Planes	19	13	8	4	0	44	6,36%	4,12%
Sant Josep	Tecla Sala	25	13	3	0	0	41	5,92%	3,84%
Centre	Centre	18	4	2	0	0	24	3,47%	2,25%
Collblanc	Mercat de Collblanc	10	2	0	0	0	12	1,73%	1,12%
La Torrassa - Collblanc	Plaça Espanyola	10	1	0	0	0	11	1,59%	1,03%
Centre	Església de Santa Eulàlia de Mérida	7	3	0	0	1	11	1,59%	1,03%
La Florida - Les Planes	Avinguda Masnou	9	1	0	0	0	10	1,45%	0,94%
Bellvitge	Bellvitge	9	1	0	0	0	10	1,45%	0,94%
Santa Eulàlia - Sant Josep	Avinguda Carrilet	7	0	3	0	0	10	1,45%	0,94%
Can Serra	Can Serra	7	1	0	1	0	9	1,30%	0,84%
Santa Eulàlia	Santa Eulàlia	5	3	1	0	0	9	1,30%	0,84%
La Florida	La Florida	7	1	0	0	0	8	1,16%	0,75%
Santa Eulàlia	Parc de l'Alhambra	7	0	1	0	0	8	1,16%	0,75%
Centre	Casc Antic	3	4	1	0	0	8	1,16%	0,75%
Bellvitge	Ermida de Bellvitge	2	2	2	0	1	7	1,01%	0,66%

ELEMENTS REFERENCIALS PER CIUTAT

Zones compartides

Així, podem establir en base a les diferents dimensions analitzades, que les zones d'influència entre els diversos barris són les següents:

Centre	⇒	Centre
Sant Josep	⇒	Centre
Can Serra	⇒	Centre
Collblanc	↔	La Torrassa
Santa Eulàlia	⇒	Santa Eulàlia
La Florida	↔	Les Planes
Pubilla Cases	⇒	Pubilla Cases
Pubilla Cases	⇒	La Florida
Bellvitge	⇒	Bellvitge
Gornal	⇒	Bellvitge

Com a conclusió a aquest apartat, m'agradaria afegir que aquesta fragmentació de l'Hospitalet en zones o barris, a més de tenir les seves causes en les barreres arquitectòniques i les socials o culturals ja esmentades, també li hem d'afegir la de les zones buides entre els barris. Així per exemple, el Parc de Can Boixeres, tot i que és un dels elements referencials més potents, fa de barrera del barri de Sanfeliu amb la resta de la ciutat. Tanmateix, la zona industrial de la Carretera de Mig també actua de barrera en aquest sentit. Així, hi ha determinats factors que fan que les barreres arquitectòniques que suposen les vies del tren es superin, com és el cas de Can Serra i el Centre o el Gornal i Bellvitge. En canvi, hi ha d'altres barreres més socials que no físiques, com és el cas de Collblanc, històricament allunyat de la resta de la ciutat.

Comparació amb els elements més referenciats al llarg del temps

Si reprenem amb allò que s'ha explicat sobre els elements que han estat més anomenats pels experts, trobem que eren:

Barri	Nom	Adreça
Centre	Conjunt Carrer Xipreret	c/ Xipreret
Centre	Conjunt Rambla Just Oliveres	Rambla Just Oliveres
Centre	Plaça de l'Ajuntament i Casa de la Vila	plaça de l'Ajuntament
Centre	Conjunt Carrer Major	c/ Major
Centre	Conjunt Eixample del Mercat	c/ Príncep Bergara, c/ Rossend Arús, c/ Roselles, c/ Baró de Maldà
Collblanc	Conjunt Carretera de Collblanc	ctra. Collblanc
Sant Josep	Tecla Sala	av. Josep Tarradellas, 44
Centre	Casa Espanya	c/ Joan Pallarés, 38
Bellvitge	Ermita de Bellvitge	c/ Ermita de Bellvitge, 6
Sanfeliu - Centre - Can Serra	Parc de Can Boixeres	ctra. Esplugues, s/n
Centre	Can Sumarro	c/ Barcelona, 138
Sant Josep - Centre	Can Vilumara	av. Josep Tarradellas, 147-169
Santa Eulàlia	Conjunt Ermita de Santa Eulàlia	c/ Santa Eulàlia, 203-205

Així, trobem algunes semblances i algunes diferències. En primer lloc, destacar que els elements més referenciats pels experts eren edificis aïllats, mentre que la població de la mostra s'ha decantat més per espais més generals i assimiladors.

Per una altra banda, aquests elements no coincideixen amb els elements referencials de barri donats per la població, excepte en el cas dels tres barris més tradicionals, i sense tenir en compte als seus eixamples: Centre, Collblanc i Santa Eulàlia, ja que són els que compten amb aquells elements més antics, que són els destacats per les diferents obres sobre Patrimoni Històric – Artístic. Però els principals elements referencials de ciutat per a la població de l'Hospitalet si que s'hi troben inclosos dins aquesta relació, tot i que en diferent mesura. Per exemple, tres dels elements més destacats per aquestes publicacions, com la Tecla Sala, o les ermites de Bellvitge o Santa Eulàlia, si que són anomenats pels habitants de l'Hospitalet, però com a elements més aviat secundaris. A més, hi ha elements molt clars a la base de dades que pràcticament no són referenciats per la població, cas dels carrers Xipreret i Major, o dels elements del Conjunts de la Cosme Toda, inclosos actualment dins dels projectes de L'H 2010.

I finalment, hi ha hagut elements anomenats per la població que evidentment no apareixen als documents revisats, ja que solen ser referències molt subjectives i individuals.

5. Conclusions

Pautes per a l'actuació

En primer lloc, m'agradaria ressaltar les coincidències entre els resultats obtinguts per aquest treball d'investigació i els d'altres estudis emmarcats dins la Psicologia Ambiental.

Així, als treballs de la xarxa Ciutat – Identitat – Sostenibilitat s'obté que als assentaments humans mitjans i humils, sense característiques urbanes rellevants (i el panorama dominant a l'Hospitalet ho és, malgrat compti amb un ric patrimoni especialment industrial, però desconegut per la majoria de la seva població), apareix com clarament la Identitat Social es desenvolupa sobre processos de cohesió social. Segons aquests estudis, només els assentaments que posseeixin unes característiques urbanístiques estructurades i destacades, amb una apreciació social positiva, guanya pes la Identitat per Identificació Social. Aquests resultats coincideixen amb els obtinguts al present treball, i les conclusions sobre Identitat per Cohesió Social es poden aplicar tanmateix a l'ús de l'espai com a "Paisatge Social" aquí apuntat.

Per una altra banda, també es troben coincidències amb els resultats d'una altra investigació portada a terme per Pulido i Aragonés sobre mapes cognitius al centre i la perifèria, on troben que les categories de Lynch de les sendes, nodes i fites són utilitzades de forma majoritària a l'hora de representar el centre de la ciutat (Aragonés, 1983; Aragonés i Cortés, 1990), mentre que la perifèria és representada fonamentalment per barris i límits (Aragonés, 1983; Aragonés i Cortés, 1990). Això també es compleix al cas de l'Hospitalet i a dos nivells: l'Hospitalet com a perifèria de Barcelona, i el Centre vs. perifèria de l'Hospitalet.

En quant als resultats obtinguts, caldria en primer lloc realitzar més investigacions sobre les anomenades "Segones Generacions". Donades les dinàmiques actuals, sembla més convenient actuar, en termes d'Identitat Social, sobre aquella generació nascuda durant el 'boom' de la dècada dels 70, que són una part important de la població actual, i ja que són els que ja aviat donaran pas a les futures generacions. A més, sobre els resultats trobats aquí, són els que obtenen uns índexs més alts sobre les dimensions de la Identitat Social Urbana analitzades.

A més, encara s'ha de reforçar la "imatge global" de ciutat, cosa que ja s'està fent però encara s'han d'invertir molts esforços, ja que s'identifica massa el que és l'Hospitalet únicament amb el Centre. A aquest efecte, a més de la supressió de les barreres arquitectòniques que suposen les vies del tren, també s'haurien de tenir en compte les diferències culturals existents entre els

diferents barris. A través de determinades pràctiques socials, tal com fires, festes, activitats culturals, etc. comuns per a tota la ciutat i no per a un únic sector de població, es pot reforçar l'ús de la ciutat com a "ciutat policèntrica", és a dir, aquella en la qual tots els seus punts són font d'atracció per a la resta de punts (Marchioni, 1998). Com s'ha vist, els trets que predominen a l'Hospitalet són els d'Identitat per cohesió, "Paisatges Socials" i els aspectes més pragmàtics de l'espai, així que la intervenció hauria de començar per afiançar els aspectes que ja es donen, i basar les noves actuacions sobre aquesta funció basada en l'ús de l'espai, per exemple, a l'allargament de la Rambla Marina del Centre a Bellvitge, ja que actualment es troba en allò que s'ha denominat com a "zona buida" (la zona industrial de la Carretera del Mig). Després ja es podria continuar amb els aspectes d'Identitat per identificació, especialment sobre el grup de població que ja ha nascut a l'Hospitalet, a través de destacar certs edificis de la ciutat, residencials (com la conservació dels edificis decimonònics del carrer Major) i, especialment, donant nous usos als edificis industrials obsolets (cosa que ja s'està portant a terme)

D'altra manera, en termes d'Espai Públic, aquest encara està dominat per un panorama d'alta densitat i de pocs espais oberts. Les intervencions a petita escala, com manteniment del mobiliari urbà i de l'arbrat, o de la "dignificació" de petits espais actualment en estat de certa degradació, són intervencions que no precisen d'un pressupost gaire elevat, i l'actuació sobre aquests pot tenir efectes molt beneficiosos, o a la inversa, és la no actuació la que ajuda a empitjorar la imatge de la ciutat.

Com a comentari final, m'agradaria afegir com a limitació de la investigació el fet que basar allò que és Espai Públic i elements simbòlics únicament en la Identitat Social és una possibilitat, però no la única, i que d'aquesta manera, es poden deixar de banda altres qüestions que poden tenir la seva validesa. La pretensió d'aquest treball ha estat la d'afegir nous coneixements en determinats aspectes de l'estudi de la ciutat, poc investigats per una altra banda, però tenint en compte que aquesta no és la única perspectiva ni els únics factors que hi incideixen.

Bibliografia

Revisió teòrica

- Fernández, Blanca (2001) : Reflections on the metropolitan identity of urban redevelopment in the town outskirts of Madrid
- Ibáñez, T. (Coord.) (1989) : El conocimiento de la realidad social. Barcelona, Sendai Ediciones.
- Íñiguez, L. i Pol, E. (Comp.) (1996): Cognición, representación y apropiación del espacio. Col·lecció Monografies Psico / Sòcio / Ambientals, nº 9. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona
- Lynch, K. (1960): La imagen de la ciudad. Barcelona, Ed. Gustavo Gili. Colección Punto y Línea. GG Reprints (1998)
- Marchioni et col. (1998): Participación, desconcentración y descentralización en Sant Adrià de Besòs (Una hipótesis de trabajo y una propuesta para la legislatura 1999-2003). Ajuntament de Sant Adrià dels Besòs, sense publicar
- Moreno, E. (2000): DIS-BCN. Un instrumento para la detección de Impactos Sociales. Col·lecció Monografies Psico / Sòcio / Ambientals, nº 16. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona (pendent de publicació)
- Moreno, E. i Pol, E. (1999): Nociones Psicosociales para la intervención y la gestión ambiental. Col·lecció Monografies Psico / Sòcio / Ambientals, nº 14. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona
- Pol, E. i Valera, S. : Patrimoni Arquitectònic i Patrimoni Social. La vila vella de Barcelona. Sense publicar.
- Remesar, A. (Ed.) (1997): Urban regeneration. A Challenge for public art. Col·lecció Monografies Psico / Sòcio / Ambientals, nº 6. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona
- Sandle, D. (2000): Public Leeds and City Identity. Political and cultural issues in the development of public art in the UK city of Leeds.. On the w@terfront. N°2, febrer 2000.
- Valera, S. (1993) : El simbolisme en la ciutat. Funcions de l'espai simbòlic urbà. Tesi doctoral sense publicar

VVAA (1996): Ciutat i Medi Ambient des de l'experiència humana. V Congrés de Psicologia Ambiental. Barcelona, 12 al 15/11/1996. CCCB. Col·lecció Monografies Psico / Sòcio / Ambientals, nº 16. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona

VVAA (2001) Ponencias al VII Congreso de Psicología Ambiental. Human Habitats – XXI. Donostia, 2 al 5/5/2001. Palacio Miramar.

Anàlisi històrica

- **Estatuària de la via pública de l'Hospitalet.** (1998) Beca de l'Hospitalet. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Secció de Patrimoni Cultural. Sense publicar
- **Hospitalet de Llobregat. En el camino de una ciudad monumental.** Telexprés, 26 de novembre de 1972, p. 33
- Agència del Desenvolupament Urbà (2000): **Pla L'H 2010. La clau del futur.** Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.
- Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat (1981): **L'Hospitalet i el seu patrimoni arquitectònic.** Exposició en el Museu d'Història de la Ciutat. L'Hospitalet, de l'11 al 28 de febrer de 1981.
- Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1986): **Exposició. Patrimoni Històric Artístic de l'Hospitalet. Mira la teva ciutat.** Exposició al Palauet de Can Boixeres. L'Hospitalet de Llobregat, 11-27 d'abril de 1986. Organitza: Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat. Patronat municipal de Comunicació. Àrea d'Urbanisme, Indústria, Comerç i Projectes.
- Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1987): **L'Hospitalet d'avui a demà. Una proposta per ordenar i millorar la ciutat.** Ed. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea d'Urbanisme.
- Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1990): **Equipaments i serveis culturals. L'H 1990.** Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports.
- Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1990): **Línies estratègiques per L'Hospitalet dels 90.** Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.

- Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1996): **Directrius urbanístiques del pla de l'Hospitalet**. Document 1. Ed. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea d'Alcaldia-Presidència.
- Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1999): **21 projectes per al segle XXI**. Document 2. Ed. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea d'Alcaldia - Presidència
- Marta Amat (1995): **Catàleg del patrimoni històric de l'Hospitalet**. Sense publicar.
- Enric Bertran; Alfred Paredes; Ernesto Sánchez (1994): **La percepció de la ciutat. Una experiència didàctica a l'Hospitalet de Llobregat**. Universitat de Barcelona - ICE. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.
- Josep Bonastre; Joan Sala; Josep M. Vilumara (1998): **Xemeneies d'obra vista de l'Hospitalet**. En I Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat. L'Hospitalet de Llobregat, març 1998. Sense publicar
- Joan Cases (1985): **L'Hospitalet. Un passeig per la història**. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Patronat Municipal de Comunicació.
- Joan Casas et al. (1986): **Com es fa una ciutat? Rutes urbanes. Descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet**. L'Hospitalet Mil·lenari. Museu de l'Hospitalet. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports.
- Joan Casas et al. (1986): **Rutes urbanes. Descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet**. L'Hospitalet Mil·lenari. Museu de l'Hospitalet. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports.
- Joan Casas et al. (1986): **Rutes urbanes. Descoberta del patrimoni industrial de l'Hospitalet**. L'Hospitalet Mil·lenari. Museu de l'Hospitalet. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports.
- CEDEC (1967): **Estudio par un plan de equipamiento y promoción culturales de Hospitalet de Llobregat**. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.
- Centre d'Estudis i Divulgació del Patrimoni - CEDIP (1996): **Guia del patrimoni històric – artístic. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès)**. Cervelló, CEDIP – Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat

- Direcció General del Patrimoni Cultural (1990): **Catàleg de monuments i conjunts històric**
- **artístics de Catalunya.** Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Servei del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, Direcció General del Patrimoni Cultural.
- Escola Taller de Patrimoni de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (1992): **Patrimoni contemporani. Descobrir L'Hospitalet de Llobregat.** Barcelona, Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- Fundació Pública Patronat de Cultura (1988): **Aules de Cultura. Curs 1988-89.** Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Àrea de Cultura, Ensenyament i Esports.
- Josep M. Gavin (1992): **Inventari d'esglésies.** Vol. 25. Barcelonès I. Ed. Pòrtic, Arxiu Gavin.
- Francesca Gilabert; Rodrigo Flores (2000): **Ciutat de l'Hospitalet de Llobregat.** Sense publicar
- Encarna Hidalgo; Francesca Portolés; Xavier Villalonga (1987): **Elements ornamentals en l'arquitectura de l'Hospitalet de Llobregat. Primera part: L'Hospitalet Centre.** Sense publicar.
- R. Lacuesta; A. González (1990): **Arquitectura modernista en Catalunya.** Gustavo Gili.
- Francesc Marcé (1979): **25 imatges de la història de l'Hospitalet.** Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat – Museu d'Història de la Ciutat.
- Magdalena Mària (1997): **Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de l'Hospitalet de Llobregat (Revisió 1997).** Beca l'Hospitalet 1996-97. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, Gabinet Tècnic de Planificació i Gestió Urbanística, Secció de Patrimoni Cultural. Àrea d'Educació i Cultura.
- Museu de l'Hospitalet de Llobregat (1998): **Rutes als Casals.** Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat – Museu d'Història de la Ciutat.
- Núria Ribas (1994): **Arquitectura Civil Barroca a l'Hospitalet de Llobregat.** Sense publicar.
- Servei d'Esports (1985): **Les instal·lacions esportives a les comarques de Barcelona.** Diputació de Barcelona, Servei d'Esports.
- Joan Soler - Jové (1969): **Dibujos de Hospitalet.** Museo de la Ciudad
- Taller Pubilla Kases (1998): **L'H Mon Amour.** Taller Pubilla Kases. (gravats en to verd)

- Jan Verwijnen (1998): **On cultural and Strategic Planning**. Document de treball per al curs "Scenario Planning". Doctorat Espai Públic i Regeneració Urbana (UB)
- Josep M. Vilumara (1998): Patrimoni industrial del Baix Llobregat i de l'**Hospitalet**. En I Jornades d'Estudi del Patrimoni del Baix Llobregat. L'Hospitalet de Llobregat, març 1998. Sense publicar
- VVAA (1991): **I Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya**. L'Hospitalet de Llobregat. Museu de l'Hospitalet – Ajuntament de l'Hospitalet
- VVAA (1983): **Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de l'Hospitalet**. Corporació Metropolitana de Barcelona.
- VVAA (1984): **Premio Fórmica'84. Arquitectura – Interiorismo - Diseño**. Ed. Fórmica Española, S.A.
- VVAA (1995): **L'Hospitalet de Llobregat. Imatges i records**. Ed. Viena – Columna.

Guies urbanes i dietaris

0. José Fiter é Ingles (1888): **Las cercanías de Barcelona**. Guía Cicerone deportiva, estadística é histórica del forastero. Barcelona.
1. **Guía Oficial. San Feliu de Llobregat y su partido**. (1927) Patrocinada por sus principales ayuntamientos. Barcelona, Guías Catalonia, p. 4/ 51-90
2. S. Casademunt (1928-29): **Guía oficial de la ciudad de Hospitalet**.
3. **Plano de Hospitalet de Llobregat** (1929). Guías Merino
4. **Barcelona. Guía General de la ciudad y de Badalona y Hospitalet**. (1929-1930)
5. **Guía de Hospitalet** (1932). Barcelona, Tipografía Santiago Vives.
6. S. Casademunt (1942): **Guía oficial de las ciudades de Hospitalet y San Feliu de Llobregat**. Barcelona, Tipografía Santiago Vives
7. **Guía de la ciudad de Hospitalet de Llobregat**. (1948) Barcelona, Tipografía J. Gustems.
8. **Guía oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat** (1952). Hospitalet, Tipografías Duc

9. **Guía oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat** (1958). Hospitalet, Tipografías Duc
10. E. Villar (1959): **Guía oficial de la provincia de Barcelona**. Fascículo II. Guías Villar. Tipografías Cat. Casals, SL
11. **Guía oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat** (1960). Hospitalet, Gráficas Duc
12. **Dietario. Guía industrial y comercial de la ciudad de Hospitalet**. (1960) Ed. S. Álvarez Pastor.
13. **Hospitalet 68. Guía urbana de Hospitalet**. (1968) Edición anual privada.
14. **Hospitalet 69. Guía urbana de Hospitalet**. (1969) Edición anual privada.
15. Ayuntamiento de Hospitalet (1970): **Plano - Guía de Hospitalet**
16. **Agenda Guía de Hospitalet de Llobregat 1972**. (1972). Ayuntamiento de Hospitalet
17. **Agenda Guía de Hospitalet de Llobregat 1973**. (1973). Ayuntamiento de Hospitalet
18. **Agenda Guía de Hospitalet de Llobregat 1974**. (1974). Ayuntamiento de Hospitalet
19. **Guía urbana de l'Hospitalet de Llobregat** (1985). Guia informativa comercial
20. Generalitat de Catalunya (1984): **Comarques de Barcelona: El Barcelonès**.
21. **Guía oficial de la ciudad de Hospitalet de Llobregat** (1957). Hospitalet, Gráficas Duc
22. **L'H. Plànol de la ciutat**. (1991): Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
23. Generalitat de Catalunya (1991): **Catalunya. Guide Touristic**
24. Àrea Metropolitana de Barcelona (1993): **Guia del transport. Barcelona**.
25. Àrea Metropolitana de Barcelona (1997): **Guia del transport. L'Hospitalet i el Baix Llobregat**.
26. **L'Hospitalet. Plànol de la ciutat**. (1997). IPICSA
27. **L'Hospitalet. Plànol de la ciutat**. (1998). Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
28. **L'Hospitalet i el Baix Llobregat**. (1999). QDQ. La Guiaútil. 1999-2000
29. **Guía urbana de l'Hospitalet**. (1994). IPIC.

Anàlisi social

- Ajuntament de l'Hospitalet (1999): **Anuari Estadístic de la ciutat 1998**. Ajuntament de l'Hospitalet.
- Ajuntament de l'Hospitalet (2000): **Anuari Estadístic de la ciutat 1999**. Ajuntament de l'Hospitalet.
- Botey, J. (1986): Aspectes socioculturals de l'Hospitalet. En **XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos**. L'Hospitalet, 24 a 25/5/1986. Centre d'Estudis L'Hospitalet. Vol. 2.
- Botey, J. (1997): Identitat Ètnica i Identitat de classe: Què ha passat amb els immigrants del període 1955-1975. en J. Roca (Coord): **La formació del cinturó industrial de Barcelona**. Ajuntament de Barcelona – Institut de Cultura – Institut Municipal d'Història. Proa, Col. BCN Biblioteca històrica, nº 1
- Dorel, L. (1990): **L'identité d'une ville de peripherie metropolitaine: Le cas de L'Hospitalet de Llobregat (agglomeration de Barcelone)**. Tesi doctoral. Sense publicar
- Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona – Àrea de Barcelona – Diputació de Barcelona (1995): Dades estadístiques bàsiques de la ciutat, l'àrea i la regió metropolitana de Barcelona, 1995. en **Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona. Condicions de Vida i hàbits de la població**
- Metra-Seis (1991): **Condiciones de vida en L'Hospitalet**. Ajuntament de l'Hospitalet, Departament d'Estudis.
- Miguélez, F. (1975): **Hospitalet: Un análisis sociológico**. Sense publicar.
- Miguélez, F. (1975): **Hospitalet: Nuestra ciudad**. Sense publicar.
- Navarro, F. (1986): Els plans de l'Hospitalet. En **XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos**. L'Hospitalet, 24 a 25/5/1986. Centre d'Estudis L'Hospitalet. Vol. 3.
- Ruiz, R. (1986): **Vivir en L'Hospitalet. Problemática municipal y ciudadana**. Ajuntament de l'Hospitalet, Col·lecció Dades, nº2
- VVAA (1992): **Jornades Associacionisme: Espai, realitat, perspectives**. L'Hospitalet de Llobregat, 5/1992. Centre d'Estudis L'Hospitalet